

FOKUS

**KRV NA
SNIJEGU
JO NESBO**

JEDAN PLAĆENI UBOJICA. DVA VELIKA PROBLEMA.

Jo Nesbø

KRV NA SNIJEGU

S engleskog prevela
Iva Ušćumlić

Jedan ubojica. Dva velika problema.

Prvo poglavlje

Pod svjetlom uličnih svjetiljki snijeg je plesao poput komadića vate. Besciljno, kao da ne može odlučiti želi li pasti ili poletjeti uvis, prepuštao se jezivom, ledenom vjetru koji je puhao iz goleme tame nad fjordom Osla. Zajedno su plesali, vjetar i snijeg, vrteći se u tami između skladišta na dokovima, koja su tijekom noći bila zatvorena. A onda je vjetru dosadila i svojeg je plesnog partnera istresao pored zida, gdje su se suhi nanosi snijega skupljali oko cipela muškarca koji je upravo ustrijeljen u prsa i vrat.

Krv mu je s ruba košulje curila u snijeg. Ne znam mnogo toga o snijegu - zapravo, ne znam mnogo toga ni o puno drugih stvari - ali čitao sam da su kristalići snijega koji se oblikuju kad je stvarno hladno, posve drukčiji od mokrog snijega u teškim pahuljama ili onog škripavog. Odnosno, kako oblik kristalića i suhoća snijega tjeraju hemoglobin da zadrži onu tamnocrvenu boju. Kako god, snijeg ispod muškarca podsjetio me na kraljevsku odoru, purpurnu i obrubljenu hermelinom, poput crteža u knjizi norveških bajki koju mi je majka znala čitati. Voljela je bajke i kraljeve. Vjerojatno me zato i nazvala po kralju.

Večernji list je pisao da će 1977., oстане li ovako hladno do Nove godine, biti najhladnija godina nakon rata, i da ćemo je upamtiti kao početak novog ledenog doba koje znanstvenici već neko vrijeme predviđaju. Ali što ja znam o tome? Znao sam samo da će muškarac koji je stajao ispred mene uskoro biti mrtav. To je bilo očito prema trzajima njegova tijela. On je jedan od Ribarovih ljudi. Nije to ništa osobno. To sam mu i rekao prije nego se srušio i ostavio mrlju krvi na zidu. Ako ikada budem ubijen, radije bih da to bude nešto osobno. Nisam to rekao da bih spriječio njegove duhove da me progone - ne vjerujem u duhove. Mogao sam - posve sigurno - to i prešutjeti. Naposljetku, tako obično i činim. Ali očito je bilo nečega zbog čega sam iznenada postao pričljiv. Možda je stvar u tome da je

svega nekoliko dana do Božića. Čuo sam da ljudi prije Božića osjećaju veću bliskost. Ali što ja znam o tome?

Mislio sam da će se krv slediti na snježnoj površini i ostati ondje. Ali snijeg je upio krv dok je još istjecala, uvukao je ispod površine i sakrio, kao da vidi u njoj neku skrivenu svrhu. Dok sam hodao kući, zamišljao sam snjegovića kako ustaje sa snježnog nanosa, snjegovića s jasno vidljivim krvnim žilama ispod mrtvački blijede kože leda.

Na putu do stana iz govornice sam nazvao Daniela Hoffmanna i rekao mu da je posao obavljen.

Hoffmann je odgovorio da je to dobro. Kao i obično, nije postavljao nikakva pitanja jer mi je, tijekom četiri godine koliko radim za njega kao plaćenik, naučio vjerovati, a možda i zato jer nije želio znati. Posao je obavljen i zašto bi se čovjek poput njega opterećivao takvim stvarima, kad mi plaća da mu rješavam probleme? Hoffmann me zamolio da sutradan svratim do ureda - ima za mene novi posao.

„Novi posao?” upitao sam i osjetio kako mi je srce zastalo.

„Da”, odgovorio je. „Novu narudžbu.”

„Uh, dobro.”

S olakšanjem sam prekinuo vezu. Osim narudžbi, ne radim ništa drugo. Ne može me se koristiti za ništa više od toga.

Ovo su četiri stvari za koje me se ne može koristiti. Ne želim biti vozač vozila za bijeg. Mogu voziti brzo, to nije problem. Ali ne mogu voziti neupadljivo, a vozač vozila za bijeg mora moći oboje. Mora znati voziti kako bi izgledao poput bilo kojeg vozila na cesti. Uvalio sam i sebe i još dvojicu u zatvor jer ne znam voziti dovoljno neupadljivo. Vozio sam kao mahnit, prebacivao se između šumskih putova i glavnih cesta, dobrano umaknuvši progoniteljima, i stigao na par kilometara do švedske granice. Usporio sam i vozio polako, poštujući propise, kao penzić u nedjeljnom izlasku, ali policijska nas je patrola ipak zaustavila. Kasnije su rekli da nisu imali pojma da je automobil korišten u pljački i da nisam vozio prebrzo niti sam kršio prometne propise. Rekli su da je problem bio u *načinu* na koji sam vozio. Nemam pojma što su time mislili, ali rekli su da im je bio sumnjiv moj način vožnje.

Ne može me se koristiti ni u pljačkama. Čitao sam da više od polovice bankovnih službenika koji prežive pljačku, kasnije ima psihičke probleme, a neki od njih imaju ih čitav život. Ne znam zašto, ali starac za pultom pošte u koju smo upali, silno se žurio razviti psihičke probleme. Raspao se samo zato što je nišan mojeg pištolja bio usmjeren negdje u zrak. Sljedećeg sam dana pročitao u novinama da ima psihičke probleme. Nije to neka dijagnoza, ali kako god bilo, ispada da, ako nešto ne želiš, imaš psihičke probleme. Zato sam ga posjetio u bolnici. Nije me prepoznao - u pošti sam nosio masku Djeda Božićnjaka. (Bila je to savršena maska. Nitko nije ni pogledao u tri Djeda Božićnjaka koji su s vrećama u rukama napuštali poštu, usred gomile koja obavlja božićnu kupnju.) Zastao sam na ulazu u bolničku sobu i pogledao starca. Čitao je *Klasnu borbu*, komunističke novine. Nemam ja ništa protiv komunista pojedinačno. Dobro, možda imam. Ali *ne želim* imati ništa protiv njih osobno, samo mislim da su u krivu. Zato sam osjetio grižnju savjesti kad sam shvatio da se osjećam mnogo bolje vidjevši da tip čita *Klasnu borbu*. Očito postoji velika razlika između toga da se osjećam malo krivim i puno krivim. Kao što sam rekao, tad sam se osjetio *mного* bolje, ali sam prestao s pljačkama. Naposljetku, nema jamstva da će i sljedeća žrtva biti komunist.

Ne mogu raditi ni s drogom, to je broj tri. Jednostavno ne mogu. Nije stvar u tome da ne mogu izvući novac od ljudi koji duguju mojim poslodavcima. Narkici su si sami krivi, a smatram da ljudi trebaju plaćati za svoje greške i točka. Ali problem je u tome, kako je to primijetila moja mama, što imam blagu, osjetljivu narav. Pretpostavljam da je u meni vidjela sebe. Kako god, moram se držati podalje od droge. Poput nje, i ja sam samo osoba koja traži nekoga kome bih se predao. Religiju, starijeg brata, šefa. Piće i drogu. Osim toga, nisam dobar ni u matematici. Teško izbrojim do deset, a da ne izgubim koncentraciju. To je pomalo glupo ako prodaješ drogu ili utjeruješ dugove - valjda je toliko jasno.

Dobro. Posljednja stvar - prostitucija. Ista pjesma. Nemam problema s tim da žene zarađuju kako god žele, nemam problema ni s idejom da neki tip - na primjer ja - dobiva trećinu novca kako bi sređivao stvari da se one mogu koncentrirati na posao. Dobar

svodnik vrijedi svake krune koju mu platiš, tako sam oduvijek smatrao. Problem je u tome što se brzo zaljubljujem, a onda to više ne vidim kao posao. I ne mogu podnijeti da žene tresem, udaram ili im prijetim, bio zaljubljen ili ne. Možda to ima neke veze s mojom majkom. Ne znam. Vjerojatno zato ne podnosim gledati kad netko tuče ženu. Nešto u meni jednostavno pukne. Uzmite na primjer Mariju. Gluha je i nijema, a usto i šepa. Ne znam kako su te dvije stvari povezane - vjerojatno nikako - ali mislim da je to kao kad te jednom krene loša karta i ne prestaje dolaziti. Zato je Maria vjerojatno i završila s idiotom od narkića. Imao je fora francusko ime, Myriel, ali dugovao je Hoffmannu trinaest somova za drogu. Prvi sam je put vidio kad je Pine, Hoffmannov glavni svodnik, pokazao na curu u kaputu iz kućne radinosti, s kosom smotanom u punđu. Izgledala je kao da je upravo stigla iz crkve. Sjedila je na stepeništu Ridderhallena i plakala. Pine mi je rekao da mora otplatiti dečkov dug za drogu. Mislio sam da joj je najbolje osigurati lak početak, samo drkanje. Ali ona je iz prvog auta u koji je ušla, iskočila za samo deset sekundi. Stajala je ondje i ridala dok je Pine urlao na nju. Možda je mislio da će ga čuti bude li urlao dovoljno dugo. Možda je to bio okidač. To urlanje. I moja majka. Kako god, nešto je puklo u meni i, premda sam shvaćao što joj Pine pokušava utuviti u glavu, koristeći silovite zvučne valove, svejedno sam ga raspalio šakom. Svog šefa. A onda sam odveo Mariju u stan za koji sam znao da je prazan i otišao obavijestiti Hoffmanna da nisam od neke koristi ni kao svodnik.

No Hoffmann je rekao - i morao sam se složiti s njime - da ne može dopustiti ljudima da ne plaćaju dugove, jer bi se takve informacije brzo proširile do važnih kupaca. Zato sam, svjestan da Pine i Hoffmann ganjaju curu jer je glupavo pristala vratiti dugove svog dečka, otišao potražiti Francuza. Našao sam ga u skvotu u Fagerborgu. Bio je razvaljen i bez kinte, pa sam shvatio da od njega neću izvući ni krune, ma koliko ga tresao. Rekao sam mu da ću mu iščupati grkljan ako se još jednom približi Mariji. Iako, iskreno mislim da je ionako bio poluraspadnut. Zato sam se vratio Hoffmannu, rekao da je dečko uspio nabaviti dio novca, predao mu trinaest somova i pretpostavio da je lov na curu gotov.

Ne znam je li se i Maria fiksala dok su bili zajedno, pripada li onim ženama koje traže način da budu pokorne, međutim, sada je djelovala prilično čisto. Radila je u maloj trgovini. Svako toliko svratio bih provjeriti je li sve u redu i je li se onaj njezin narkiđ pojavio kako bi opet pokvario stvar. Pazio sam da me ne vidi - stajao bih vani, u tami, i gledao dobro osvjetljenu trgovinu. Gledao sam je kako sjedi za kasom, trpa stvari u vrećice i pokazuje na druge prodavače, ako bi joj se tkogod obratio. Pretpostavljam da svako toliko želimo krenuti stopama svojih roditelja. Ne znam zašto bih slijedio očeve stope - vjerujem da ovo ima veze s mojom majkom. Ona se više brinula za druge nego za sebe - pretpostavljam da je u ono vrijeme to bio nekakav ideal. Bog zna. Kako bilo, nisam znao što bih s novcem koji sam zarađivao kod Hoffmanna, pa što ako sam dao priliku curi koju je pratila samo nesreća?

Nema veze. Ukratko: ne ide mi dobro to s polaganom vožnjom, preblag sam, lako se zaljubim, izgubim glavu kad se naljutim i loš sam s računanjem. Jesam nešto čitao, ali ne znam baš ništa. Svakako ne znam ništa što bi nekome moglo koristiti. A stalaktiti rastu brže nego što ja pišem. Pa kako bi me onda čovjek poput Daniela Hoffmanna mogao koristiti?

Odgovor je - a vjerojatno ste ga dosad i sami otkrili - da radim kao plaćeni ubojica.

Ne moram voziti, uglavnom ubijam ljude koji to zaslužuju, ali ne u prevelikom broju. Barem zasad.

Postoje dva izračuna.

Za početak, postoji jedan koji neprekidno otkucava. Kad točno dolaziš do točke u kojoj o šefu znaš toliko da ga počinješ brinuti? I kad točno znaš da se on počinje pitati je li vrijeme da sredi svog ubojicu? To je kao s onim crnim udovicama. Ne znam puno o arahnologiji, ili kako se to već zove, ali mislim da paučice puštaju mužjaka koji je mnogo manji od njih da ih pojebe. A onda ga ženka, kad završi i kad joj više nije od koristi, pojede. U *Životinjskom carstvu 4: Insekti i pauci*, u Deichmanovoj knjižnici, postoji slika crne udovice s mužjakovim otkinutim pedipalpom – što je poput paukova kurca - koji joj i dalje visi iz genitalija. I jasno se vidi krvavocrveni trag u obliku pješčanog sata na njezinom trbuhu. Jer vrijeme curi, ti jadni,

mali, napaljeni pauku, i moraš se držati vremena koje ti je dodijeljeno. Ili, da budem precizniji, moraš znati kad je isteklo. A onda moraš odjebati ma što se desilo, s par metaka u sebi ili kako god - samo moraš pobjeći jer te jedino to može spasiti.

Tako ja to vidim. Učini ono što moraš, ali se ne približavaj previše.

Zato sam bio ozbiljno i jebeno zabrinut zbog novog posla koji mi je Hoffmann dao.

Htio je da mu koknem ženu.

Drugo poglavlje

„Želim da to izgleda kao provala, Olave.“

„Zašto?“ upitao sam.

„Jer mora izgledati kao nešto drugo, Olave. Ne kao ono što jest. Policija se uvijek uznemiri kad stradaju civili. Malo se previše trude oko istrage. A kad ženu koja ima ljubavnika našu mrtvu, sve ukazuje na supruga. U devedeset posto slučajeva ta je sumnja posve opravdana.“

„Sedamdeset i četiri, gospodine.“

„Molim?“

„Samo nešto što sam pročitao, gospodine.“

Zapravo, mi u Norveškoj ne zovemo ljude „gospodine“, ma kako bili visoko pozicionirani. Naravno, s iznimkom kraljevske obitelji, kojoj se obraćamo s Vaša Kraljevska Visosti. Daniel Hoffmann bi to vjerojatno jako volio. Titula „gospodine“ nešto je što je donio iz Engleske, zajedno s namještajem od kože, crvenim policama od mahagonija i u kožu uvezanim knjigama navodnih engleskih klasika, sa starim, požutjelim, nepročitanim stranicama. Ali što ja znam o tome, ja samo prepoznajem uobičajena imena: Dickens, Bronte, Austen. Kako god bilo, mrtvi su autori posve isušili zrak u njegovu uredu, pa svaki put kad izađem odande, iskašljam pluća. Ne znam što je to u Engleskoj što toliko fascinira Hoffmanna, ali znam da je tamo kratko boravio kao student i da se vratio kući s gomilom odijela od tvida, prepun ambicija, s afektiranim oksfordskim engleskim, s norveškim naglaskom. Nije dobio diplomu niti certifikat, samo uvjerenje da je novac sve. I da, došao je do zaključka da se, ako misli uspjeti u poslu, mora koncentrirati na tržište na kojem je konkurencija najslabija. A u ono vrijeme u Oslu to je značilo na prostituciju. Mislim da je analiza bila krajnje jednostavna. Daniel Hoffmann je shvatio da na tržištu koje vode šarlatani, idioti i amateri, čak i posve prosječan čovjek poput njega, može završiti kao kralj.

Nužna je samo moralna fleksibilnost, potrebna za redovito novačenje i uvođenje djevojaka u prostituciju. Nakon što je razmislio o tome, Daniel Hoffmann je zaključio da ima sve što mu je potrebno. Kad je nekoliko godina kasnije proširio poslovanje na tržište heroina, po svojim je mjerilima već bio uspješan čovjek. A kako su tržištem heroina u Oslu u ono doba upravljali kreteni, idioti i amateri, kao i narkići, te kako se pokazalo da Hoffmann ima i potrebnu moralnu fleksibilnost da otjera ljude u pakao droge, i ta je priča postala uspješnom. Jedini problem koji je Hoffmann sada imao bio je Ribar. Ribar je bio relativno friški suparnik na tržištu heroina i, kako se pokazalo, nije bio idiot. Bog zna da je u Oslu bilo dovoljno ovisnika za obojicu, ali silno su se trudili izbrisati onoga drugog s lica Zemlje. Zašto? Pa, pretpostavljam da ni jedan nije došao na svijet s onim urođenim talentom za podređenost. A nevolje nastanu onda kad takvi ljudi, ljudi koji *moraju* biti glavni, koji *moraju* sjediti na tronu, saznaju da su im žene nevjerne. Mislim da bi svi Danieli Hoffmanni ovog svijeta živjeli bolje i jednostavnije kad bi samo naučili zažmiriti i prihvatiti da im žene imaju poneku aferu.

„Mislio sam uzeti godišnji za Božić”, rekao sam. „Zamoliti nekoga da pođe sa mnom i malo se maknuti od svega.”

„Imaš suputnika? Nisam mislio da si s nekim tako blizak, Olave. Znaš, to je nešto što mi se kod tebe sviđa. To što nemaš nikoga kome bi ispričao sve svoje tajne.” Nasmiješio se i otresao pepeo cigare. Nisam se uzrujao - bio je dobronamjieran. Na prstenu cigare bilo je ugravirano „Cohiba”. Negdje sam pročitao da su na prijelazu stoljeća cigare bile najčešći božićni poklon na zapadnoj hemisferi. Bi li to bila dobra ideja? Ne znam puši li. Nisam je vidio da puši na poslu.

„Nisam još pitao”, odgovorio sam, „ali...”

„Platit ću ti pet puta više od uobičajene cijene”, rekao je Hoffmann. „Poslije možeš odvesti tu osobu na najduže božićno putovanje.”

Pokušao sam izračunati. Ali kao što sam već rekao, računanje mi baš i ne ide.

„Ovo je adresa”, dodao je Hoffmann.

Četiri sam godine radio za njega, a nisam znao gdje živi. A opet, zašto bih znao? Ni on ne zna gdje ja živim. I nikad nisam upoznao

njegovu ženu. Čuo sam samo Pinea kako govori da je zgodna i koliko bi zarađivao da mu takva kuja dođe na ulicu.

„Veći dio dana je sama kod kuće”, rekao je Hoffmann. „Barem mi tako kaže. Napravi to kako god želiš, Olave. Vjerujem ti. Što manje znam, to bolje. Shvatio?”

Kimnuo sam. Što manje ja znam, pomislio sam.

„Olave?”

„Da, gospodine, shvatio sam.”

„Dobro.”

„Dajte da razmislim do sutra, gospodine.”

Hoffmann je podigao jednu, uredno sređenu obrvu. Ne znam puno o evoluciji i svemu tome, ali nije li Darwin rekao da postoji samo šest univerzalnih facijalnih ekspresija za ljudske emocije? Nisam imao pojma ima li Hoffmann šest ljudskih emocija, ali mislim da je podignutom obrvom - suprotno od razjapljenih usta - želio iskomunicirati blago nezadovoljstvo u kombinaciji sa zamišljenošću i inteligencijom.

„Upravo sam ti rekao sve pojedinosti, Olave. A nakon toga - ti misliš odbiti?”

Prijetnja je bila jedva čujna. Zapravo, da je tako, vjerojatno je ne bih ni primijetio. Posve sam tup kad je riječ o primjećivanju suptilnih tonova i podteksta u onome što ljudi govore. Zato možemo pretpostaviti da je prijetnja bila prilično očita. Daniel Hoffmann je imao svijetloplave oči i tamne trepavice. Da je djevojka, pomislio bih da ih je našminkao. Ne znam zašto to spominjem, to nema nikakve veze ni sa čime.

„Nisam imao vremena reagirati prije no što ste mi rekli pojedinosti, gospodine”, odgovorio sam. „Imat ćete odgovor do večeras, ako je to u redu, gospodine?”

Pogledao me. Otpuhnuo je dim u mojem smjeru. Sjedio sam s rukama u krilu, kao da prtijam po radničkoj kapi koju zapravo nisam imao.

„Do šest”, rekao je. „Tad odlazim iz ureda.” Kimnuo sam.

Dok sam hodao kući po snježnoj oluji, brzo su stigla četiri sata i tama se ponovo spustila na gradske ulice, nakon svega nekoliko sati sive danje svjetlosti. Vjetar je i dalje bio jak, a iza mračnih uglova

čulo se neugodno zviždanje. Ali, kao što sam već rekao, ne vjerujem u duhove. Snijeg mi je škripao pod potplatima čizama i taj je zvuk nalikovao zatvaranju korica starih knjiga, a ja sam razmišljao. Obično to pokušavam izbjeći. To nije područje u kojem vidim mogućnost poboljšanja u praksi, a iskustvo me naučilo da rijetko vodi do nečega dobrog. Vratio sam se prvom od onih izračuna. Samo ubojstvo trebalo bi biti bez problema. Da budem iskren, bit će vjerojatno jednostavnije od sličnih poslova koje sam obavio. Nisam imao problem ni s činjenicom da će ona umrijeti: kao što sam rekao, mislim da svatko od nas - i muškarci i žene - mora živjeti s posljedicama svojih grešaka. Ali više me brinulo ono što će se poslije sigurno dogoditi. Kad budem tip koji je koknuo ženu Daniela Hoffmanna. Kad budem čovjek koji zna sve i koji ima moć odrediti budućnost Daniela Hoffmanna te kad policija započne istragu. Moć nad čovjekom koji je nesposoban biti podređen. I čovjek kojem Hoffmann duguje peterostruki honorar. Zašto mi je ponudio posao koji je manje kompliciran nego inače?

Osjećao sam se kao da sjedim za pokeraškim stolom, s četvoricom teško naoružanih, urođeno sumnjičavih tipova koji ne vole gubiti. I upravo sam dobio četiri asa u prvom dijeljenju. Ponekad su dobre vijesti tako nevjerojatno dobre da su zapravo loše.

Dobro, pametan pokeraš sada bi se riješio karata, progutao gubitak i nadao se boljoj - i prikladnijoj - sreći u sljedećem dijeljenju. Ali moj je problem bila činjenica da je prekasno za odustajanje. Znao sam da će Hoffmann srediti ubojstvo svoje žene, učinio to ja ili netko drugi.

Shvatio sam kamo me koraci vode i zagledao sam se u svjetlost.

Podigla je kosu u punđu, onako kako je to nekad činila moja majka. Kimala je i smiješila se kupcima koji su joj se obraćali. Većina ih je vjerojatno znala da je gluha i nijema. Poželjeli bi joj sretan Božić i zahvaljivali. Uobičajene pristojnosti koje ljudi govore jedni drugima.

Peterostruki honorar. Bio bi to stvarno dug božićni odmor.

Treće poglavlje

Unajmio sam sobu u malenom hotelu nasuprot stanu Hoffmannovih u Bygdøy Alléu. Plan je bio nekoliko dana gledati što žena radi, vidjeti odlazi li kamo dok joj je suprug na poslu, prima li posjete. Nije me zapravo zanimalo tko joj je ljubavnik. Cilj je bio jednostavno doznati najbolje i najmanje riskantno vrijeme za napad, u trenutku kad bude sama kod kuće i kada bude najmanje vjerojatno da će biti ometana.

Pokazalo se da je moja hotelska soba savršeno mjesto za promatranje dolazaka i odlazaka Corine Hoffmann, ali i za nadzor nad onim čime se bavi u stanu. Obitelj se očito nije zamarala navlačenjem zavjesa. Većina ljudi to ne čini, ne u gradu u kojem nema sunca od kojeg se treba braniti i u kojem se ljudi vani više bave traženjem toplih mjesta, negoli stajanjem na ulici i piljenjem u tuđe prozore.

Prvih nekoliko sati ondje nisam vidio nikoga. Samo dnevnu sobu okupanu svjetlošću. Hoffmanni nisu štedjeli struju. Namještaj nije bio engleski - prije se doimao francuskim. To se posebno odnosilo na čudni kauč u sredini sobe koji je imao naslon samo na jednome kraju. Vjerojatno je to bilo ono što Francuzi zovu *chaise longue*, što - ako me moj učitelj francuskog nije zadirkirao - znači „dugački stolac”. Bio je slikovito i asimetrično izrezbaren, s nekakvim presvlakama s prirodnim motivima. Rokoko, tako barem tvrde majčine knjige iz povijesti umjetnosti, ali lako je moglo biti i nešto što je sastavio lokalni zanatlija, negdje na norveškom selu, i oslikao na tradicionalan način. Kako bilo, to nije bio namještaj koji bi odabrao netko mlad, pa pretpostavljam da je pripadao Hoffmannovoj bivšoj ženi. Pine je rekao da ju je ovaj izbacio one godine kad je napunila pedeset. *Zato što je napunila pedeset.* I zato što je njihov sin odselio pa više nije imala nikakve uloge u njihovu domu. I sve joj je to - tako

barem tvrdi Pine - rekao u lice, a ona je prihvatila. Zajedno sa stanom uz more i čekom na milijun i pol kruna.

Da bih ubio vrijeme, izvukao sam listove papira po kojem sam pisao. To su bile samo nekakve črčkarije. Zapravo, to baš i nije istina, valjda je više neka vrsta pisma. Pisma nekome čiji identitet nisam znao. A možda i jesam. No kako mi pisanje ne ide dobro, u pismu je bilo mnogo pogrešaka i puno toga što je trebalo izrezati. Da budem iskren, previše je papira i tinte otišlo u svaku riječ koju sam zadržao.

Usto mi je sve išlo tako sporo da sam na koncu odložio papir, pripalio cigaretu i umjesto pisanja odlučio malo sanjariti.

Kao što sam rekao, nikad nisam vidio nijednog člana obitelji Hoffmann, ali vidio sam ih u mislima dok sam tako sjedio i gledao u stan s druge strane ulice. Volio sam promatrati druge ljude. Oduvijek sam to volio. Zato sam učinio ono što sam često činio i počeo zamišljati kako izgleda njihov obiteljski život. Devetogodišnji sin je došao kući iz škole pa sada sjedi u dnevnoj sobi i čita sve one neobične knjige koje je uzeo iz knjižnice. Majka tiho pjevuši dok u kuhinji priprema večeru. Poseban način na koji se majka i sin ukoče kad začuju buku s ulaznih vrata. I kako se opuste kad čuju jasan, veseo muškarčev glas „Stigao sam!“ pa pojure pozdraviti ga i zagrliti.

Dok sam tako sjedio, zadubljen u sretne misli, Corina Hoffmann je iz spavaće sobe ušla u dnevnu i sve se promijenilo.

Svjetlost. Temperatura. Izračuni.

Toga poslijepodneva nisam otišao u supermarket.

Nisam sačekao Mariju onako kako sam ponekad činio, nisam je sa sigurne udaljenosti otpratio do podzemne, niti sam stajao iza nje u gužvi u sredini vagona, gdje je obično voljela stajati, čak i onda kad bi bilo slobodnih mjesta. Toga poslijepodneva nisam stajao kao luđak, šapćući joj riječi koje samo ja mogu čuti.

Tog sam poslijepodneva sjedio očaran u zamračenoj sobi i piljio u ženu s druge strane ulice. U Corinu Hoffmann. Mogao sam reći što god poželim, i koliko glasno želio izgovoriti - nije bilo nikoga da me čuje. I nisam je morao gledati sleđa, gledati joj kosu tako odlučno da bih uspio vidjeti ljepotu koje zapravo i nema.

Akrobatkinja. To je prvo što sam pomislio kad je Corina Hoffmann ušetala u sobu. Nosila je bijelu, usku kućnu haljinu i kretala se poput mačke. Time ne mislim reći da se šuljala kao što čine neki sisavci, poput mačaka i deva, na primjer. One pomiču noge najprije s jedne strane pa tek onda s druge. Ili sam tako barem čuo. Hoću reći da mačke - ako sam dobro shvatio - hodaju na vršcima šapa, stavljajući stražnje šape na isto mjesto na kojem su i prednje. A to je i Corina radila. Spuštala je jednu bosu nogu ravno pokraj druge. Poput akrobatkinje.

Sve je oko Corine Hoffmann bilo prelijepo. Njezino lice, njene visoke jagodične kosti, usne Brigitte Bardot, razbarušena, sjajna kosa. Duge, vitke ruke koje su virile iz širokih rukava njezine haljine, bradavice na njenim grudima, tako putenim da su se pomicale dok je hodala i disala. I bijela, bijela koža njenih ruku, lica, grudi, nogu - tako bijela da bi svatko za par sati posve oslijepio od blještave bjeline. Zapravo, sve mi se na Corini Hoffmann sviđalo. Sve osim njezinog prezimena.

Činilo se kao da se dosađuje. Pila je kavu. Razgovarala na telefon. Listala časopis, a ignorirala novine. Ponovo je nestala u kupaonici i pojavila se opet u haljini. Pustila je ploču i pomalo nezainteresirano počela plesati. Zapravo se lagano njihala. Onda je nešto pojela. I pogledala na sat. Gotovo je šest. Presvukla se, popravila kosu i stavila drugu ploču. Otvorio sam prozor i pokušao čuti, ali promet je bio previše glasan. Pa sam opet podigao dalekozor i pokušao ga fokusirati na omot na stolu. Činilo se kao da na naslovnici vidim sliku skladatelja. Antonio Lucio Vivaldi? Tko zna? Poanta je u tome da je žena kojoj je Daniel Hoffmann došao kući u šest i petnaest, bila posve drukčija od žene s kojom sam ja proveo dan.

Obilazili su se. Nisu se doticali. Nisu razgovarali. Kao dva elektrona koja se odbijaju jer su oba negativno nabijena. Ali završili su iza vrata iste spavaće sobe.

Legao sam, ali nisam mogao zaspati.

Što nas to tjera da shvatimo kako ćemo umrijeti? Što se to dogodi onog dana kad prihvatimo da saznanje da će naš život doći svome kraju, nije samo mogućnost, nego neizbježna činjenica? Svatko će, očito, imati svoje razloge, ali ja sam to shvatio gledajući oca kako

umire. Izgledalo je tako banalno i fizički, poput muhe koja udari o vjetrobran. Ali zapravo je zanimljivije ovo: što nas to - jednom kad shvatimo - tjera da opet posumnjamo? Je li stvar u tome da smo postali pametniji? Poput onog filozofa - Davida Kako-li-se-već-preziva - koji je napisao da, samo zato što se nešto događa, nema nikakvog jamstva da će se opet dogoditi. Bez logičnog dokaza, *ne znamo* hoće li se povijest ponoviti. Ili je stvar u tome da postajemo stariji i uplašeniji, što nam je smrt bliže? Ili je riječ o nečemu posve drugom? Kao da jednoga dana vidimo nešto za što uopće nismo znali da postoji. Kao da osjetimo nešto za što nismo znali da možemo osjećati. Čujemo na primjer šuplji zvuk kad udarimo po zidu, pa shvatimo da se iza njega možda nalazi druga prostorija. I bljesne nada, užasna, obogaljujuća nada koja te izjeda i koju nije moguće ignorirati. Nada da možda postoji bijeg od smrti, neki prečac do mjesta koje ne poznajemo. Da postoji poanta. Da postoji priča.

Sljedećeg sam jutro ustao kad i Daniel Hoffmann. Kad je otišao, i dalje je bio mrkli mrak. Nije znao da sam ovdje. Nije *htio* znati, kako je pažljivo naglasio.

Ugasio sam svjetlo, sjeo na stolac kraj prozora i sačekao Corinu. Ponovo sam izvukao papire i pogledao svoje pismo. Riječi su bile nerazumljivije nego inače, a onih nekoliko koje sam razumio, odjednom je izgledalo nevažno i mrtvo. Zašto nisam jednostavno sve bacio? Zato što sam potrošio previše vremena da bih sastavio te proklete rečenice? Spustio sam papire i promatrao mirne i puste ulice zimskog Osla, čekajući da se konačno pojavi.

Dan je prošao kao i onaj prethodni. Nakratko je izašla i ja sam je slijedio. Prateći Mariju naučio sam najbolji način da nekoga neopaženo pratim. Corina je kupila šal u trgovini, popila kavu s djevojkom koja joj je, prema govoru tijela, očito prijateljica, a onda otišla kući.

Bilo je tek deset sati pa sam si skuhao kavu. Gledao sam je kako leži u naslonjaču u dnevnoj sobi. Odjenula je haljinu, ali drukčiju. Tkanina se micala zajedno s njezinim tijelom, kad god bi se pomakla. Naslonjač je neobičan komad pokućstva - nije jednostavna stvar. Kad god bi se pomaknula u udobniji položaj, činila je to polako, promišljeno i svjesno. Kao da zna da je promatram. Kao da zna da je

želim. Pogledala je na sat pa listala časopis, isti kao i dan ranije. A onda se, gotovo neprimjetno, ukočila.

Nisam mogao čuti zvono.

Ustala je i prišla vratima na onaj mazni, meki, mačji način, i otvorila ih.

Muškarac je bio tamnokos, relativno mršav, iste dobi kao i ona.

Ušao je, zatvorio vrata za sobom, objesio kaput i skinuo cipele, na način koji mi je jasno dao do znanja da mu to nije prvi posjet. Ni drugi. U to nije bilo sumnje. Nije bilo nikakve sumnje. Zašto sam onda sumnjao? Zato što sam to želio?

Udario ju je.

Bio sam tako šokiran da sam isprva pomislio kako mi se učinilo. Ali onda je to opet učinio. Nadlanicom ju je grubo ošamario. Prema pokretima usana vidio sam da vrišti.

Jednom ju je rukom uhvatio za vrat, a drugom joj svukao haljinu.

Ondje, ispod lusteru, njena gola koža bila je tako bijela da je djelovala kao jedinstvena površina bez kontura, poput neprobojnog stakla, poput snijega ispod mutnog svjetla oblačnog i maglovitog dana.

Uzeo ju je na naslonjaču. Stajao je pri dnu naslonjača, s hlačama spuštenim do zglobova, a ona je ležala na blijedim, izvezenim slikama djevičanskih, idealiziranih europskih šumskih krajolika. Bio je mršav. Vidio sam kako mu se ispod rebara pomiču mišići. Mišići stražnjice stezali su se i opuštali poput pumpe. Drhtao je i tresao se, kao da bjesni što ne može učiniti ništa... više. Ona je ležala ondje raširenih nogu, pasivna, poput trupla. Htio sam skrenuti pogled, ali nisam mogao. Sjetio sam se nečega dok sam ih tako promatrao. Ali poslije se nisam mogao sjetiti što je to bilo.

Možda sam se sjetio onoga što je bilo te noći, kad se sve smirilo. Kako god, sanjao sam sliku koju sam kao dječak vidio u knjizi iz Deichmanove knjižnice *Životinjsko kraljevstvo I: Sisavci*. Bila je to slika savane u Serengetiju u Tanzaniji, ili nekog sličnog mjesta. Tri bijesne, ofucane hijene uspjele su dograbiti svoj plijen, ili su otjerale lavove od njihova. Dvije od njih su, napetih stražnjica, zarile čeljust u razjapljeni zebrin trbuh. Treća je gledala u objektiv. Glava joj je bila umrljana krvlju i kezila je zube. Ali najviše sam zapamtio pogled u

njenim očima. Pogled koji su te žute oči usmjerile u objektiv, pogled koji se probijao sa stranica knjige. Bilo je to upozorenje. *To nije tvoje, nego naše. Gubi se. Ili ćemo i tebe ubiti.*

Četvrto poglavlje

Kad u podzemnoj stanem iza tebe, uvijek čekam da vlak prijeđe preko spojeva tračnica prije nego išta kažem. Možda je to niz točaka na kojima se pruga dijeli. Kako bilo, negdje duboko u podzemlju gdje metal zveči, udarajući o drugi metal, postoji zvuk koji me podsjeća na nešto, nešto što ima veze s riječima, na stvari koje sjedaju na svoje mjesto, na nešto povezano sa sudbinom. Vlak naglo krene, a svi koji nisu redovni putnici u tom trenu izgube ravnotežu i moraju se uhvatiti za nešto, nešto što će im pomoći da je povrate. Promjena smjera tračnica stvara buku koja utišava sve što bih mogao reći. Prošapćem sve što bih htio prošaptati jer me u tom trenutku nitko ne može čuti. Ni ti me ne bi mogla čuti. Samo ja mogu čuti ono što govorim.

A što govorim?

Ne znam. Samo stvari koje mi padnu na pamet. Obične stvari. Ne znam odakle dolaze niti mislim li ih doista. Pa, možda i mislim, u tom trenutku i na tom mjestu, jer si lijepa dok stojim u gomili, tik do tebe, gledajući u tvoju punđu i zamišljajući ostatak.

Ali ne mogu zamišljati da si išta osim tamnokose žene, što i jesi. Nisi svjetlokosa kao Corina. Tvoje usne nisu tako pune da ih želim zagristi. U zibanju tvojih bokova i u obliku tvojih grudi nema glazbe. Bila si ondje sve dosad jer nije bilo nikoga drugog. Ispunila si prazninu, čijeg postojanja nisam ni bio svjestan.

Pozvala si me na večeru onaj put, ubrzo nakon što sam te izvukao iz nevolje. Pretpostavio sam da mi želiš zahvaliti. Napisala si poziv na komadu papira i dala mi ga. Rekao sam *da*. Htio sam ti napisati odgovor, ali ti si se nasmiješila i pokazala mi da razumiješ.

Nikad nisam došao. Zašto?

Kad bih znao odgovor na takva pitanja... Ja sam ja, a ti si ti? Možda je stvar u tome.

Ili je možda još jednostavnije? Poput činjenice da si gluhonijema i da šepaš? I sam imam dovoljno hendikepa. Kao što sam rekao, nisam dobar nizašto, osim za jednu stvar. I o čemu bismo, dovraga, mogli pričati? Ti bi, bez sumnje, predložila da si pišemo, a ja - kao što sam rekao - ja sam disleksičan. Ako to već nisam spomenuo, kažem sada.

Kao što vjerojatno možeš pretpostaviti, Maria, muškarca jebeno ne pali tvoj glasni, kreštavi smijeh, smijeh gluhih ljudi, samo zato što ti je uspio napisati „Imaš stvarno lijepe oči”, s četiri pravopisne pogreške.

Kako god. Nisam otišao. I to je sve.

Daniel Hoffmann je želio znati zašto treba toliko vremena da se posao obavi.

Pitao sam ga je li pristao da se pobrinem kako ne bih ostavio dokaze koji bi vodili do njega ili do mene, prije nego se bacim na posao. Potvrdio je.

Pa sam nastavio promatrati stan.

Sljedećih je dana mladić dolazio svakoga dana u isto vrijeme, u tri sata, odmah nakon što bi se opet smračilo. Isprva bi se branila i podizala ruke ispred sebe. Prema mišićima usta i vrata shvaćao sam da vrišti na njega, da ga preklinje da stane. Ali ne bi stao. Ne, sve dok joj se suze ne bi počele slijevati niz obraze. Onda bi - tek onda - svukao njezinu haljinu. Haljina je svaki put bila nova. A potom bi je uzeo na naslonjaču. Bilo je očito da on ima kontrolu. Pretpostavljam da je bila beznadno zaljubljena u njega. Onako kako je Maria bila zaljubljena u onog svog narkića. Neke žene ne znaju što je za njih dobro, ljubav samo curi iz njih, a one ne traže ništa zauzvat. Neuzvratanje na neki način samo pogoršava stvari. Pretpostavljam da se nadaju kako će jednoga dana biti nagrađene, sirotice. Beznadna, beznadna zaludjenost. Netko bi im trebao reći da svijet ne funkcionira tako.

Ali sumnjam da je Corina bila zaljubljena. Nije se činilo da je mladić zanima na taj način. Dobro, milovala bi ga nakon što bi vodili ljubav i otpratila do vrata kad bi odlazio, tri četvrt sata nakon dolaska. Uхватила bi ga na neki nježan način, kao da mu usput šapće nekakve slatke besmislice. Ali činilo se da osjeća olakšanje kad bi otišao. A volim umišljati da znam kako ljubav izgleda. Zašto bi onda ona -

mlada žena glavnoga gradskog dobavljača *ecstasyja* - bila spremna sve riskirati zbog užasne afere s muškarcem koji je tuče?

Sinulo mi je tek u zoru četvrtog dana. Prvo sam pomislio kako je čudno što mi je trebalo toliko vremena da shvatim. Corinin je ljubavnik znao nešto o njoj. Nešto s čime je mogao otići Danielu Hoffmannu, ako ne učini ono što od nje traži.

Petoga dana, kad sam se probudio, donio sam odluku. Htio sam ispitati prečac do tog mjesta o kojem ne znamo ništa.

Peto poglavlje

Lagano je snježilo.

U tri sata, kad je tip stigao, nešto joj je donio. Nešto u kutijici. Nisam mogao vidjeti što je donio, vidio sam samo da se na trenutak razveselila, osvjetlivši tamu pred velikim prozorom dnevne sobe. Djelovala je iznenađeno. I sam sam bio iznenađen. Ali obećao sam si da će osmijeh koji mu je poklonila... da će mi to dati. Samo moram ovo izvesti kako treba.

Kad je otišao, malo poslije četiri sata - ostao je nešto duže nego inače - stajao sam spreman u sjenama s druge strane ulice.

Gledao sam kako nestaje u tami i podigao pogled. Ona je stajala pred prozorom dnevne sobe kao da je na pozornici, podigla ruku i proučavala nešto na njoj, nisam mogao vidjeti što. A onda je polako podigla glavu i zagledala se u sjene u kojima sam stajao. Znao sam da me nikako ne može vidjeti, ali ipak... Taj prodorni, znatiželjni pogled. Iznenada se na njenom licu pojavio nekakav uplašen, očajan, gotovo molećiv izraz. „Svijest da se sudbina ne može siliti“, tako je pisalo u knjizi, Bog zna kojoj. Stegnuo sam pištolj u džepu kaputa.

Pričekao sam da se odmakne od prozora pa iskoračio iz sjene.

Brzo sam prešao ulicu. Na pločniku sam vidio otiske njegovih čizama u finoj strukturi svježeg snijega. Požurio sam za njim.

Ugledao sam mu leđa čim sam skrenuo iza ugla. Očito sam razmotrio razne mogućnosti.

Možda je negdje parkirao auto. Ako sam u pravu, vjerojatno u nekoj od sporednih ulica Frognera. U nekoj napuštenoj, loše osvjetljenoj uličici. Savršeno. Ili možda ide nekamo - u bar ili restoran. U tom ću slučaju čekati. Imam sve vrijeme ovog svijeta. *Sviđalo* mi se čekati. Sviđalo mi se vrijeme od donošenja odluke do njezine provedbe. Postojale su samo minute, sati i dani mojeg - priznajem - kratkog života, u kojima sam *bio* netko. Bio sam nečija sudbina.

Možda će ući u autobus ili uzeti taksi. Prednost toga bila bi što ćemo završiti malo dalje od Carine.

Hodao je prema podzemnoj stanici kraj Nacionalnog kazališta. Na ulici je bilo malo ljudi pa sam požurio.

Spustio se na jednu od platformi koje vode prema zapadu. Znači, živi u zapadnom dijelu grada. To nije mjesto na kojem provodim previše vremena. Previše novca koji se loše koristi, kako je znao reći moj tata. Nemam pojma što je time mislio.

To nije bila ruta kojom je Maria obično išla, iako su prvih nekoliko stanica dijelili isti put.

Sjeo sam na sjedalo iza njega. Bili smo u tunelu, ali više nije bilo nikakve razlike između tunela i noći vani. Znao sam da ćemo uskoro stići na odredište. Čut će se jecanje metala i vlak će se malo trznuti.

Poigravao sam se idejom da prislonim pištolj na naslon i povučem okidač čim smo prošli tu točku.

A kad smo to učinili - prošli je - prvi sam put shvatio na što me podsjeća. Zvuk struganja metala o metal. Osjećaj reda, osjećaj da stvari sjedaju na pravo mjesto. Osjećaj sudbine. Bio je to zvuk mog posla, pomičnih dijelova oružja - oroza i okidača, trzaja i udarca.

Bili smo jedini putnici koji su sišli na Vinderenu. Slijedio sam ga. Snijeg je škripao. Pazio sam da koračam njegovim ritmom kako me ne bi čuo. S obje strane stajale su privatne kuće, ali i dalje smo bili posve sami, pa smo mogli biti i na Mjesecu.

Prišao sam mu i on se napola okrenuo, možda kako bi provjerio je li riječ o nekom od njegovih susjeda. Pucao sam mu u donji dio kralježnice. Srušio se kraj ograde pa sam ga okrenuo nogom. Staklenim se pogledom zagledao u mene i na trenutak sam pomislio da je već mrtav. Ali onda su mu se usne pomakle.

Mogao sam mu pucati u srce ili u vrat. Zašto sam mu prvo pucao u leđa? Jesam li ga nešto htio pitati? Možda, ali već sam zaboravio što je to bilo. Ili se možda nije činilo važnim. Izbliza nije izgledao nimalo posebno. Pucao sam mu u lice. Hijena krvavih ralja.

Primijetio sam dječakovu glavu kako viri preko ruba ograde. Na rukavicama i kapi imao je grudice snijega. Možda je pokušavao napraviti snjegovića. To nije lako kad je snijeg ovako suh. Sve se neprestano raspada, raspršujući vam se u rukama.

„Je li mrtav?“ upitao je dječak i pogledao truplo. Možda je čudno nekoga nazvati truplom kada je mrtav samo nekoliko sekundi, ali tako sam oduvijek činio.

„To ti je tata?“ upitao sam ga. Dječak je odmahnuo glavom.

Ne znam zašto sam to pomislio. Zašto mi se učinilo da je dječak tako miran jer mu je to zasigurno otac? Pa, zapravo znam. Tako bih ja reagirao.

„On živi tamo“, odgovorio je dječak i podigao uvis jednu rukavicu. S druge je sisao snijeg, ne skidajući pogled s trupla.

„Neću se vratiti i srediti te“, rekao sam mu. „Ali zaboravi kako izgledam, dobro?“

„Dobro.“ Obrazi su mu se napinjali i ispuhivali oko rukavice, nalik na dijete koje siše.

Okrenuo sam se i otišao istim putem kojim sam i došao. Obrisao sam držak pištolja i bacio ga u jedan od kanalizacijskih otvora koji snijeg još nije zatrpao. Pronaći će ga, ali pronaći će ga policija, a ne nemarna djeca. Nakon što bih nekoga sredio, nikad se nisam vozio taksijem, podzemnom ili autobusom. To je bilo zabranjeno. Hodaš normalno i odlučno, a ako ugledaš policiju koja ide prema tebi, okreneš se i hodaš prema poprištu zločina. Stigao sam gotovo do Majorstuea kad sam začuo sirene.

Šesto poglavlje

Bilo je to prije samo tjedan dana. Kao i obično nakon zatvaranja, čekao sam skriven iza kontejnera na parkiralištu supermarketa. Čuo sam tihi *klik* kad su se vrata zatvorila, a onda opet zalupila. Lako je bilo prepoznati Marijine korake po njenom šepanju. Još sam malo pričekao pa krenuo u istom smjeru. Ne shvaćam to kao *praćenje*. Ona, očito, odlučuje kamo želi ići, a toga dana nismo išli ravno do podzemne. Išli smo do cvjećarnice, a onda gore, do groblja pored crkve Aker. Ondje nije bilo nikoga i čekao sam vani da me ne bi vidjela. Kad je izašla, više nije nosila buket žutog cvijeća. Nastavila je prema Kirkeveienu, u smjeru stanice, a ja sam otišao na groblje. Pronašao sam cvijeće na svježem, ali već smrznutom grobu. Nadgrobni je kamen bio lijep i sjajan. Poznato, francusko ime. Tu je ležao on, njezin narkić. Nisam znao da je mrtav. Ni mnogi drugi to nisu znali. Nije bilo datuma smrti, samo mjesec listopad i godina. Mislio sam kako uvijek pogađaju datum, ako nisu sigurni. Onda ne izgleda tako usamljeno. Manje je usamljeno ležati ovdje u gomili, na snijegom pokrivenom groblju.

Dok sam hodao kući, razmišljao sam o tome da bih je mogao prestati pratiti. Bila je sigurna. Nadao sam se da se osjeća sigurnom. Nadao sam se da je on, njezin narkić, stajao iza nje u vagonu podzemne i prošaptao joj: „Neću se vratiti po tebe. Ali zaboravi kako izgledam.” Da, tome sam se nadao. Neću te više pratiti, Maria. Sada počinje tvoj život.

Zastao sam kraj telefonske govornice na Bogstadveienu. I moj je život započeo s tim telefonskim pozivom.

Morao sam se osloboditi Daniela Hoffmanna. To je bio početak. Ostalo je bilo nesigurnije.

„Sređeno”, rekao sam.

„Dobro”, odgovorio je.

„Nije ona, gospodine. On.”

„Oprosti?“

„Sredio sam njenog takozvanog ljubavnika.“ Preko telefona uvijek govorimo „srediti“. To je mjera opreza za slučaj da nas netko sluša ili prisluškuje. „Nećete ga više vidjeti, gospodine. I nisu bili pravi ljubavnici. On ju je prisilio. Uvjerem sam da ga nije voljela, gospodine.“

Govorio sam brzo, brže nego što inače činim i nastala je duga stanka. Mogao sam čuti kako Daniel Hoffmann teško diše kroz nos. Zapravo puše.

„Ti... ubio si Benjamina?“

Već sam znao da nisam smio nazvati.

„Ti... ubio si mog jedinog... sina?“

Moj je mozak registrirao i interpretirao zvučne valove, preveo ih u riječi, a potom ih počeo analizirati. Sin. Je li to moguće? Počela mi se oblikovati spoznaja. Način na koji je ljubavnik skinuo cipele. Kao da je već mnogo puta bio ondje. Kao da je nekad ondje živio.

Spustio sam slušalicu.

Corina Hoffmann me užasnuto promatrala. Nosila je drukčiju haljinu i kosa joj je još bila mokra. Bilo je pet i petnaest - baš kao i svakog prethodnog dana - kad je oprala sa sebe tragove mrtvog muškarca prije no što joj se suprug vrati kući.

Upravo sam joj rekao da mi je naređeno da je ubijem. Pokušala je zalupiti vrata, ali bio sam prebrz.

Ugurao sam nogu između vrata i dovratka i silom ih otvorio. Zateturala je na svjetlost dnevne sobe. Zgrabila je naslonjač. Poput glumice na pozornici koja koristi rekvizite.

„Preklinjem vas...“ počela je i podigla ruku ispred sebe. Vidio sam da nešto svjetluca. Veliki prsten s kamenom. Nisam ga prije vidio.

Prišao sam bliže.

Počela je glasno vrištati. Zgrabila je stolnu lampu i bacila je na mene. Bio sam tako iznenađen napadom da sam se jedva uspio sagnuti i izbjeći njezin divlji udarac. Sila i kretanje učinili su da izgubi ravnotežu pa sam je uhvatio. Na dlanovima sam osjetio njenu vlažnu kožu i teški miris. Pitao sam se čime se tušira. Ili je to njezin pravi miris? Čvrsto sam je držao i osjećao njeno teško disanje. Blagi bože,

htio sam je uzeti ovdje i sada. Ali ne, ja nisam kao on. Nisam kao oni.

„Nisam te došao ubiti, Corina”, prošaptao sam joj u kosu. Udahnuo sam je. Osjećao sam se kao da pušim opij - osjećao sam kako otupljujem - a u isto su mi vrijeme drhtala sva osjetila. „Daniel zna da si imala ljubavnika. Benjamina. On je sada mrtav.”

„Zar... zar je Benjamin mrtav?”

„Da. Budeš li ovdje kad Daniel dođe kući, ubit će i tebe. Moraš poći sa mnom, Corina.”

Zbunjeno je trepnula. „Kamo?”

Iznenadilo me to pitanje. Očekivao sam „Zašto?”, „Tko si ti?” ili „Lažeš!”. Ali možda je instinktivno shvatila da govorim istinu, da je stvar hitna, i možda je zato odmah prešla na ono važno. Ili je možda bila tako zbunjena i rezignirana da je izgovorila prvo što joj je palo na pamet.

„U sobu iza sobe”, rekao sam.

Sedmo poglavlje

Sjedila je sklopčana u jedinom naslonjaču u mom stanu i gledala u mene.

Bila je još ljepša ovako uplašena, sama, ranjiva. Ovisna.

Već sam joj - donekle nepotrebno - objasnio da moj stan nije nešto posebno, da je to običan samački stan s dnevnom sobom i kaučem umjesto kreveta. Čist i uredan, ali nikako mjesto za ženu poput nje. Ali imao je jednu veliku prednost: nitko nije znao gdje se nalazi. Da budem precizniji - nitko, a pod time mislim doslovno *nitko* - nije znao gdje živim.

„Zašto?” upitala je i dohvatila šalicu kave koju sam joj pružio.

Tražila je čaj, ali sam joj objasnio da mora čekati do jutra i da će ga dobiti čim se otvore trgovine. Rekao sam joj da znam kako voli ujutro ispijati čaj. Da sam je proteklih pet dana svakoga jutra gledao kako pije čaj.

„Kad se baviš mojim poslom, najbolje je da nitko ne zna gdje živiš”, odgovorio sam.

„Ali sada ja znam.”

„Da.”

Sjedili smo u tišini i pili kavu.

„Znači li to da nemaš prijatelja ili poznanika?” upitala je.

„Imam majku.”

„Koja ne zna...?”

„Ne.”

„I očito ne zna čime se baviš.”

„Ne.”

„Što si joj rekao, čime se baviš?”

„Da rješavam stvari.”

„Povremeni poslovi?”

Zagledao sam se u Corinu Hoffmann. Stvarno je to zanima ili priča samo priče radi?

„Da.”

„Aha.” Zadrhtala je i prekrižila ruke na prsima. Uključio sam peć na najjače, ali uz jednostruka prozorska stakla i temperaturu koja je čitav tjedan bila na minus dvadeset, hladnoća je pobjeđivala. Igrao sam se svojom šalicom.

„Što želiš učiniti, Olave?”

Ustao sam s kuhinjskog stolca. „Pokušat ću ti pronaći deku.”

„Mislim, što ćemo *mi* učiniti?”

Bila je dobro. Znaš da je netko dobro ako ignorira stvari koje ne može promijeniti. Volio bih da sam takav.

„Krenut će za mnom, Olave. Krenut će za nama. Ne možemo se dovijeka skrivati ovdje. A on će nas tražiti koliko god bude potrebno. Vjeruj mi, poznajem ga. Radije bi umro, nego živio s ovom sramotom.”

Nisam postavio očito pitanje: zašto ti je onda njegov sin bio ljubavnik?

Umjesto toga, upitao sam nešto manje očito.

„Zbog sramote? A ne zato što te voli?” Odmahnula je glavom. „Komplicirano je.”

„Imamo dovoljno vremena”, rekao sam. „A kao što vidiš, nemam televizor.”

Nasmijala se. Još nisam donio deku. Niti postavio pitanje na koje sam iz nekog razloga očajnički htio saznati odgovor. *Jesi li ga voljela? Sina?*

„Olave?”

„Da?”

Spustila je glas. „Zašto to radiš?”

Duboko sam udahnuo. Spremio sam odgovor na to pitanje. Zapravo, nekoliko odgovora, za slučaj da pomislim kako prvi nije uvjerljiv. Barem sam mislio da sam spremio odgovore. Ali u tom su trenutku svi nestali.

„Pogrešno je”, odgovorio sam.

„Što je pogrešno?”

„Ono što je htio uraditi. Ubojstvo vlastite žene.”

„A što bi ti učinio da se tvoja žena u tvom domu viđa s drugim muškarcem?”

Tu me dobila.

„Mislim da imaš dobro srce, Olave.”

„Dobro je srce ovih dana jeftina roba.”

„To nije istina. Dobra srca su neobična stvar. I uvijek su potrebna. *Ti* si neobičan, Olave.”

„Nisam siguran da je to istina.”

Zijevnula je i protegnula se. Meko poput mačke. One imaju stvarno fleksibilna ramena, pa je dovoljno da proguraju glavu kroz nekakav procijep - i tijelo će je slijediti. Praktično za lov. Praktično za bijeg.

„Ako imaš tu deku, mislim da bih sada mogla odspavati”, rekla je.

„Danas je bilo previše uzbuđenja.”

„Namjestit ću krevet pa možeš leći. Kauč i ja smo stari prijatelji.”

„Stvarno?” nasmiješila se i namignula onim velikim, plavim okom.

„Znači li to da nisam prva koja je prenoćila ovdje?”

„Ne, jesi. Ali ponekad zaspim čitajući na kauču.”

„Što čitaš?”

„Ništa posebno. Knjige.”

„Knjige?” Nakrivila je glavu i vragolasto se nasmiješila, kao da me uhvatila u laži. „Ali ovdje je samo jedna knjiga.”

„Uzimam ih iz knjižnice. Knjige zauzimaju prostor. Osim toga, pokušavam smanjiti.”

Podigla je knjigu sa stolića. „*Jadnici?* O čemu je ova?”

„O mnogo toga.” Podigla je obrvu.

„Uglavnom o čovjeku koji dobiva oprost grijeha”, rekao sam.

„Provodi ostatak života iskupljujući se za prošlost, tako što pokušava biti dobar čovjek.”

„Hmmm.” Poigrala se s knjigom. „Teška je. Ima li u njoj ljubavi?”

„Ima.”

Spustila je knjigu. „Nisi rekao što ćemo učiniti, Olave.”

„Ono što moramo učiniti jest”, odgovorio sam, „srediti Daniela Hoffmanna prije nego on sredi nas.”

Rečenica je zvučala glupo dok sam je oblikovao u glavi. Bila je jednako glupa i kad sam je izgovorio naglas.

Osmo poglavlje

Sljedećeg jutra otišao sam u hotel. Obje sobe s pogledom na stan Hoffmannovih već su bile zauzete. Izašao sam i stajao vani u jutarnjoj tami, sakriven iza parkiranog kombija, gledajući u njegovu dnevnu sobu. Čekao sam. I stezao pištolj u džepu kaputa. U ovo je doba inače odlazio na posao. Ali naravno, više ništa nije bilo isto. Svjetla su bila upaljena, ali bilo je nemoguće vidjeti ima li koga u stanu. Pretpostavio sam da je Hoffmann shvatio kako nisam mogao pobjeći s Corinom i sada biti skriven u nekom hotelu u Kopenhagenu ili Amsterdamu. To, za početak, nije bio moj stil, a nisam imao ni novca, i on je to znao. Morao sam tražiti predujam kako bih pokrio troškove za ovaj posao. Pitao me zašto sam tako švorc kad mi je nedavno platio za dva posla. Odgovorio sam da je stvar u lošim navikama.

Ako je Hoffmann pretpostavio da sam još u gradu, onda je vjerojatno pretpostavio i da ću ga pokušati srediti prije nego on sredi mene. Dosad smo se prilično dobro upoznali. Ali jedno je misliti da znaš nešto o nekome, a nešto posve drugo znati to sa sigurnošću. A već sam znao biti u krivu. Ako je tako, nikad neću imati bolju priliku od njegova izlaska iz zgrade. Samo sam morao sačekati da se vrata za njim zatvore, kako se ne bi mogao vratiti unutra. Onda sam trebao pretrčati ulicu, ispaliti mu dva metka u torzo s udaljenosti od pet metara, a zatim još dva u glavu izbliza.

Ali to je bila optimistična želja.

Vrata su se otvorila. Bio je to Hoffmann.

Zajedno s Brynhildsenom i Pineom. Brynhildsen s tupeom koji je izgledao kao da je napravljen od pseće dlake i tankim brčićima koji su podsjećali na mrežice za kriket. Pine u karamel smeđoj kožnatoj jakni koju je nosio cijele godine, i ljeti i zimi. Sa šeširićem, cigaretom gurnutom iza uha i ustima koja se jednostavno nisu zatvarala. Preko ulice sam čuo nasumične riječi. „Jebeno hladno” i „Taj gad”.

Hoffmann je zastao na do vratku, a njegovi su psi izašli na pločnik i pogledali gore-dolje niz ulicu, s rukama gurnutim duboko u džepove.

A onda su mahnuli Hoffmannu i krenuli prema automobilu.

Podigao sam ramena i pošao u suprotnom smjeru. Dobro. Bila je to, kao što sam i rekao, optimistična želja. Ali sada sam barem znao da je shvatio na koji se način nadam riješiti problem. Želim da on umre umjesto mene.

Kako god, to je značilo da se moram vratiti planu A.

A s planom B sam počeo jer mi se kod plana A nije sviđala ni jedna jedina stvar.

Deveto poglavlje

Volim gledati filmove. Ne toliko koliko volim čitati, ali dobar film služi istoj svrsi. Ohrabruje te da svijet gledaš drugim očima. Ali niti jedan me film nije uspio uvjeriti da drukčije gledam na prednost koja dolazi od brojčane nadmoći i težeg naoružanja. U borbi jednog čovjeka s nekolicinom, kada su obje strane jednako spremne i naoružane, onaj koji se bori sam vjerojatno će umrijeti. U borbi u kojoj jedna strana ima automatsko naoružanje, ona će zasigurno pobijediti. To je rezultat teško stečenog iskustva i nisam bio spreman praviti se da nije tako samo kako ne bih morao otići Ribaru. Bila je to istina. I zato sam ga otišao posjetiti.

Ribar, kao što sam već spomenuo, dijeli tržište heroina u Oslu s Danielom Hoffmannom. Nije to neko veliko tržište, ali kako je heroin glavni proizvod, kupci dobro plaćaju, cijene su visoke, a profit ogroman. Sve je počelo s Ruskom rutom ili Sjevernim prolazom. Kad su ga Hoffmann i Rusi otvorili početkom sedamdesetih, većina heroina stizala je iz Zlatnog trokuta kroz Tursku i Jugoslaviju, takozvanom Balkanskom rutom. Pine mi je rekao da je radio kao svodnik za Hoffmanna i da je devedeset posto cura uzimalo heroin, pa je plaćanje fiksno bilo isto kao i plaćanje u norveškim krunama. Tako je Hoffmann izračunao da će, uspije li nabaviti jeftin heroin, u skladu s tim povećati zaradu od njihovih seksualnih usluga.

Ideja o nabavi jeftinog heroina nije došla s juga nego sa sjevera, s nepristupačnog malog arktičkog otoka Svalbarda koji dijele Norveška i Sovjetski Savez, svaki sa svojim rudnicima na svom dijelu otoka. Život je ondje težak i monoton, a Hoffmann je čuo norveške rudare kako pričaju horor priče o Rusima koji svoju tugu utapaju u votki, heroinu i ruskom ruletu. Stoga je Hoffmann otišao upoznati Ruse i vratio se s dogovorom. Sirovi se opij švercao iz Afganistana u Sovjetski Savez, gdje se prerađivao u heroin i slao na sjever, u Arhangelsk i Murmansk. Ne može se unijeti u Norvešku jer komunisti

pažljivo čuvaju granicu s Norveškom, članicom NATO saveza, i obrnuto. Ali na Svalbardu, gdje granicu čuvaju samo polarni medvjedi i minus četrdeset stupnjeva, to nije problem.

Hoffmannov kontakt na norveškoj strani slao je robu dnevnim domaćim letom u Tromsø, gdje nikad nisu pregledali ni jedan jedini kofer, iako su svi znali da rudari unose na litre jeftinog, neoporezivog alkohola. Kao da su se čak i vlasti složile da zaslužuju nekakav bonus. Kasnije će govoriti da je bilo naivno misliti kako toliko heroina može stići u Oslo avionom, vlakom ili cestom, a da nitko za to ne dozna. I kazat će da je poneka otmotnica završila u rukama javnih djelatnika.

Ali Hoffmann je tvrdio da nije plaćena niti jedna jedina kruna. Jednostavno nije bilo potrebno. Policija nije imala pojma što se zbiva. Nije imala pojma, sve dok na norveškoj strani otoka, pored Longyearbyena, nisu pronađene napuštene motorne sanjke.

Ostaci čovjeka kojeg su dograbili polarni medvjedi pripadali su Rusu, a spremnik za benzin sadržavao je plastične vrećice s ukupno četiri kilograma čistog heroina.

Operacija je stavljena na čekanje dok su policija i službenici kružili područjem poput roja bijesnih pčela. A u Oslu je izbila heroinska panika.

Međutim, pohlepa je kao bujica: ako se jedan kanal začepi, voda jednostavno nađe novi put. Ribar je radio svašta, ali prvenstveno je bio poslovni čovjek, a objasnio je to ovako: neispunjena potražnja zahtijeva ispunjenje. Taj debeljuškasti veseljak s brkovima morža podsjećao je na Djeda Božićnjaka, sve dok mu se ne bi prohtjelo nekoga isjeći. Nekoliko je godina švercao rusku votku koja se dopremala ruskim ribarskim brodovima do Barentsovog mora, gdje se prebacivala na norveške ribarske brodove, a onda istovarivala na napuštenom ribarskom doku kojim Ribar nije samo upravljao, već ga je i posjedovao, punio i prazio. Ondje su pakirali boce u ribarske kutije i odvozili u glavni grad u ribarskim kamionima. U njima je bila i riba. U Oslu su boce pohranjivane u podrum Ribarove trgovine koja nije bila samo paravan, već prava ribarnica, u vlasništvu Ribarove obitelji već tri generacije. Nikad nije bila pretjerano unosna, ali nikad nije bila ni na rubu bankrota.

A kad su Rusi pitali može li zamisliti da umjesto votke uvozi heroin, Ribar je napravio izračune, upoznao se s pravnim posljedicama, provjerio rizik od toga da bude ulovljen i krenuo u biznis. Tako je Daniel Hoffmann, kad je ponovo pokrenuo trgovinu na Svalbardu, shvatio da ima konkurenciju. A to mu se nije nimalo svidjelo.

Tad sam se pojavio ja.

Dotad sam - mislim da sam to već razjasnio - imao iza sebe prilično neuspješnu kriminalnu karijeru. Odslužio sam kaznu za pljačku banke, radio sam za Hoffmanna kao pomoćnik svodnika Pinea koji me najurio, pa sam tražio nešto donekle korisno što bih mogao raditi. Hoffmann me ponovo kontaktirao kad je iz pouzdanih izvora čuo da sam sredio krijumčara koji je nađen u luci u Haldenu s djelomično netaknutom glavom. Jako profesionalno obavljeno naručeno ubojstvo, objavio je Hoffmann. A kako mi na raspolaganju nije bila nikakva bolja prilika, ja sam se složio.

Prvi mi je posao bio tip iz Bergena koji je radio kao diler za Hoffmanna, ali mu je ukrao nešto robe, zanijekao da je to učinio i otišao raditi za Ribara. Bilo ga je lako pronaći: ljudi sa zapada govore glasnije od drugih Norvežana, a njegovo kotrljajuće bergensko *r* paralo je zrak na središnjoj postaji gdje je dilao. Pustio sam da mi vidi pištolj i brzo prekinuo kotrljajuća *r*. Kažu da je drugi put lakše ubiti i pretpostavljam da je to istina. Skinuo sam tipa pokraj kontejnerske luke i dvaput mu pucao u glavu, da bi sličilo ubojstvu iz Haldena. Kako je policija za to ubojstvo već imala osumnjičenog i od početka bila na krivom tragu, nisu me gnjavili. A Hoffmann se uvjerio da sam njegov glavni ubojica i dao mi još jedan posao.

Sljedeći je bio mladi tip koji se javio Hoffmannu i rekao da bi radije dilao za njega nego za Ribara. Htio je da se nađu na nekom diskretnom mjestu, kako bi razgovarali o pojedinostima, a da Ribar ne sazna. Rekao je da više ne može podnijeti miris ribarnice. Vjerojatno je trebao bolje razraditi paravan. Hoffmann me kontaktirao i rekao da misli kako je Ribar naredio tipu da ga sredi.

Sljedeće sam ga večeri čekao na kraju parka u Sankt Hanshaugenu, odakle puca lijep pogled. Znam samo da se ondje nekoć spaljivao gradski otpad. Prognoza je rekla da će te večeri biti minus dvanaest, pa sam znao da ćemo biti sami. U devet sati

muškarac je krenuo dugom stazom do tornja. Usprkos hladnoći čelo mu je bilo mokro od znoja kad je stigao do vrha.

„Uranio si”, rekao sam.

„Tko si ti?” upitao je i šalom obrisao čelo. „Gdje je Hoffmann?”

Obojica smo istodobno posegnuli za pištoljima, ali ja sam bio brži. Pogodio sam ga u prsa i ruku iznad lakta. Ispustio je pištolj i pao na leđa. Ležao je ondje u snijegu i treptao.

Prislonio sam mu pištolj na prsa. „Koliko ti je platio?”

„Dva... dvadeset tisuća.”

„Misliš li da je to dovoljno da nekog ubiješ?” Otvorio je i zatvorio usta.

„Ionako ću te ubiti pa ne moras smišljati pametan odgovor.”

„Imamo četvero djece i živimo u dvosobnom stanu”, odgovorio je.

„Nadam se da ti je platio unaprijed”, rekao sam i opalio.

Zastenjao je, ali je ostao ležati i treptati. Zagledao sam se u dvije rupe u njegovoj jakni. A onda sam je rastrgnuo.

Nosio je oklop. Ne pancirku, nego jebeni oklop, onakav kakav su nekoć nosili Vikinzi. Pa, nosili su ga na crtežima u Snorrijevim *Sagama o kraljevima*, knjizi koju sam kao dječak pročitao toliko puta da mi ju je knjižnica odbila ponovo dati. Željezni oklop. Nije čudo što se toliko oznojio penjući se uzbrdo.

„Koji je ovo vrag?”

„Žena mi ju je napravila”, odgovorio je. „Za predstavu. O svetom Olavu.”

Prešao sam prstima po metalnim verigama povezanima u lance. Koliko tisuća veriga ima? Dvadeset? Četrdeset?

„Ne da mi da izađem bez nje.”

Oklop napravljen za predstavu o ubojstvu svetog kralja.

Prislonio sam mu pištolj na čelo i opalio. Treće ubojstvo. Trebalo je biti lakše.

U novčaniku je imao pedeset kruna, sliku žene i djece i iskaznicu s imenom i adresom.

Ta su tri ubojstva bila i tri razloga zašto sam se htio skloniti s Ribarova puta.

Otišao sam u njegovu trgovinu odmah sljedećeg jutra.

Ribarnica Eilertsen i Sin nalazila se na Youngstoretu, malo dalje od središnje policijske postaje na Møllergati 19. Priča se da su policajci, dok je Ribar još krijumčario votku, bili među njegovim najvjernijim mušterijama.

Stisnuo sam se kako bih se obranio od oštrog, ledenog vjetra i prešao preko mora oblutaka.

Trgovina se otvorila malo prije no što sam ušao, ali već je bila puna kupaca.

Ponekad je i sam Ribar radio u trgovini, ali ne tog dana. Žena za pultom i dalje je posluživala njihove kupce, ali je mladić - prema pogledu koji mi je uputio, vidio sam da ima i druge dužnosti osim rezanja, vaganja i pakiranja ribe - brzo nestao kroz pokretna vrata.

Malo kasnije ušao je i šef. Ribar. Odjeven u bijelo od glave do pete. S pregačom i kapom. Imao je čak i bijele sandale s drvenim potplatima. Kao neki jebeni spasilac. Obišao je pult i prišao mi. Obrisao je prste o pregaču koja mu se napinjala preko trbuha. A onda je pokazao prema vratima koja su se i dalje vrtjela na šarkama. Kad god bi se pomakla, vidio bih mršav, poznat lik. Zvali su ga Klein. Ne znam je li od njemačke riječi za malenog, ili od norveške za bolesnog. Možda se i zvao baš tako. A možda sve troje. Kad god bi se vrata otvorila, uočio bih njegov pogled - te mrtve, crne oči. Ugledao bih i komad skraćene sačmarice koja mu je visjela kraj nogu.

„Izvadi ruke iz džepova”, rekao je Ribar tiho, uz širok osmijeh Djeda Božićnjaka. „Možda onda izađeš živ.”

Kimnuo sam.

„U gužvi smo jer prodajemo ribu za Božić, dečko, pa reci što imaš i nestani.”

„Mogu vam pomoći da se riješite konkurencije.”

„Ti?”

„Da. Ja.”

„Nisam te smatrao izdajnikom, dečko.”

Možda me zvao *dečko* umjesto imenom jer ga nije znao, a možda i zato što mi nije htio iskazati poštovanje koristeći moje pravo ime. Ili mi nije htio pokazati koliko - ako uopće išta - zna o meni. Pretpostavio sam da je stvar u ovom posljednjem.

„Možemo li razgovarati o traga?“ upitao sam.

„Ovdje je sasvim dobro. Nitko nas ne čuje.“

„Ubio sam Hoffmannova sina.“

Ribar je zaškiljio na jedno oko, a drugim se zagledao u mene. Dugo. Kupci su dovikivali „Sretan Božić“ i na izlazu puštali hladan zrak u toplu, zaparenu trgovinu.

„Idemo o traga“, rekao je Ribar.

Trojica ubijenih. Moraš biti prokleta hladnokrvan poslovni čovjek da se ne ljutiš na nekoga tko ti je sredio troje ljudi. Mogao sam se samo nadati da je moja ponuda dovoljno dobra i da je Ribar hladan kao što sam mislio da jest. Možeš misliti da ne zna kako se zovem.

Sjeo sam za iskrzani drveni stol. Na podu su se nalazile glomazne kutije od stiropora pune leda, smrznute ribe i - ako je Hoffmann bio u pravu što se tiče logistike - heroina. U prostoriji nije moglo biti više od pet-šest stupnjeva. Klein nije sjeo, a dok sam govorio činilo se da zapravo ne razmišlja o opakoj sačmarici koju je držao, iako je sve vrijeme njezina cijev bila uperena u mene. Ispričao sam posljednje događaje posve iskreno, ali bez ulaženja u nepotrebne detalje.

Kad sam završio, Ribar me i dalje strijeljao onim svojim kiklopskim okom.

„Znači, ubio si mu sina umjesto žene?“

„Nisam znao da mu je to sin.“

„Što ti misliš, Klein?“

Klein je slegnuo ramenima. „U novinama je pisalo da je jučer ubijen neki tip na Vinderenu.“

„Vidio sam. Možda su Hoffmann i njegov ubojica iskoristili priču iz novina kako bi smislili nešto u što ćemo sigurno povjerovati.“

„Nazovite policiju i pitajte kako se zvao“, rekao sam.

„I hoćemo“, odgovorio je Ribar. „Čim nam objasniš zašto si mu poštedio ženu i zašto je sada skrivaš.“

„To je moja stvar“, odgovorio sam.

„Ako planiraš izaći živ odavde, bolje ti je da počneš pričati. Brzo.“

„Hoffmann ju je tukao“, rekao sam.

„Koji od njih dvojice?“

„Obojica“, slagao sam.

„Pa? Ako netko dobiva batine od nekoga jačeg od sebe, ne znači da to ne zaslužuje.”

„Posebno ako je takva kurva”, ubacio se Klein.

Ribar se nasmijao. „Vidi ti taj pogled, Klein. Dečko bi te rado ubio! Mislim da se zaljubio.”

„Nema problema”, rekao je Klein. „I ja bih njega rado ubio. On je sradio Mao.”

Nisam imao pojma koji je od Ribarove trojice bio Mao, ali kako je na vozačkoj dozvoli tipa u Sankt Hanshaugenu pisalo „Mauritz”, pretpostavio sam da je to bio on.

„Božićna riba čeka”, rekao sam. „Što ćemo?”

Ribar je povukao kraj svojih tuljanskih brkova. Pitao sam se uspijeva li isprati sa sebe smrad ribe. A onda je ustao.

„'Koja je usamljenost usamljenija od nepovjerenja?’ Znaš li što to znači, dečko?”

Odmahnuo sam glavom.

„Ne znaš. To je rekao tip iz Bergena kad nam je došao. Da si preglup da bi te Hoffmann koristio kao dilera. Rekao je da ne znaš zbrojiti dva i dva.”

Klein se nasmijao. Nisam odgovorio.

„To je T. S. Eliot, dečki”, uzdahnuo je Ribar. „Usamljenost sumnjičava čovjeka. Vjerujte mi, svi vođe prije ili kasnije pate od toga. I mnogi će muževi to osjetiti, barem jednom u životu. Ali većina očeva to nikad ne osjeti. Hoffmann je iskusio sve tri verzije. Od svojeg ubojice, svoje žene i svojeg sina. Gotovo ti ga bude žao.” Prišli smo pokretnim vratima. Pogledao sam u trgovinu kroz okrugli prozorčić.

„Onda, što trebaš?”

„Dvojicu tvojih najboljih ljudi.”

„Zvučiš kao da ovdje imamo vojsku na raspolaganju, dečko.”

„Hoffmann će očekivati vojsku.”

„Stvarno? Zar nije uvjeren da je on sada lovac?”

„Poznaje me.”

Ribar je izgledao kao da će otrgnuti brkove. „Možeš dobiti Kleina i Danea.”

„A mogu li dobiti Danea i...”

„Kleina i Danea."

Kimnuo sam.

Ribar me poveo u trgovinu. Prišao sam vratima i obrisao vlagu sa stakla.

Vidio sam lik kako stoji pored Operapassasjena. Nije bio ondje kad sam stigao. Postoji vjerojatno stotinu razloga zašto bi netko čekao na snijegu.

„Imaš li broj telefona na koji...?"

„Ne", odgovorio sam. „Javit ću ti kad ih budem trebao. Postoji li stražnji izlaz?"

Na putu kući, hodajući pokrajnjim ulicama, razmišljao sam kako ovo nije bila loša razmjena. Dobio sam dvojicu muškaraca, još sam živ i naučio sam nešto novo. Naučio sam da je T. S. Eliot napisao stih o usamljenosti. Uvijek sam mislio da je to napisala ona žena, kako se zvala? George Eliot? „Povrijeđen? On nikad neće biti povrijeđen - stvoren je da bi povrjeđivao druge." Ali ne vjerujem pjesnicima. Isto kao što ne vjerujem ni u duhove.

Deseto poglavlje

Od onoga što sam kupio Corina je pripremila jednostavan objed. „Lijepo”, rekao sam kad sam pojeo. Obrisao sam usta i natočio nam vodu u čaše.

„Kako si završio ovdje?” upitala je.

„Kako to misliš, završio?”

„Mislim... zašto se baviš ovime? Zašto ne radiš nešto što je radio tvoj otac, na primjer? Pretpostavljam da nije...”

„On je mrtav”, odgovorio sam i ispio vodu u jednom gutljaju. Jelo je bilo malo preslano.

„Oh. Žao mi je zbog toga, Olave.”

„Nemoj da ti bude. Nikom drugome nije.” Corina se nasmijala. „Duhovit si.”

Ona je prva osoba koja je to rekla za mene.

„Pusti onda ploču.”

Stavio sam ploču Jima Reevesa.

„Imaš staromodan ukus”, primijetila je.

„Nemam puno ploča.”

„Pretpostavljam da i ne plešeš.” Odmahnuo sam glavom.

„I nemaš piva u hladnjaku?”

„Želiš li pivo?”

Pogledala me s lukavim osmijehom, kao da sam opet rekao nešto smiješno.

„Da sjednemo na kauč, Olave?”

Raspremila je stol dok sam ja pripremao kavu. To mi se učinilo lijepim.

A onda smo sjeli na kauč. Jim Reeves je pjevao nešto o tome da te voli jer ga razumiješ. Tijekom dana je postalo toplije, a velike debele pahuljice iza prozora padale su na tlo.

Pogledao sam je. Dio mene bio je tako napet da bi radije sjeo na stolac. Drugi dio mene želio ju je obgrliti rukom oko struka i privući k

sebi. Poljubiti joj usne. Pomilovati njezinu sjajnu kosu. Stegnuti je tako snažno da osjetim kako joj izbacujem zrak iz pluća i čujem kako se bori za dah, da osjetim njezine grudi i trbuh kako se stežu uza me. Zavrtjelo mi se u glavi.

A onda je igla kliznula po sredini ploče, podigla se i vratila nazad. Ploča se polako prestala vrtjeti.

Progutao sam knedlu. Htio sam podići ruku. Staviti je na kožu između njezina ramena i vrata. Ali ruka mi je drhtala. I ne samo ruka, drhtao sam sav, kao da imam gripu ili nešto slično.

„Slušaj, Olave...” Corina se nagnula iznad mene. Nisam mogao odrediti da li intenzivan miris koji sam osjetio potječe uglavnom od parfema ili je to njezin miris. Morao sam otvoriti usta kako bih udahnuo zrak. Podigla je knjigu sa stolića ispred mene. „Bi li mi htio čitati? Onaj dio o ljubavi...”

„Bih...” počeo sam.

„Hajde onda”, rekla je i sklupčala noge na kauču. Spustila je dlan na moju ruku. „*Volim ljubav.*”

„Ali ne mogu.”

„Naravno da možeš!” nasmijala se i gurnula mi u krilo otvorenu knjigu. „Nemoj se stidjeti, Olave. Sami smo ovdje...”

„Patim od sljepila za riječi.”

Moj odsječan odgovor natjerao ju je da zastane i trepne kao da sam je udario. Dovraga, iznenadio sam i samog sebe.

„Oprosti, Olave, ali... rekao si... mislila sam...” Ušutjela je i u prostoriji je zavladao tišina. Volio bih da ploča i dalje svira. Zatvorio sam oči.

„Čitam”, rekao sam.

„Čitaš?”

„Da.”

„Ali kako možeš čitati ako ne vidiš... ako ne vidiš riječi?”

„Vidim ih. Ali ponekad ih vidim krivo. A onda ih moram opet pogledati.” Otvorio sam oči. Njen je dlan i dalje bio na mojoj ruci.

„Ali kako... kako znaš da si ih vidio krivo?”

„Uglavnom zato što slova ne oblikuju smislene riječi. A ponekad vidim samo drukčiju riječ i tek kasnije shvatim svoju pogrešku.

Ponekad je priča koju imam u glavi posve drukčija. Nekako dobijem dvije priče za cijenu jedne.”

Nasmijala se. Glasnim, prštavim smijehom. Oči su joj svjetlucale u polutami. I ja sam se nasmijao. Nisam prvi put nekome rekao da sam disleksičan. Ali prvi je put netko nastavio postavljati pitanja. I prvi sam put pokušao to objasniti nekome tko nije bio ni moja majka ni učiteljica. Dlan joj je kliznuo s moje ruke. Nekako neprimjetno. Očekivao sam to. Da će pobjeći od mene. Ali umjesto toga gurnula je svoj dlan u moju ruku. I stisnula je. „Stvarno *jesi* duhovit, Olave. I drag.”

Snijeg se počeo skupljati na donjem dijelu prozora. Snježni su se kristali počeli povezivati jedan s drugim, poput veriga u oklopu.

„Pričaj mi onda”, rekla je. „Pričaj mi ljubavnu priču iz knjige.”

„U redu”, rekao sam i pogledao knjigu u krilu. Otvorio sam je na stranici na kojoj Jean Valian siluje uništenu, ukletu prostitutku. Ali predomislio sam se. I radije sam joj pričao o Cosette i Mariusu. I o Éponine, djevojci koja je odrasla među kriminalcima i bila beznadno zaljubljena u Mariusa, koji će na kraju žrtvovati život za ljubav. Za ljubav drugih ljudi. Ponovo sam ispričao priču, no ovaj put nisam izostavljao detalje.

„Oh, kako divno!” uzvignula je Corina kad sam završio.

„Da”, rekao sam. „Éponine je...”

„...što su Cosette i Marius na kraju dobili jedno drugo.” Kimnuo sam.

Corina mi je stisnula ruku. Nije je ni na trenutak pustila. „Pričaj mi o Ribaru.”

Slegnuo sam ramenima. „On je poslovni čovjek.”

„Daniel kaže da je ubojica.”

„I to je.”

„Što će se dogoditi kad Daniel bude mrtav?”

„Onda se nećeš imati čega bojati. Ribar ti ne želi zlo.”

„Mislim, hoće li Ribar preuzeti sav posao?”

„Pretpostavljam da hoće jer druga konkurencija ne postoji. Osim ako si mislila...?” Pokušao sam se lukavo nasmiješiti.

Glasno se nasmijala i veselo me gurnula. Tko bi pomislio da sam duboko u duši pravi komičar?

„Zašto jednostavno ne pobjegnemo?” upitala je. „Ti i ja, zajedno. Snaći ćemo se. Ja bih mogla kuhati, a ti bi mogao...”

Ostatak rečenice ostao je visjeti u zraku poput polu-dovršenog mosta.

„Rado bih pobjegao s tobom, Corina, ali nemam ni prebijene krune.”

„Nemaš? Daniel stalno ponavlja da dobro plaća svoje ljude. Tvrdi da se lojalnost mora kupiti.”

„Sve sam potrošio.”

„Na što?” Pokazala je glavom preko mog ramena. Mislila je na stan, želeći reći da ništa u njemu ne košta neko bogatstvo.

Opet sam slegnuo ramenima. „Bila je tu jedna udovica s četvero djece. Ja sam je učinio udovicom pa sam... pa, imao sam trenutak slabosti i stavio sam u omotnicu novac koji je njenom mužu obećan nakon što nekoga sredi. Ispostavilo se da je to sve što posjedujem. Nisam znao da Ribar plaća tako dobro.”

Skeptično me pogledala. Sumnjam da je pokazala jedno od Darwinovih šest univerzalnih izraza lica, ali znao sam što misli. „Ti... dao si sav novac udovici čovjeka koji je htio nekoga *ubiti*?”

I sâm sam shvatio da sam postupio prilično glupo, iako sam osjećao da sam nešto i dobio u toj razmjeni. Ali kad je to rekla Corina, učinilo se prilično idiotskim.

„Koga je htio ubiti?”

„Ne sjećam se”, odgovorio sam. Pogledala me. „Znaš što Olave?” Nisam znao.

Prislonila mi je dlan na obraz. „Stvarno si jako, jako neobičan.”

Njene su oči klizile po mom licu, upijajući dio po dio, kao da ga proždire. Znam da je to onaj trenutak kada bih trebao znati, kada bih trebao pročitati misli druge osobe i shvatiti. Možda je to istina. Možda to objašnjava moju disleksičnost. Moja je majka znala reći da sam odviše pesimističan. Možda je i to istina. Kako god, iskreno sam se iznenadio kad se Corina Hoffmann nagnula i poljubila me.

Vodili smo ljubav. Ne biram taj romantični, staromodni eufemizam umjesto izravniije, instrumentalnije riječi samo zbog skromnosti. Biram ga zato jer je vođenje ljubavi najprikladniji izraz. Njene su usne bile pored mog uha i njezino me disanje zadirkivalo. Držao sam

je nevjerojatno nježno, poput nekog suhog cvijeta, kakve povremeno nalazim među stranicama knjiga, tako krhke i nježne da se pod mojim prstima pretvaraju u prah čim ih dotaknem. Bojao sam se da će nestati. U pravilnim sam se razmacima podizao na ruke kako bih provjerio je li još ovdje, da sve to nije samo san. Milovao sam je lagano kao perom i tako nježno, kao da je ne želim potrošiti. Zastao sam prije nego sam ušao u nju. Iznenadeno me pogledala - nije mogla znati da čekam pravi trenutak. A kad je stigao taj trenutak, trenutak našeg zajedničkog stapanja, koje je bivšem svodniku - pomislili biste - bilo trivijalno, ipak je bilo tako silovito da sam osjetio kako mi se grlo steže. Dugo je i duboko zastenjala dok sam ulazio u nju, nevjerojatno polako i oprezno, šapćući joj u uho nešto nježno i glupo. Prepoznao sam njezinu nestrpljivost, ali htio sam da bude ovako, htio sam da bude posebno. Zato sam je uzeo odmjerenim ritmom i s teško stečenom samokontrolom. Ali ona je ispod mene počela vrtjeti bokovima, u oštrim, brzim valovima, dok je njena bijela koža svjetlucala u tami. Jednako meka. Jednako nestvarna.

„Ostani sa mnom, ljubavi moja”, dahtao je njezin dah u mome uhu. „Ostani sa mnom, ljubavi moja, Olave moj.”

Popušio sam cigaretu. Corina je spavala.

Prestalo je sniježiti. Vjetar koji je po olucima svirao neku žalopojku, odlučio je pokupiti instrumente. U sobi se čulo jedino njezino mirno disanje. Osluškivao sam i osluškivao. Ništa.

Bilo je baš kao što sam se i nadao da će biti. I kao što nisam vjerovao da će biti. Bio sam tako umoran da sam morao odspavati. Ali i tako sretan da nisam htio. Jer će, kad usnem, ovaj svijet, svijet do kojeg mi sve dosad i nije bilo naročito stalo, na neko vrijeme prestati postojati. Ako je vjerovati onom Humeu, činjenica da sam se dosad svakog jutra budio u istom tijelu, u istome svijetu u kojem se ono što se dogodilo doista i događalo, nije bila nikakvo jamstvo da će se isto dogoditi i sutra ujutro. Prvi sam put imao osjećaj da riskiram ako zatvorim oči.

Pa sam nastavio osluškivati. Nastavio sam čuvati ono što sam imao. Nije bilo zvukova koji ne bi trebali biti ondje. Ali sam svejedno i dalje osluškivao.

Jedanaesto poglavlje

Moja je majka bila jako slaba. Zato je podnijela više nego što bi i najsnažnija osoba mogla otpjeti.

Na primjer, nikad nije mogla reći *ne* onom gadu od mogeg oca. A to je značilo da je otpjela više batina nego netko tko se bavio prostitucijom. Posebno ju je volio hvatati za vrat. Nikad neću zaboraviti majku koja je divlje urlala iz spavaće sobe svaki put kad bi je otac pustio da uhvati dah - prije nego je opet počne daviti. Bila je preslaba da kaže *ne* piću, što je značilo da je mogla uliti u sebe dovoljno otrova da obori vola ili slona, iako je bila tako sitna. I bila je tako slaba na mene da mi je davala sve što bih poželio, iako sam ja samo želio da mi da sebe.

Ljudi su uvijek govorili da sam nalik na majku.

Tek kad sam posljednji put pogledao oca u oči, shvatio sam da sam i njega nosio u sebi. Poput virusa, poput neke bolesti u krvi.

Dolazio nam je samo kad bi trebao novac. I uzimao ono malo što smo imali. Ali znao je da mora zadržati faktor straha - bez obzira na to dobio novac ili ne - i mora nam pokazati što će se dogoditi onog dana kad ona *ne plati*. Moja je majka za masnice i otečene usne krivila stepenice, vrata i skliske podove kupaonice. A kad je piće uzelo maha, stvarno je padala i udarala u zidove posve sama.

Moj je otac govorio da učim kako bih postao idiot. Mislim da je imao iste probleme s čitanjem i pisanjem kao i ja, samo što je on odustao. Dok je on zgrabio prvu priliku da odustane od škole i poslije toga rijetko kad čitao novine, meni se škola - začudo - sviđala. Osim matematike.

Nisam puno pričao i vjerojatno je većina mislila da sam glup. Ali učitelj norveškog koji me ocjenjivao, rekao je da imam nešto više od pravopisnih pogrešaka. Nešto što ostali nisu imali. To mi je bilo više nego dovoljno. Otac me znao pitati što će mi sve te knjige koje sam čitao. Mislim li da sam bolji od njega i ostatka obitelji? Njima je išlo

sasvim dobro, pošteno su radili. Nikad nisu umišljeno učili nove riječi i gutali priče. Kad mi je bilo šesnaest, pitao sam ga zašto njemu ne padne na pamet pošteno raditi. Prebio me na mrtvo ime. Rekao je da odgaja dijete i da je to dovoljno posla za jedan dan.

Došao je jedne večeri kad mi je bilo devetnaest. Tog je dana bio pušten iz zatvora Botsen, nakon što je odslužio godinu zbog ubojstva. Nije bilo svjedoka pa je sud povjerovao obrani koja je tvrdila da su ozljede na muškarčevu mozgu *mogle* nastati tako što se ovaj pokušao obraniti pa se poskliznuo na ledu.

Dobacio mi je da sam narastao. Veselo me potapšao po ramenu. Mama je rekla da radim u skladištu. Ma daj!? Zar sam konačno došao pameti?

Nisam odgovorio. Nisam mu rekao da pohađam višu školu i radim honorarno, kako bih uštedio novac i unajmio stančić kada dogodine, nakon služenja vojnog roka, krenem na studij.

Rekao je da je dobro da imam posao jer sada moram pljunuti svoj dio.

Pitao sam *zašto*.

Zašto? Zato jer je on moj otac, žrtva nepravednog sustava koja treba pomoć svoje obitelji da stane na noge.

Odbio sam.

U nevjerici se zagledao u mene. Jasno sam vidio da bi me najradije tresnuo. Da me procjenjuje. Njegov je dečkić stvarno *narastao*.

A onda se nacerio i rekao da će, ne predam li mu svoju bijednu ušteđevinu, ubiti majku. I učiniti da to izgleda kao nesretan slučaj. Što mislim o tome?

Nisam odgovorio.

Rekao je da imam šezdeset sekundi.

Kazao sam da je novac u banci i da mora sačekati dok se ujutro ne otvori.

Nakrivio je glavu kao da će tako lakše vidjeti lažem li.

Dodao sam da neću pobjeći, da može spavati u mom krevetu, a ja ću spavati u maminoj sobi.

„Tako dakle, preuzeo si moje mjesto i ondje, ha?“ zarežao je. „Ne misliš li da je to nemoralno? Ili to ne piše u tim tvojim knjigama?“

Te su večeri mama i tata podijelili njezino posljednje piće. Otišli su u njezinu sobu. Ležao sam na kauču i napunio uši toaletnim papirom. Ali to nije moglo izbrisati njezino urlanje. A onda su se vrata zalupila i čuo sam ga kako ulazi u moju sobu.

Čekao sam do dva sata ujutro, a zatim ustao, ušao u kupaonicu i uzeo toaletnu četku. Onda sam se spustio u podrum i otključao naš ormar. Kad mi je bilo trinaest, dobio sam skije. Mama mi ih je kupila. Bog zna čega se morala odreći da ih kupi. Ali sada su mi bile premalene, prerastao sam ih. Skinuo sam štitnik za snijeg s jednog od štapova i popeo se gore. Ušuljao sam se u svoju sobu. Otac je ležao na leđima i hrkao. Stao sam s jedne strane uskog kreveta i naslonio vrh štapa na njegov truh. Nisam htio riskirati s prsima jer bi šiljak mogao probiti dušnik ili neko od rebara. Provukao sam ruku kroz vezicu na štapu, a drugu stavio na njegov vrh, pazeći da štap od bambusa bude pod pravim kutom, kako se ne bi savio i puknuo. Čekao sam. Ne znam zašto, nije bila stvar u strahu. Nisam se bojao. Disanje mu je postalo nepravilno - uskoro će se pomaknuti i okrenuti. Skočio sam i savio koljena poput pravog skakača. I sletio punom težinom. Koža je pružila otpor, ali čim je nastala rupa, štap od bambusa je prošao kroz nju. Povukao je za sobom i komad majice, a šiljak se zabio duboko u madrac.

Oči su mu bile crne od šoka dok je ležao i zurio u mene. Brzo sam mu sjeo na prsa i koljenima mu pritisnuo ruke. Otvorio je usta kako bi zaurao. Naciljao sam i gurnuo mu toaletnu četku u usta. Grgljao je i meškoljio se, ali nije se pomaknuo. Jebeno sam narastao.

Sjedio sam na krevetu osjećajući na leđima štap od bambusa. On se meškoljio ispod mene. Pomislio sam da jašem svog oca. Sada je moj otac bio moja kuja.

Ne znam koliko sam sjedio ondje prije no što se prestao boriti. Tijelo mu se opustilo dovoljno da izvučem toaletnu četku.

„Jebeni moronu“, stenjao je zatvorenih očiju. „Trebaš čovjeku nožem prerezati grkljan, a ne...“

„To bi bilo prebrzo“, odgovorio sam.

Nasmijao se i zakašljao. Mjehurići krvi pojavili su mu se u kutovima usana.

„Eto, *to* je moj dečko.“

I to je bilo posljednje što je rekao. Ipak je imao zadnju riječ, a ja sam upravo tada shvatio da je bio u pravu, taj gad. *Bio sam* njegov dečko. I nije istina da ne znam zašto sam čekao još nekoliko sekundi da bih zario štap u njega. Htio sam produljiti taj čudesni trenutak, trenutak u kojem sam ja i samo ja imao moć nad životom i smrti.

To je bio onaj virus koji sam nosio u krvi. Njegov virus.

Prenio sam truplo u podrum i zamotao ga u staro, trulo šatorsko krilo. I to mi je majka bila kupila. Utuvila si je u glavu da će njezina mala obitelj ići zajedno na kampiranje. Da ćemo pripremati svježe ulovljene pastrve pored jezera na kojem sunce nikad ne zalazi. Nadam se da ju je piće odvelo onamo.

Prošlo je više od tjedan dana prije nego je policija došla pitati jesmo li vidjeli oca nakon što je pušten iz zatvora. Odgovorili smo da nismo. Rekli su da će to zabilježiti. Zahvalili su nam i otišli. Činilo se da ih nije previše briga. Dotad sam već bio unajmio kombi i odvezao madrac i posteljinu u spalionicu. Te sam se noći odvezao duboko u Nittedal, do jezera na kojem sunce nikad ne zalazi i na kojem još dugo, dugo neću pecati pastrve.

Sjedio sam na obali i gledao njegovu svjetlucavu površinu. Razmišljao sam kako je to sve što ostavljamo za sobom, tih nekoliko valića na površini vode. Zadrže se ondje neko vrijeme prije negoli nestanu. Kao da nikad nisu ni postojali. Kao da nikad nismo bili ovdje.

Tada sam prvi put nekog sredio.

Nekoliko tjedana kasnije dobio sam pismo s fakulteta: „Sa zadovoljstvom vas obavještavamo da ste primljeni u...” s datumom i vremenom registracije. Polako sam ga poderao.

Dvanaesto poglavlje

Probudio me poljubac.

Prije no što sam shvatio da je to poljubac, osjetio sam trenutak čiste, posvemašnje panike.

A onda se sve vratilo i paniku je zamijenilo nešto toplo i meko, nešto što, u nedostatku bolje riječi, mogu nazvati srećom.

Naslonila je obraz na moja prsa i pogledao sam u nju i njezinu kosu koja se rasula po meni.

„Olave?”

„Da?”

„Zašto jednostavno ne ostanemo ovdje zauvijek?”

Nema ničega što bih više želio. Privukao sam je k sebi. Zagrlio je. Brojio sekunde. To su bile sekunde koje smo proživjeli zajedno, sekunde koje nam nitko nije mogao uzeti, sekunde u kojima smo uživali, ovdje i sada. Ali - kao što sam rekao - ne znam dobro brojiti. Pritisnuo sam usne na njezinu kosu.

„Pronaći će nas ovdje, Corina.”

„Otiđimo onda nekamo daleko.”

„Moramo se prvo suočiti s njim. Ne možemo se ostatak života osvrtni za sobom.”

Prešla mi je prstom po nosu i bradi, kao da je ondje nekakav ožiljak. „Imaš pravo. Ali onda možemo otići, zar ne?”

„Da.”

„Obećavaš?”

„Da.”

„Kamo?”

„Kamo god želiš.”

Prešla mi je prstom po vratu, pa preko grla i ključne kosti. „U tom slučaju želim otići u Pariz.”

„Onda idemo u Pariz. A zašto baš tamo?”

„Jer su Cosette i Marius ondje bili zajedno.”

Nasmijao sam se, skočio iz kreveta i poljubio joj čelo.

„Nemoj ustajati”, rekla je. Pa nisam ustao.

U deset sam čitao novine i pio kavu za kuhinjskim stolom. Corina je spavala.

I dalje je trajao val rekordne hladnoće, ali zbog jučerašnjeg nešto blažeg vremena ceste su izgledale poput stakla. U Trondheimu automobil je skliznuo na pogrešnu stranu ceste. Tročlana obitelj putovala je na sjever za Božić. A policija i dalje nije imala tragova o ubojstvu u Vinderenu.

U jedanaest sati stajao sam u robnoj kući. Bila je prepuna ljudi koji su tražili božićne poklone. Stao sam pored prozora i pretvarao se da gledam servis za jelo, a zapravo sam promatrao zgradu s druge strane ceste. Hoffmannov ured. Vani su stajala dvojica muškaraca. Pine i tip kojeg nikad prije nisam vidio. Novije tip toptao nogama, a dim cigarete išao je ravno u lice Pineu koji je pričao nešto što tipa nije previše zanimalo. Imao je golemu kapu od medvjede kože i kaput, ali je ramena ipak digao do ušiju. Pine je djelovao opušteno u jakni boje psećeg dreka i s klaunovskim šeširom. Svodnici su navikli stajati vani. Novi je tip nabio kapu još niže na uši, ali mislim da je to više uzrokovao Pineov verbalni proljev nego hladnoća. Pine je uzeo cigaretu iza uha i pokazao je tipu. Vjerojatno je pričao istu staru priču o tome kako tu cigaretu drži ondje od dana kad je prestao pušiti. To je bio njegov način da pokaže duhanu tko je glavni. Valjda je samo želio da ga ljudi pitaju zašto nosi cigaretu iza uha, kako bi ih mogao ubiti pričom.

Pine je imao na sebi previše odjeće pa nisam mogao vidjeti je li naoružan, ali mu je jakna bila opasno nakrivljena. Ispod nje je imao ili ozbiljno debelu lisnicu ili utoku. Nije to bio onaj opaki nož s kojim obično hoda. Vjerojatno je istim nožem nagovorio Mariju da radi za njega. Pokazao joj je što taj nož može napraviti njoj i njezinom dečku, ako ne pristane jebati se za novac koji mu je njezin dečko dugovao.

Vidio sam užas u Marijinim razrogačenim očima dok mu je piljila u usne i očajnički pokušavala pročitati što želi, dok je Pine samo mljeo i mljeo. Baš kao što melje i sada. Ali novi je tip ignorirao svodnika i gledao niz ulicu mračnim pogledom, očiju skrivenih ispod kape.

Miran, fokusiran. Sigurno je unajmljen. Možda iz inozemstva. Djeluje kao profesionalac.

Izašao sam iz trgovine u susjednu ulicu. Ušao sam u telefonsku govornicu na Torggati. Podigao sam stranicu koju sam istrгнуo iz novina. Nacrtao sam srce na zamagljenom staklu govornice i čekao da druga strana odgovori na poziv.

„Crkva Ris, župni ured.”

„Ispričavam se na smetnji, ali imam vijenac koji treba dostaviti za pogreb Hoffmann prekosutra.”

„Pogrebnici mogu urediti...”

„Problem je u tome što živim izvan grada, a proći ću kroz grad sutra kasno poslijepodne, nakon radnog vremena. Mislio sam da bi bilo bolje dostaviti vijenac ravno u crkvu.”

„Nemamo osoblje koje bi moglo...”

„Ali pretpostavljam da ćete lijes primiti sutra navečer?”

„To bi bilo uobičajeno, da.”

Pričekao sam, ali nije bilo pojašnjenja.

„Možda biste mi to mogli provjeriti?”

Jedva čujan uzdah. „Samo trenutak.” Zvuk šuškanja papira. „Da, to je točno.”

„Onda ću nazvati u crkvu sutra navečer. Sigurno ga obitelj želi vidjeti posljednji put pa ću im usput izraziti sućut. Vjerojatno su dogovorili s vama kad mogu ući u kriptu. Mogao bih izravno nazvati obitelj, ali ne želim ih gnjaviti...”

Čekao sam, slušajući tišinu na drugom kraju. Nakašljao sam se.

„...ovo je tragično vrijeme za njih, baš uoći Božića.”

„Vidim da su se dogovorili za sutra navečer između osam i devet.”

„Hvala vam”, rekao sam. „Ali bojim se da neću stići. Možda je bolje da im ne spominjete da sam htio doći osobno. Naći ću drugi način dostave vijenca.”

„Kako želite.”

„Hvala na pomoći.”

Hodao sam do Youngstorgeta. Danas nitko nije stajao na Oprapassasjenu. Ako je Hoffmannov čovjek jučer bio ondje, onda je vidio sve što je želio vidjeti.

Mladi mi tip nije dopustio da prođem iza pulta. Rekao je da je Ribar na sastanku. Vidio sam sjene kako se kreću iza stakla pomičnih vrata. A onda je jedna od sjena ustala i izašla, baš kao što sam učinio i ja - na stražnji izlaz.

„Možeš ući”, rekao mi je mladi tip.

„Oprosti”, dodao je Ribar. „Ljudi oko Božića ne šize samo zbog ribe.”

Mora da sam se namrštio zbog jakog smrada jer se on počeo smijati.

„Ne sviđa ti se miris raže, dečko?” Pokazao je glavom prema ribi koja je bila djelomično filetirana na pultu iza nas. „Prijevoz droge u istom kamionu s ražom funkcionira savršeno, znaš? Psi tragači nemaju nikakve šanse. Malo tko to radi, ali ja uspijevam napraviti okruglice od raže. Probaj.” Kimnuo je prema zdjeli na drvenom stolu između nas. U mutnoj tekućini plutale su blijedosive riblje okruglice.

„Onda, kako ide taj dio posla?” upitao sam, ponašajući se kao da nisam čuo ponudu.

„Sve je u redu s potražnjom, ali Rusi postaju pohlepni. Lakše ću s njima izaći nakraj kad me više ne budu tjerali u rat s Hoffmannom.”

„Hoffmann zna da smo razgovarali.”

„Nije on glup.”

„Nije. Zato ga ovih dana dobro čuvaju. Ne možemo ga samo tako koknuti. Morat ćemo upotrijebiti maštu.”

„To je tvoj problem”, rekao je Ribar.

„Moramo se probiti unutra.”

„I dalje je to tvoj problem.”

„Danas je u novinama objavljena osmrtnica. Hoffmanna juniora pokopat će preksutra.”

„I?”

„Možemo tamo koknuti Hoffmanna.”

„Na pogrebu. Zgodno.” Ribar je odmahnuo glavom. „Ali previše riskantno.”

„Ne na samom pogrebu. Večer prije. U kripti.”

„Objasni.”

Objasnio sam. Opet je odmahnuo glavom. Nastavio sam govoriti. On je samo odmahivao glavom. Podigao sam ruku i nastavio, a on je

i dalje odmahivao glavom, ali sada se cerio. „Stvarno! Kako si se, dovraga, toga sjetio?”

„Netko koga sam poznao pokopan je u toj crkvi. I sjećam se kako sve to funkcionira.”

„Znaš da bih trebao reći ne?”

„Ali reći ćeš *da*.”

„A što ako ne kažem?”

„Treat ću novac za tri lijesa”, odgovorio sam. „Pogrebna poduzeće Kimen ima gotove lijesove. Ali to si vjerojatno znao...”

Ribar me oprezno pogledao. Obrisao je prste o pregaču. Čupnuo brk. Pa opet obrisao prste o pregaču.

„Uzmi riblju okruglicu, a ja ću vidjeti što imam na raspolaganju.”

Sjedio sam ondje i promatrao riblje okruglice kako plivaju u tekućini za koju bih, da ne znam bolje, mislio da je sperma. Ali... Kad bolje razmislim, i *ne znam bolje*.

*

Na putu kući, [Prošao sam kraj Marijina supermarketa. Pala mi je na pamet da bih ondje mogao kupiti nešto za večeru. Ušao sam i uzeo košaricu. Posluživala je drugog kupca, leđima okrenuta prema meni. Hodao sam po trgovini i izabrao riblje odreske, krumpir i mrkvu. I četiri piva. Imali su na akciji čokoladice *Kralj Haakon*, već umotane u božićni papir. Stavio sam kutiju u košaricu.

Krenuo sam prema Marijinoj blagajni. U trgovini više nije bilo nikoga. Vidio sam da me primijetila. Pocrvenjela je. Dovraga. Ali to zapravo i nije tako čudno; vjerojatno se još sjeća onog poziva na večeru i vjerojatno ne poziva muškarce k sebi samo tako.

Prišao sam joj i kratko je pozdravio. A onda sam skrenuo pogled na košaricu i koncentrirao se na slaganje hrane - ribe, krumpira, mrkve i piva - na blagajničku traku. Na trenutak sam zadržao kutiju čokolade u ruci. Oklijevao sam. Vidio sam prsten na Corininu prstu. Prsten koji joj je poklonio Hoffmannov sin. Samo tako. A ja sam joj za Božić mislio pokloniti kutiju jebenih čokoladica, umotanih u papir s Kleopatrinim kraljevskim draguljima.

„Je. Li. To. Sve?”

Iznenadeno sam pogledao Mariju. Progovorila je. Tko bi rekao da ona to može? Zvučalo je prilično čudno, ali bile su to riječi. Riječi,

dobre kao i svake druge. Odmaknula je kosu s lica. Vidio sam pjegice. I blage oči. Pomalo umorne.

„Jest“, odgovorio sam, naglasivši riječ. Rastegnulo sam usta. Blago se nasmiješila.

„To... je... sve“, ponovio sam polako, ali malo preglasno. Upitna je pokazala prema kutiji s čokoladicama.

„Za... tebe“, pružio sam joj kutiju. „Sretan... Božić.“

Prinijela je ruku usnama. Na licu joj se ocrtavala čitava lepeza emocija. Više od šest. Iznenadjenje, zbunjenost, radost, nelagoda, a onda podignute obrve (*zašto?*)s, puštene vjeđe i zahvalan osmijeh. To se događa kada ne možeš govoriti - lice ti postane jako izražajno i navikneš se na pantomimu koja djeluje pretjerano svima koji nisu navikli na nju.

Pružio sam joj kutiju. Vidio sam kako se njezina pjegava ruka približava mojoj. Što želi? Hoće li me uhvatiti za ruku? Povukao sam se, kratko joj kimnuo i krenuo prema izlazu. Osjetio sam njezin pogled na leđima.

Kvrugu. A samo sam joj dao kutiju čokoladica. Kog vraga hoće ta žena?

Kad sam se vratio, stan je bio u mraku. Vidio sam na krevetu Corinin obris.

Bila je tako tiha i nepomična da mi je to na trenutak bilo čudno. Polako sam prišao krevetu i stao iznad nje. Djelovala je tako spokojno, i tako bljedo. U glavi mi je počelo otkucavati, na način kao da se u njoj nešto kuha. Nagnuo sam se bliže Corini i primaknuo lice njezinim usnama. Nešto je nedostajalo. A ono kucanje bilo je sve glasnije i glasnije.

„Corina“, prošaptao sam. Nije bilo reakcije.

„Corina“, ponovio sam malo glasnije i čuo nešto što nikad prije nisam čuo u svom glasu, neku jedva čujnu notu bespomoćnosti.

Otvorila je oči.

„Dođi ovamo, medo moj“, prošaptala je, zagrlila me i povukla u krevet.

„Stisni me jače“, prošaptala je. „Slobodno, neću se slomiti.“

Ne, pomislio sam, nećeš se slomiti. Mi - *i ovo* - se nećemo slomiti jer je to ono što sam čekao, ono za što sam se pripremao. Ovo može

uništiti samo smrt.

„Oh, Olave”, prošaptala je. „Oh, Olave.”

Lice joj se ozarilo i smijala se, ali oči su joj se caklile od suza. Njezine su grudi sjajile poda mnom; bile su tako svijetle. Iako mi je u tom trenutku bila najbliže što možeš biti drugoj osobi, osjećao sam se kao da je ponovo gledam, kao onda kad sam je vidio prvi put, iz daljine, iza prozora s druge strane ulice. Pomislio sam kako je to način da vidiš osobu posve голу, dok je gledaš i proučavaš da ona to ne zna. No ona mene nikad nije vidjela na taj način. A možda nikad i neće. Onda mi je nešto palo na pamet. I dalje sam imao one papire, odnosno pismo koje nikad nisam dovršio. Kad bi ga Corina pronašla, mogla bi ga pogrešno shvatiti. Osim toga, bilo je čudno što mi je srce počelo malo brže tući zbog takve sitnice. Papiri su se nalazili ispod žlica i vilica u kuhinjskoj ladici i nije bilo nikakvog razloga da ih itko pomiče. Ali odlučio sam ih se riješiti prvom prilikom.

„To je to, Olave. Tako.”

Nešto se u meni oslobodilo kad sam svršio, nešto što se dotad skrivalo. Ne znam što je to bilo, ali ga je pritisak ejakulacije protresao i razotkrio. Ispružio sam se na krevetu boreći se za dah. Osjećao sam se kao nov čovjek, ali nisam znao kako sam se promijenio.

Nagnula se iznad mene i pošakljala mi čelo.

„Kako se osjećaš, kralju moj?”

Odgovorio sam, ali grlo mi je bilo puno sline.

„Što?” nasmijala se.

Pročistio sam grlo i ponovio: „Umirem od gladi.” Nasmijala se još glasnije.

„I sretan sam”, rekao sam.

Corina nije podnosila ribu. Bila je oduvijek alergična na nju, to je bilo nekakvo obiteljsko naslijeđe.

Trgovine više nisu radile pa sam joj predložio da naručimo KP Specijal iz Kineske pizze.

„Kineska pizza?”

„Kineska hrana i pizze. Odvojeno, mislim. Jedem tamo skoro svaki dan.”

Opet sam se odjenuo i spustio do telefonske govornice na uglu. Nisam uveo telefon u stan. Nisam htio da me ljudi mogu pronaći i

razgovarati sa mnom kad god požele.

Iz govornice sam vidio svoj stan na četvrtom katu. I vidio sam Corinu kako stoji ondje, glave okružene svjetlošću, kao da ima jebenu aureolu. Gledala je u mene. Mahnuo sam joj. Odmahnula mi je.

Novčić je kliznuo u prorez uz metalni zvuk.

„*Kineska pizza*, kako vam mogu pomoći?”

„Bok, Line, ovdje Olav. Jednu KP Specijal za van.”

„Ne jesti ovdje, gospodin Olav?”

„Ne večeras.”

„Petnaest minute.”

„Hvala. I još nešto. Je li se tko raspitivao o meni?”

„Pitao o vama? Nije.”

„Sjajno. Sjedi li tamo netko s kime si me već vidio? Netko sa smiješnim, tankim brčićima koji izgledaju kao nacrtani? Ili tip u smeđoj kožnoj jakni s cigaretom iza uha?”

„Da vidim... Neeee....”

U lokalu je bilo samo deset stolova pa sam mu vjerovao. Nisu me čekali ni Brynhildsen ni Pine. Bili su sa mnom više nego jednom, ali možda nisu mislili da sam ondje redovan gost. Dobro.

Gurnuo sam teška metalna vrata govornice i pogledao u prozor. I dalje je stajala ondje.

Do *Kineske pizze* trebalo mi je četvrt sata hoda. Pizza me čekala u crvenoj kartonskoj kutiji veličine stolića za kampiranje. KP Specijal. Najbolja u Oslu. Radovao sam se Corininom izrazu lica kad je prvi put proba.

„Vidim se poslje, lista”, doviknuo mi je Lin, kao i obično dok sam izlazio. Vrata su se teško zatvorila za mnom prije nego što sam dospio odgovoriti na to njegovo „rista”.

Požurio sam pločnikom i skrenuo iza ugla. Razmišljao sam o Corini. Mora da *sam jako* razmišljao o Corini. To je jedino objašnjenje zašto ih nisam ni vidio ni čuo, niti se sjetio onoga što je posve očito: da su vjerojatno, ako sam shvatio da znaju kako je to moje redovno mjesto, i oni shvatili isto i pomislili da bi mi moglo pasti na pamet da znaju i da se neću ni približiti onamo bez određenih mjera opreza.

Zato nisu čekali unutra u toplom, nego vani, u tami i ledenoj hladnoći u kojoj su se, kunem se, i molekule teško kretale.

Čuo sam kad su dva koraka škripnula na snijegu, ali prokleta me pizza usporila i nisam imao vremena izvući pištolj prije no što sam osjetio na uhu hladni metal.

„Gdje je ona?”

Bio je to Brynhildsen. Dok je govorio, micali su mu se tanki brčići. S njim je bio mladić koji je djelovao više uplašeno negoli opasno, i koji je na jakni slobodno mogao nositi natpis „zelembać”. Svejedno me temeljito pretražio.

Pretpostavio sam da je Hoffmann imao dovoljno pameti da pošalje momka bez oružja, kako bi pomogao Brynhildsenu. Možda je imao nož ili nešto slično, jer pištolj treba zaraditi.

„Hoffmann će ti poštediti život ako nam daš ženu”, rekao je Brynhildsen.

To je bila laž, ali i ja bih rekao isto. Razmotrio sam opcije. Ulica je bila prazna, bez prometa i ljudi. Osim pogrešnih ljudi. I bila je tako tiha da sam čuo oprugu okidača kako nježno gundđa dok je Brynhildsen zateže.

„Dobro”, nastavio je Brynhildsen. „Znaš da je možemo pronaći i bez tvoje pomoći.”

Imao je pravo, nije blefirao.

„Dobro”, rekao sam i ja. „Ionako sam je uzeo samo da imam s čime pregovarati. Nisam imao pojma da je onaj tip Hoffmann.”

„Ne znam ništa o tome, samo nam daj ženu.”

„Onda je najbolje da odemo po nju”, dodao sam.

Trinaesto poglavlje

„Moramo ići podzemnom”, objasnio sam. „Slušajte, ona misli da je štitim. I štitim je. Osim ako ne sklopim ovakav dogovor. Zato sam joj rekao da se, ako se ne vratim kući unutar sat vremena, vjerojatno dogodilo nešto ozbiljno i da mora otići. A trebat će nam barem tri četvrt sata da se probijemo autom do mog stana uz ovu blagdansku gužvu.”

Brynhildsen se zagledao u mene. „Onda je nazovi i reci da ćeš malo zakasniti.”

„Nemam telefon.”

„Stvarno? Kako te onda čekala pizza kad si stigao, Johansene?” Pogledao sam veliku crvenu kutiju. Brynhildsen nije bio idiot.

„Govornica.”

Brynhildsen je palcem i kažiprstom prešao po brkovima, kao da pokušava zagladiti dlake. A onda je pogledao niz ulicu. Vjerojatno je procjenjivao promet i pitao se što će reći Hoffmann ako Corina pobjegne.

„KP Specijal.” To je bio onaj momak. Široko se smiješio dok je gledao kutiju. „Najbolja u gradu, ha?”

„Začepi”, rekao je Brynhildsen i napokon prestao gladiti brkove. Očito je donio odluku.

„Idemo podzemnom. Nazvat ćemo Pinea iz tvoje govornice i reći mu da nas tamo pokupi.”

Hodali smo pet minuta, koliko nam je trebalo da stignemo do stanice podzemne pored Nacionalnog kazališta. Brynhildsen je spustio rukav kaputa kako bi sakrio pištolj.

„Kupi si sam kartu, *ne mislim* platiti i tvoju”, rekao je dok smo stajali pored automata za karte.

„Ona koju sam kupio kad sam dolazio vrijedi puni sat”, slagao sam.

„Istina”, rekao je Brynhildsen i nacerio se.

Uvijek sam se mogao nadati kontroli karata i mogućnosti da me odvedu u sigurnu i toplu policijsku postaju.

Kao što sam se i nadao, podzemna je bila krcata. Umorni putnici, tinejdžeri s kaugumama u ustima, muškarci i žene dobro odjeveni protiv hladnoće, s božićnim poklonima koji izviruju iz plastičnih vrećica. Morali smo stajati.

Smjestili smo se u sredini vagona i uhvatili za sjajni čelični stup. Vrata su se zatvorila, a disanje putnika ponovo je zamaglilo prozore. Vlak je krenuo.

„Hovseter. Nikad ne bih rekao da živiš na zapadu, Johansene.”

„Ne bi trebao previše razmišljati, Brynhildsene.”

„Stvarno? Na primjer, ni o činjenici da bih prije pomislio kako ćeš otići po pizzu u Hovseter, umjesto na drugi kraj grada?”

„To je KP Specijal”, s poštovanjem je dobacio momak, gledajući crvenu kutiju koja je zauzimala smiješno mnogo prostora u pretrpanom vagonu. „Ne možeš dobiti...”

„Začepi. Znači, voliš hladnu pizzu, Johansene?”

„Podgrijat ćemo je.”

„Mi? Ti i Hoffmannova žena?” Brynhildsen se nasmijao onim prezirnim smijehom koji zvuči poput sjekire u padu. „Imaš pravo, Johansene. Stvarno ne bismo trebali svemu vjerovati.”

Ne, pomislio sam. Ti, na primjer, ne bi trebao vjerovati da bi se tip poput mene doista mogao nadati da će ga čovjek kao što je Hoffmann ostaviti na životu. A imajući na umu da netko poput mene ne bi povjerovao u to, ne bi trebao sumnjati da ću poduzeti očajničke korake kako bih promijenio karte. Brynhildsen je podigao obrve gotovo do vrha nosa.

Očito nisam mogao pročitati sve što mu se zbiva u glavi, ali pretpostavljao sam da su planirali ubiti Corinu i mene u mom stanu. A onda mi staviti pištolj u ruku i srediti tako da izgleda kao da sam ubio nju pa sebe. Udvarač, doveden zbog ljubavi na rub ludila. Stara, klasična priča. Bila je to bolja verzija od one da nas bace u jezero na periferiji Osla. Ako bi Corina samo nestala, njezin bi suprug automatski postao glavni osumnjičenik, a Hoffmann je spreman učiniti mnogo toga da izbjegne policijsku istragu. Tako bih barem ja učinio da sam na Brynhildsenovu mjestu. Ali Brynhildsen nije

razmišljao kao ja. Brynhildsen je bio čovjek s neiskusnim pomagačem, s pištoljem skrivenim u jednom rukavu, dok drugom rukom opušteno drži šipku, ali nema dovoljno prostora da raširi noge kako bi zadržao ravnotežu. Tako to bude kad si početnik u ovom poslu. Odbrojavao sam. Znao sam svaki trzaj tračnica, svaki zarez i svaku točku.

„Primi ovo”, rekao sam i gurnuo pizzu momku koji ju je automatski dohvatio.

„Hej!” viknuo je Brynhildsen, nadglasavajući škripu metala, i podigao ruku s pištoljem upravo u trenutku kad smo udarili u spojeve tračnica. Počeo sam se kretati čim je trzaj vlaka natjerao Brynhildsena da refleksno zabaci ruku s pištoljem, pokušavajući zadržati ravnotežu. Uhvatio sam šipku objema rukama, sagnuo se i zamahnuo punom snagom. Ciljao sam točku na vrhu nosa na kojoj mu se spajaju obrve. Negdje sam pročitao da ljudska glava teži oko četiri i pol kilograma što, pri brzini od sedamdeset kilometara na sat, daje snagu koju bi morao izračunati netko kome matematika ide bolje nego meni. Kad sam se opet sagnuo, iz Brynhildsenova slomljenog nosa šiknula je krv, a oči su mu se pretvorile u same bjeloočnice. Ispod vjeđa mu se nazirao tek tračak šarenica dok je ukočeno držao ruke uz bokove, izgledajući poput pingvina. Vidio sam da je ispao iz igre, ali sam htio spriječiti mogući povratak, pa sam ga dograbio za obje ruke, uhvativši jednom rukom pištolj u njegovu rukavu, kao da izvodimo nekakav narodni ples, samo nas dvojica. Zatim sam ponovio potez koji je tako dobro prošao prvi put. Snažno sam ga privukao k sebi, naglo spustio glavu i udario ga u nos. Čuo sam kako puca nešto što vjerojatno ne bi trebalo puknuti. Pustio sam ga, ali ne i njegov pištolj. Brynhildsen se složio na pod, dok su ljudi oko nas uzdisali, pokušavajući se odmaknuti.

Okrenuo sam se i uperio pištolj u zelembaća, u trenutku kad je nazalni, profesionalno nezainteresirani glas preko zvučnika objavio „Majorstua”.

„Moja stanica”, rekao sam.

Momak je razrogačio oči iznad kutije s pizzom, a usta su mu se ubrzano otvarala i zatvarala, što je na neki perverznan način djelovalo zavodljivo. Tko zna, možda me za par godina bude naganjao s više

iskustva i bolje naoružan. Što ja to govorim? Za par godina? Današnji klinici za tri-četiri mjeseca nauče sve što trebaju znati.

Vlak je zakočio i zaustavio se na stanici. Krenuo sam prema vratima iza sebe. Iznenada sam imao mnogo prostora - ljudi su se stiskali uza zidove vagona i piljili u nas. Neka je beba gugutala u majčinu naručju, ali nitko drugi nije ni pisnuo. Vlak je stao i vrata su se otvorila. Napravio sam još jedan korak prema izlazu. Ako je netko iza mene i pokušavao ući, mudro je odabrao druga vrata.

„Hajde”, rekao sam.

Klinac nije reagirao.

„Hajde”, ponovio sam suosjećajnije. Trepnuo je. I dalje nije shvaćao.

„Pizza.”

Napravio je korak naprijed, lagano poput mjesečara, i pružio mi crvenu kutiju. Iskoračio sam na peron. Stao sam i uperio pištolj u klinca, kako bih mu dao do znanja da samo *ja* silazim ovdje. Pogledao sam Brynhildsen. Ležao je na podu, ali rame mu se blago trzalo, poput električnog naboja u nečemu što je sjebano, ali još nije spremno umrijeti.

Vrata su se zatvorila.

Klinac je i dalje piljio u mene kroz prljavi, zimski, solju poprskani prozor. Vlak je krenuo prema Hovseteru i okolici.

„Vidim se posije, lista”, prošaptao sam i spustio pištolj.

Brzo sam hodao kući kroz tamu, osluškujući zvuk policijskih sirena. Kad sam ih začuo, spustio sam pizzu na stepenice zatvorene knjižare i krenuo natrag prema stanici. Čim su plava svjetla prošla pored mene, okrenuo sam se i požurio nazad. Kutija s pizzom stajala je netaknuta na stepenicama. Kao što sam rekao, radovao sam se Corininu izrazu lica kad je prvi put proba.

Četrnaesto poglavlje

„Nisi me pitao”, rekla je u tami.

„Nisam”, odgovorio sam.

„Zašto ne?”

„Valjda nisam jako znatiželjna osoba.”

„Ali sigurno se pitaš. Otac i sin...”

„Pretpostavio sam da ćeš mi reći ono što želiš kad ti budeš htjela.”

Krevet je zaškripao kad se Corina okrenula prema meni. „A što ako ti nikad ne kažem?”

„Onda neću saznati.”

„Ne shvaćam te, Olave. Zašto si me želio spasiti? *Mene*? Ti si tako drag, a ja sam tako užasna.”

„Nisi užasna.”

„Kako znaš? Ne želiš me ništa pitati.”

„Znam da si sad ovdje sa mnom i to mi je zasad dovoljno.”

„A poslije? Recimo da uspiješ srediti Daniela prije nego on sredi tebe. Recimo da odemo u Pariz. Recimo da nekako skupimo dovoljno novca da preživimo. I dalje ćeš se pitati tko je ona, tko je ta žena koja je uzela posinka za ljubavnika. Jer tko bi stvarno vjerovao nekome takvom? Takav talent za izdaju...”

„Corina”, prekinuo sam je i potražio cigarete. „Ako se brineš zbog onoga o čemu razmišljam ili ne razmišljam, slobodno reci. Želim ti samo reći da je to tvoja odluka.”

Nježno mi je gricnula rame. „Bojiš se što bih mogla reći, je li stvar u tome? Bojiš se da ću ti reći da nisam osoba kakvom se nadaš da jesam?”

Izvukao sam cigaretu, ali nisam mogao pronaći upaljač. „Slušaj. Ja sam netko tko je odabrao živjeti od ubijanja ljudi. Sklon sam ljudima dati malo kredita kad je riječ o njihovim postupcima i odlukama.”

„Ne vjerujem ti.”

„Što?”

„Ne vjerujem ti. Mislim da to samo pokušavaš sakriti.”

„Sakriti što?”

Čuo sam kako guta slinu. „Da me voliš.” Okrenuo sam se prema njoj.

Mjesečina s prozora svjetlucala je u njenim vlažnim očima.

„Voliš me, budalo.” Nježno me udarila po ramenu i ponovila: „Voliš me, budalo. Voliš me, budalo”, dok su joj se iz očiju slijevale suze.

Privukao sam je k sebi. Držao sam je sve dok mi rame nije prvo postalo vruće, a onda i hladno od njenih suza. Sada sam vidio gdje mi je upaljač. Nalazio se na vrhu prazne, crvene kartonske kutije. Ako sam uopće ikad sumnjao, sada sam znao. Svidio joj se KP Specijal. Sviđao sam joj se i ja.

Petnaesto poglavlje

Dan prije Badnjaka.

Opet je postalo hladnije. To je zasad bio kraj blagog razdoblja.

Nazvao sam putničku agenciju iz govornice na uglu. Raspitao sam se o cijeni avionskih karata za Pariz i rekao da ću im se javiti. A onda sam nazvao Ribara.

Bez ikakva uvoda obavijestio sam ga da želim novac za Hoffmannovo ubojstvo.

„Na otvorenoj smo liniji, Olave.”

„Ne prisluškuju te”, odgovorio sam.

„Kako znaš?”

„Hoffmann plaća tipa u telefonskoj kompaniji koji zna čiji se telefoni prisluškuju. Ni jedan od vas dvojice nije na popisu.”

„Pomažem ti da riješiš svoj problem, Olave. Zašto bih ti plaćao za to?”

„Jer ćeš od Hoffmannova izbacivanja iz igre zaraditi toliko da će ti ovo biti sića.”

Stanka. Ali kratka.

„Koliko?”

„Četrdeset tisuća.”

„Dobro.”

„U gotovini, dostupno za preuzimanje u trgovini sutra ujutro.”

„Dobro.”

„I još nešto. Neću riskirati dolazak do trgovine večeras - Hoffmannovi su ljudi preblizu. Neka me kombi pokupi u sedam iza stadiona Bislett.”

„Dobro.”

„Nabavio si lijesove i kombi?” Ribar nije odgovorio.

„Oprosti”, pomirljivo sam rekao, „navikao sam sve sam organizirati.”

„Ima li još nešto?”

Prekinuli smo vezu. Stajao sam zagledavši se u telefon. Ribar je bez riječi prigovora pristao na četrdeset tisuća. Bio bih sretan i s petnaest. Zar stari lukavac toga nije svjestan? To mi nije imalo nikakva smisla. Dobro, nema nikakva smisla. Podcijenio sam samog sebe. Trebao sam tražiti šezdeset tisuća. Možda osamdeset. Ali sada je prekasno i morat ću se zadovoljiti činjenicom da sam jednom uspio ispregovarati nove uvjete.

U pravilu postajem nervozan najmanje dvadeset i četiri sata prije posla. A dok počinjem odbrojavati sate, nervoza je sve manja. Tako je bilo i ovog puta.

Stao sam kraj putničke agencije i rezervirao karte za Pariz. Preporučili su mi mali hotel na Montmartreu. Razumnih cijena, ali udoban i romantičan, rekla je žena za pultom.

„Sjajno”, složio sam se.

„Je li to božićni dar?” Žena se nasmiješila dok je tipkala u rezervaciju ime slično mojem, ali ne posve isto. Ne još. Ispravit ću ga malo prije polijetanja. Njezino je ime pisalo na pločici na prednjem dijelu blijedozelenog sako, koji je očito trebao služiti kao uniforma agencije. Jaka šminka. Mrlje od nikotina na zubima. Preplanula put. Možda je to posljedica plaćenih putovanja u sunčane krajeve kao dio posla. Rekao sam joj da ću svratiti sutra ujutro kako bih platio ostatak.

Izašao sam na ulicu pa pogledao lijevo i desno. Žudio sam za tamom.

Na putu kući, shvatio sam da sam je oponašao. Mariju. Je. Li. To. Sve?

„Kupit ćemo u Parizu sve što ti treba”, rekao sam Corini koja je djelovala nervoznije od mene.

Do šest sati rastavio sam, očistio i nauljio pištolj, pa ga ponovo sastavio. Napunio sam spremnik. Istuširao sam se i presvukao u kupaonici. Prošao sam u mislima sve što se imalo dogoditi. Pomislio sam kako bih trebao paziti da se Klein nikad ne nađe iza mene. Odjenuo sam crno odijelo. Onda sam sjeo u naslonjač. Znojio sam se. A Corina se smrzavala.

„Sretno”, rekla je.

„Hvala ti”, odgovorio sam, ustao i izašao iz stana.

Šesnaesto poglavlje

Toptao sam nogama u tami, na strmini iza starog klizališta i stadiona.

U *Večernjim novostima* su objavili da će ova večer i nekoliko sljedećih dana biti jako hladni i da će niske temperature rušiti rekorde.

Crni se kombi zaustavio kraj rubnika točno u sedam sati. Ni minutu prije, ni minutu poslije. Zaključio sam da je to dobar znak.

Otvorio sam stražnja vrata i uskočio. Klein i Danac su sjedili na bijelim lijesovima. Obojica su nosili crna odijela, bijele košulje i kravate, bas kao što sam zatražio. Danac me pozdravio nekom smiješnom opaskom koju je grleno progundao na svom jeziku, a Klein je samo zurio u mene. Sjeo sam na treći lijes i udario po staklu vozačke kabine. Vozač je bio mladić koji me primijetio kad sam prvi put ušao u ribarnicu.

Cesta koja vodi do crkve Ris vijugala je tihim, stambenim četvrtima. Nisam ih mogao vidjeti, ali znao sam kako izgledaju.

Omirisao sam zrak. Zar Ribar koristi jedno od svojih dostavnih vozila? Ako je tako, jebeno sam se nadao da je stavio na kombi lažne tablice.

„Odakle ovaj kombi?“ upitao sam.

„Bio je parkiran na Ekebergu“, odgovorio je Danac. „Ribar nam je rekao da nađemo nešto prikladno za sprovod.“ Glasno se nasmijao.

„Prikladno za sprovod.“

Odustao sam od sljedećeg pitanja - zašto kombi smrdi na ribu. Upravo sam shvatio da smrde oni. Sjetio sam se da sam i sam smrdio na ribu nakon posjeta stražnjoj sobi.

„Kakav je osjećaj?“ iznenada je upitao Klein. „Spremati se da središ svog šefa?“

Znao sam da je najbolje da nas dvojica što manje razgovaramo.

„Ne znam.“

„Naravno da znaš. Onda?“

„Zaboravi.“

„Neću.“

Bilo mi je jasno da Klein neće odustati od teme.

„Kao prvo, Hoffmann mi nije šef. A kao drugo, ništa ne osjećam.“

„Naravno da ti je šef!“ Mogao sam čuti kako mu ljutnja odzvanja u glasu.

„Ako ti tako kažeš.“

„Zašto ti *ne bi* bio šef?“

„Nije važno.“

„Hajde, čovječe. Želiš li da ti noćas spasimo guzicu? Što veliš da nam daš...“, protrljao je palcem i kažiprstom, „...nešto zauzvrat?“

Kombije oštro skrenuo, a mi smo kliznuli po sjajnoj površini lijesova.

„Hoffmann je moje usluge plaćao po jedinici“, odgovorio sam. „To ga je činilo mojim klijentom. Osim toga...“

„*Klijentom?*“ ponovio je Klein. „A Mao je bio *jedinica?*“

„Ako je Mao netko koga sam sredio, onda je Mao bio jedinica. Žao mi je ako je riječ o nekome s kim si bio emotivno povezan.“

„Emotivno pov...“ Klein je pljunuo riječi, a glas mu je prepukao. Zastao je i duboko udahnuo. „Što ti misliš, koliko ćeš živjeti?“

„Večeras je Hoffmann taj koji je jedinica“, odgovorio sam.

„Predlažem da se usredotočimo na to.“

„A kad ga sredimo“, nastavio je Klein, „jedinica će biti netko drugi.“

Zagledao se u mene i ne pokušavajući sakriti mržnju.

„Kako ti očito imaš šefa“, rekao sam, „možda bih te trebao podsjetiti na naredbe koje ti je Ribar dao.“

Klein se spremao podići svoju ružnu sačmaricu, ali je Danac digao ruku. „Smiri se, Kleine.“

Kombi je usporio. Mladić s druge strane stakla je progovorio.

„Dečki, vrijeme je da uđete u svoje vampirske krevete.“

Podigli smo poklopce na lijesovima u obliku dijamantata i uvukli se unutra. Pričekao sam da Klein spusti poklopac na svom lijesu pa sam onda i ja spustio svoj. Imali smo dva zavrtnja da ih pričvrstimo s unutarnje strane. Samo nekoliko okretaja - dovoljno da poklopci ostanu na mjestu, ali ne tako čvrsto da ih ne bismo mogli odgurnuti

kad za to dođe vrijeme. Više nisam bio nervozan, ali koljena su mi i dalje klecala. Čudno.

Kombi se zaustavio, vrata su se otvorila i zatvorila, a onda sam začuo glasove.

„Hvala što nam dopuštate da koristimo kriptu.” Vozačev glas.

„Nema problema.”

„Rečeno mi je da će mi netko pomoći prenijeti lijesove.”

„Da, pretpostavljam da vam mrtvaci ne mogu pomoći.”

Čuo se grubi smijeh. Pretpostavio sam da su nas dočekali grobari. Otvorila su se stražnja vrata kombija. Bio sam im najbliži i osjetio sam kako me podižu. Ležao sam što sam mogao mirnije. Rupe za zrak bile su izbušene s donje strane te na vanjskim stranama lijesa, pa sam vidio tračke svjetlosti u tami dok su me nosili niz prolaz.

„To je, dakle, obitelj koja je poginula na cesti za Trondheim?”

„Da”

„Čitao sam o tome u novinama. Tragično. Pokopat će ih na sjeveru, zar ne?”

„Da.”

Osjetio sam da se spuštamo i kliznuo unazad pa udario glavom o rub lijesa. Sranje, mislio sam da lijesove uvijek nose s nogama naprijed.

„Nemate vremena odvesti ih prije Božića?”

„Pokopat će ih u Narviku, a to su dva dana vožnje.” Kratki, teški koraci. Sada smo bili na uskom stepeništu. Dobro sam ga upamtio.

„Zašto ih ne pošaljete avionom?”

„Oni koji brinu o pokopu misle da je to preskupo”, odgovorio je mladić. Dobro mu ide. Rekao sam mu da, bude li previše pitanja, jednostavno kaže kako samo radi za pogrebnika.

„I žele da u međuvremenu budu u crkvi?” Lijes se opet izravnao.

„Pa, to je razumljivo. A kao što vidite, ovdje ima dovoljno mjesta. Tu je samo jedan lijes, a toga će pokopati sutra. Da, otvoren je jer obitelj uskoro dolazi oprostiti se. Ovaj možemo staviti na one nosače.”

„Možemo ga staviti i na pod.”

„Želite staviti lijes na betonski pod?”

„Da.”

Prestali su se kretati. Imao sam osjećaj kao da razmišljaju.

„Kako vi kažete.”

Spustili su me. Čuo sam povlačenje kraj glave, a onda i korake koji nestaju.

Bio sam sâm. Provirio sam kroz rupice. Ne baš posve sam. Sam s truplom. Jedinicom. Mojim truplom. I posljednji sam put ovdje bio sam. Moja je mama djelovala tako sitno u onom lijesu. Tako suho. Možda je njezina duša zauzimala veći dio tijela nego duše običnih ljudi. I obitelj joj je bila ovdje. Dotad ih uopće nisam vidio. Kad se moja mama spetljala s mojim ocem, njezini su je se roditelji odrekli. Sama pomisao da bi se netko iz njezine obitelji udao za kriminalca, nije bila nešto što su moji baka i djed te ujaci i tete mogli podnijeti. Jedina je utjeha bila to što je odselila u istočni dio grada: daleko od očiju, daleko od srca. Ali ja nisam bio daleko od očiju. Stajao sam pred očima baki i djedu te ujacima i tetama, dakle, onima koje je mama spominjala samo onda kad je bila pijana ili drogirana. Prve riječi koje sam čuo od rodbine - od ljudi koji mi nisu bili ni majka ni otac - bile su „Tako nam je žao”. Oko dvadesetero ljudi govorilo je koliko im je žao, stojeći u crkvi u zapadnom dijelu grada, u četvrti u kojoj je majka odrasla. Nakon toga opet sam se povukao na svoju stranu rijeke i više ih nikad nisam vidio.

Provjerio sam jesu li zavrtnji još na mjestu. Stigao je drugi lijes.

Koraci su opet utihnuli. Pogledao sam na sat. Pola osam. Stigao je i treći lijes.

Vozač i grobar su otišli. Njihovi su se glasovi gubili na stepeništu dok su razgovarali o božićnoj trpezi. Zasad je sve išlo po planu.

Svećenik se nije protivio kad sam nazvao u ime obitelji iz Narvika i zamolio da tri lijesa ostanu u crkvi tijekom božićnih blagdana. Bili smo na mjestu na koje će, uz malo sreće, za pola sata doći i Hoffmann. Možemo se samo nadati da će tjelohranitelji ostati vani. Kako god, nije pretjerano reći da je element iznenađenja na našoj strani.

Brojčanik na mojem satu svijetlio je u tami. Deset do.

Puni sat.

Sat i pet minuta.

A onda mi je nešto palo na pamet. Oni listovi papira. Moje pismo. Još je ležalo u ladici, ispod pribora za jelo. Zašto ga se nisam

riješio? Jesam li ga jednostavno zaboravio? I zašto sam upravo sada razmišljao o njemu, umjesto da se pitam što ću *ako* ga Corina pronađe? Želim li da ga pronađe? Onaj tko zna odgovore na ova pitanja bit će bogat čovjek.

Čuo sam vozila izvana. Zatvaranje vrata. Korake na stepeništu. Bili su ovdje.

„Izgleda tako mirno”, tiho je rekao ženski glas.

„Stvarno su ga lijepo uredili”, šmrncuo je stariji ženski glas. Muški glas: „Ostavio sam ključeve u bravi. Samo ću otići...”

„Ne ideš ti nikamo, Erik.” Mlađa žena. „Bože, stvarno si papak.”

„Ali draga, auto...”

„Parkiran je u crkvenom dvorištu, Erik! Što misliš da će mu se dogoditi?”

Provirio sam kroz jednu od rupica sa strane.

Nadao sam se da će Daniel Hoffmann doći sam. No, bilo ih je četvero i svi su stajali na istoj strani lijesa, okrenuti prema meni. Proćelav muškarac, u Danielovim godinama, ali nimalo nalik na njega. Možda mu je šogor. To bi odgovaralo ženi kraj njega: bila je u tridesetima, a pored nje je stajala i djevojčica od deset do dvanaest godina. Možda mlađa sestra i nećakinja. Mogao sam vidjeti obiteljsku sličnost. I starija, sijeda žena, bila je Danielova slika i prilika. Starija sestra? Ili mlada majka?

Ali nigdje nije bilo Daniela Hoffmanna.

Pokušao sam se uvjeriti da dolazi svojim automobilom, jer se obitelj nije mogla ugurati u jedan auto.

To je potvrđeno kad je proćelavi šogor pogledao na sat.

„Odavno je dogovoreno da će Benjamin naslijediti oca”, šmrncula je starija žena. „Što će Daniel sada?”

„Majko”, prekinula ju je mlađa žena s glasom punim upozorenja.

„Oh, ne pretvaraj se da Erik ne zna.”

Erik je podigao i spustio ramena svog sakoa i lagano se zanjihao na petama, „Da, znam što je Danielov posao.”

„Onda znaš i koliko je bolestan.”

„Elise mi je spomenula, da. Ali nemamo previše veze s Danielom. Niti s onom... mmmm...”

„Corinom”, dodala je Elise.

„Možda je došlo vrijeme da se češće vidate”, rekla je starija žena.

„Majko!”

„Samo kažem. Ne znam koliko će Daniel još biti s nama.”

„Nemamo nikakve namjere petljati se u Danielov posao. Samo pogledaj što se dogodilo Benjaminu.

„Šššš!”

Koraci na stepeništu. U prostoriju su ušla dva lika.

Jedan je zagrlio stariju ženu. Ljubazno je kimnuo mladoj i šogoru. Daniel Hoffmann. S njim je bio Pine, koji je za promjenu šutio.

Stali su između nas i lijesa, leđima okrenuti nama. Savršeno. Ako mislim da bi jedinica koju trebam srediti mogla biti naoružana, moram se silno potruditi i pronaći položaj iz kojeg ću je pogoditi u leđa.

Stegnuo sam držak pištolja. Čekao sam.

Čekao sam tipa s kapom od medvjede kože. Nije došao.

Vjerojatno je bio na straži ispred crkve.

To olakšava stvari u početku, ali moglo bi predstavljati problem koji ćemo kasnije morati riješiti.

Moj znak Dancu i Kleinu bio je jednostavan: trebam samo viknuti.

Nije bilo ni jednog jedinog logičnog razloga zašto se to ne bi moglo dogoditi sada. Ali, i dalje sam imao osjećaj da je potreban jedan pravi trenutak, jedna konkretna sekunda, ugurana između svih ostalih. Kao sa skijaškim štapom i ocem. Kao u knjizi, kada pisac odlučuje kad će se nešto dogoditi. Nešto za što znaš da će se dogoditi, ali se još nije dogodilo jer postoji točno mjesto u priči, pa moraš malo pričekati kako bi se sve odigralo ispravnim redosljedom. Zatvorio sam oči i osjetio kako sat odbrojava, opruga se napinje, a kap se još klata na vrhu sige.

A onda je stigao taj trenutak. Viknuo sam i odgurnuo poklopac.

Sedamnaesto poglavlje

Bilo je svijetlo. Svijetlo i ugodno. Mama je kazala da imam visoku temperaturu, a liječnik koji je bio ondje, rekao je da moram nekoliko dana ostati u krevetu i piti puno tekućine, ali da nema razloga za brigu. Bilo mi je jasno da je zabrinuta. Ali ja se nisam bojao. Bilo je svijetlo čak i kad bih zatvorio oči - kroz kapke mi je svjetlucao topli crvenkasti sjaj. Ležao sam u velikom maminom krevetu, osjećajući kao da kroz sobu prolaze godišnja doba. Blago proljeće pretvorilo se u vrelo ljeto. Znoj mi se poput ljetne kiše slijevao niz čelo, natapajući plahte koje su mi se lijepile za bedra. U jesen je stiglo olakšanje, praćeno čistim zrakom i čistim osjetilima. A onda, iznenada, opet je bila zima, s cvokotanjem i dugim putovanjem kroz san i stvarnost.

Mama je otišla u knjižnicu i donijela mi knjigu. *Les Misérables*. Victor Hugo. „Skrraćeno izdanje”, pisalo je na koricama, ispod crteža Cosette kao djevojke. Bila je to izvorna ilustracija Émilea Baynarda.

Čitao sam i sanjao. Sanjao i čitao. Dodavao sam i izbacivao prizore. Na kraju više nisam bio siguran koliko je toga ubacio pisac, a što sam sâm izmislio.

Vjerovao sam priči, iako sam sumnjao da je Victor Hugo istinito priča.

Nisam vjerovao da je Jean Valjean ukrao kruh i da se zato mora iskupiti. Pretpostavio sam da Victor Hugo misli kako čitatelji ne bi navijali za njegova junaka kad bi rekao istinu. A istina je bila da je Jean Valjean nekog ubio. Da je ubojica. Jean Valjean je bio dobar čovjek, pa je osoba koju je ubio to sigurno zaslužila. Da, stvar je u tome. Jean Valjean je ubio nekoga tko je učinio nešto loše i morao je platiti za to. Nerviralo me to s krađom kruha. Pa sam preuredio priču. Učinio sam je boljom.

Tako je Jean Valjean postao opasni ubojica, tražen u cijeloj Francuskoj. Zaljubljen u Fantine, siromašnu prostitutku. Tako zaljubljen da je bio spreman učiniti bilo što. Sve što je činio za

Fantine, činio je iz ljubavi, ludila i predanosti, a ne kako bi spasio svoju besmrtnu dušu, ili iz ljubavi prema bližnjem. Predao se ljepoti. Da, to je učinio. Predao se i postao podložan ljepoti svoje uništene, bolesne, umiruće ljubavi, prostitutke bez zuba i kose. Vidio je ljepotu ondje gdje je nitko drugi ne bi mogao ni zamisliti. I zato je ta ljepota bila samo njegova. A on je bio njezin.

Trebalo je deset dana da groznica popusti. Imao sam osjećaj da je prošao samo jedan dan, a kad sam došao k sebi, mama je sjedila na rubu kreveta, milujući mi čelo, i tiho jecala govoreći mi kako je malo nedostajalo.

Rekao sam joj da sam bio na mjestu na koje se želim vratiti.

„Ne smiješ tako govoriti, Olave, dušo!”

Znao sam na što misli. Jer i ona je imala mjesto kojem se željela vratiti, do kojeg je putovala u boci.

„Ali nisam želio umrijeti, mama. Samo sam izmišljao priče.”

Osamnaesto poglavlje

Bio sam na koljenima i objema rukama stezao pištolj. Vidio sam kako se Pine i Hoffmann okreću, nekako usporeno.

Pogodio sam Pinea u leđa i ubrzao njegovu piruetu. Dva pogotka. Iz njegove smeđe jakne poletjelo je bijelo perje i zaplesalo zrakom poput snijega. Bio je izvukao pištolj iz jakne i opalio, ali nije uspio podići ruku. Meci su pogodili pod i uz prasak se odbili po kamenoj prostoriji. Krajičkom oka vidio sam kako je Klein skinuo poklopac s lijesa pored mene, ali još nije izašao. Valjda nije volio kišu metaka. Danac je izašao iz svog lijesa i naciljao Hoffmanna, ali kako su njegov lijes stavili na dno kripe, našao sam mu se na liniji vatre iza Hoffmanna. Trznuo sam se unazad i, u isto vrijeme, naciljao Hoffmanna. Bio je iznenađujuće brz. Bacio se preko lijesa na djevojčicu i povukao je za sobom dok je padao pored dugog zida kripe, iza obitelji koja je ukipljeno stajala razjapljenih usta.

Pine je ležao na podu ispod stola na kojem se nalazio lijes Benjamina Hoffmanna. Ruka s pištoljem bila je ispružena daleko od tijela, poput štapa nad kojim je izgubio kontrolu. Vrteći se po podu, ispaljivala je metke na sve strane. Posvuda je bilo krvi i spinalne tekućine. Glock je i dalje izbacivao metke i bilo je pitanje vremena kad će netko biti pogođen. Još sam jednom naciljao Pinea i šutnuo Kleinov lijes dok sam podizao pištolj prema Hoffmannu. Imao sam ga na nišanu. Sjedio je na podu, leđima naslonjen na zid, stežući curicu oko mršavih rebara. Drugom je rukom naciljao ravno u njezinu sljepoočnicu. Ona je sjedila posve mirno i gledala me velikim, smeđim očima. Nije ni trepnula.

„Erik...” oglasila se Hoffmannova sestra. Gledala je svog brata, ali obraćala se suprugu.

Proćelavi je muškarac konačno reagirao. Napravio je nesiguran korak prema šogoru.

„Ne prilazi, Erik”, rekao je Hoffmann. „Ovi ljudi nisu došli po tebe.”

Ali Erik nije stao, nastavio je teturati poput zombija.

„Jebote!” viknuo je Danac, pa zatresao i udario pištolj. Očito mu nije radio. Metak se vjerojatno zaglavio. Prokleti amater.

„Erik!” ponovio je Hoffmann i naciljao u šogora.

Otac je ispružio ruke prema kćeri. Navlažio je usne. „Bettine...” Hoffmann je opalio. Šogor je zateturao pogođen u trbuh.

„Izađi ili ću je ubiti!” viknuo je Hoffmann.

Začuo sam iza sebe dubok uzdah. Bio je to Klein koji je ustao i držao ispred sebe sačmaricu, uperivši je prema Hoffmannu. Ali smetali su mu stol i juniorov lijes pa je morao iskoračiti naprijed kako bi imao čist pogodak.

„Nazad ili čuje ubiti!” Hoffmann je sada urlao u falsetu.

Sačmarica je ciljala u pod, pod kutem od četrdeset i pet stupnjeva, a Klein se nagnuo unazad, daleko od nje, kao da se boji da će mu eksplodirati u lice.

„Kleine!” rekao sam. „Ne čini to!”

Vidio sam da zatvara oči, onako kako činiš kad znaš da će nešto eksplodirati, ali ne znaš točno kada.

„Gospodine!” viknuo sam, pokušavajući uhvatiti Hoffmannov pogled. „Gospodine! Molim vas, pustite curicu!”

Hoffmann se zagledao u mene kao da se pita mislim li da je glup.

Dovraga. Nije trebalo ovako završiti. Ispružio sam ruku i zakoračio prema Kleinu.

U ušima mi je odjeknula eksplozija sačmarice. Prema stropu se uzdigao stup dima. Kratka cijev, širok domet.

Bijela bluza djevojčice sad je bila prekrivena točkama. Jedna joj je strana vrata bila otvorena, a Hoffmannovo je lice izgledalo kao da gori. Ali oboje su još bili živi.

Dok je Hoffmannov pištolj klizio po podu, Klein se nagnuo preko lijesa na stolu i pružio ruku, tako da je cijev bila oslonjena o rame djevojčice, a vrh joj je bio na Hoffmannovu nosu. Ovaj se očajnički pokušavao sakriti iza nje.

Opet je opalio. Pucanj je zakucao Hoffmannovo lice duboko u njegovu glavu.

Klein se okrenuo prema meni, s uzbuđenim izrazom na licu luđaka. „Jedinica! Je li ti ovo dovoljna jedinica, gade?”

Bio sam spreman pucati u Kleinovu glavu ako podigne sačmaricu prema meni, iako sam znao da su u njoj dvije prazne čahure. Pogledao sam Hoffmanna. Glava mu je utonula u sredini, poput pale jabuke koja je istrunula iznutra. Sređen je. I što onda? Na kraju bi ionako umro. Na kraju svi umiremo. Ali ja sam ga nadživio. Zasad.

Zgrabio sam curicu, strgnuo šal od kašmira s Hoffmannovog vrata i ovio ga oko njezina iz kojeg je tekla krv. Samo me gledala, a zjenice su joj prekrile oči. Nije rekla ni riječ.

Poslao sam Danca na stepenište da provjeri dolazi li tko i uputio baku da rukom steže unukin vrat kako bi zaustavila opasno krvarenje. Krajičkom oka vidio sam kako Klein trpa u onu svoju ružnu pušku nove patrone. Čvrsto sam stegnuo pištolj.

Sestra je bila na koljenima kraj supruga koji je stenjao dubokim, monotonim glasom, rukama stežući trbuh. Čuo sam da pakleno boli kad želučana kiselina uđe u ranu, ali pretpostavio sam da će preživjeti. A djevojčica... sranje. Kakvo je zlo ona učinila?

„Što ćemo sad?” upitao je Danac.

„Sada ćemo tiho sjediti i čekati”, odgovorio sam. Klein je prezrivo otpuhnuo. „Koga? Pandure?”

„Čekat ćemo dok ne čujemo da se auto pokreće i odlazi”, odgovorio sam. Sjetio sam se mirnog izraza lica i koncentracije ispod kape od medvjede kože. Uvijek sam se mogao nadati da nije sasvim posvećen zadatku.

„Grobar je...”

„Začepi!”

Klein se zagledao u mene. Vrh sačmarice lagano se podigao. A onda je primijetio kamo cilja moj pištolj pa ju je polako spustio. I zašutio.

Ali netko drugi nije. Ispod stola se začuo glas.

„Jebote, jebote, jebote, jebeni gade, jebemti sve...”

Na trenutak sam pomislio da je tip mrtav, ali mu se usta odbijaju ugasiti, poput tijela zmiје presiječene napola. Pročitao sam da se neke nastave migoljiti i dan poslije.

„Sranje, govno, jebeni kretenski gad, jebena kurva, sranje.” Čučnuo sam kraj njega.

Nije bilo poznato kako je Pine dobio nadimak. Neki su tvrdili da potječe od norveške riječi za bol, jer je točno znao gdje treba porezati ženu ako ne obavlja svoj posao, koja mjesta uzrokuju više bola od sakaćenja te na kojima ožiljci neće previše oštetiti robu. Drugi su tvrdili da dolazi od engleske riječi za bor jer je imao tako dugačke noge. A sada je izgledalo da će tu tajnu odnijeti sa sobom u grob.

„*Argh*, usrani gadni kretenu! Kriste, jebeno boli, Olave!”

„Čini se da neće još dugo boljeti, Pine.”

„Neće? Sranje. Dodaš mi moju pljugu?”

Izvukao sam mu cigaretu iza uha i gurnuo je među njegove drhtave usne. Poskakivala je, ali uspijevaio ju je zadržati.

„V-v-vatre?” promućao je.

„Oprosti, prestao sam.”

„Pametan čovjek. Duže ćeš živjeti.”

„Nisam siguran.”

„Nisi siguran. Možda te sutra udari a-a-autobus.” Kimnuo sam. „Tko čeka vani?”

„Čini se da se znojiš, Olave? Pretopla odjeća ili stres?”

„Odgovori.”

„Što dobivam ako ti k-kažem?”

„Deset milijuna kruna, neoporezivo. Ili vatru za pljugu. Biraj.” Pine se nasmijao. A zatim nakašljao. „Samo Rus. Ali dobar je, mislim. Profesionalni vojnik, tako nešto. Ne znam, sirotan ne priča previše.”

„Naoružan?”

„Kriste, da.”

„Čime? Automatom?”

„Gdje je zapela ona šibica?”

„Poslije, Pine.”

„Imaj milosti prema čovjeku na samrti, Olave.” Iskašljao je malo krvi na moju bijelu košulju. „Bolje ćeš spavati, znaš.”

„Kao što si ti spavao, nakon što si onu gluhonijemu curu potjerao na ulicu da otplaćuje dugove svog dečka?”

Pine je trepnuo. Pogled u njegovim očima bio je posve jasan, kao da je nešto upravo shvatio. „Ah, ona”, tiho je rekao.

„Da, ona”, potvrdio sam.

„Ali krivo si s-s-shvatio, Olave.”

„Stvarno?”

„Da. Ona je došla k meni. *Htjela je* otplatiti njegove dugove.”

„Stvarno?”

Pine je kimnuo, izgledajući kao da se osjeća bolje. „Zapravo sam rekao *ne*. Mislim, nije bila baš tako lijepa, a i tko želi plaćati curi koja ne može čuti što tražiš od nje? Rekao sam *da* samo zato što je inzistirala. A onda, kad je preuzela dug, postao je njezin, zar ne?”

Nisam odgovorio. Nisam ni morao. Netko je preuredio priču. Moja je verzija bila bolja.

„Hej, Danče!” viknuo sam prema ulazu. „Imaš vatre?”

Prebacio je pištolj u lijevu ruku, ne skidajući pogled sa stepeništa, dok je desnom izvlačio upaljač. Tako smo čudni robovi navika. Dobacio mi je upaljač. Uhvatio sam ga u zraku, osjetivši grub zvuk grebanja. Prinio sam žuti plamen cigareti. Pričekao sam da ga uvuče u duhan, ali on je samo gorio. Držao sam ga ondje trenutak-dva, a potom podigao palac. Upaljač se ugasio i plamen je nestao.

Osvrnuo sam se oko sebe. Krv i stenjanje. Svatko se koncentrirao samo na sebe. Osim Kleina koji se fokusirao na mene. Uhvatio sam njegov pogled.

„Idi prvi”, rekao sam.

„Ha?”

„Kreni uza stepenice.”

„Zašto?”

„Što želiš da ti kažem? Zato što imaš sačmaricu?”

„Možeš je dobiti.”

„To nije razlog. Želim da ideš prvi. Ne želim te iza sebe.”

„Koji ti je kurac? Ne vjeruješ mi ili što?”

„Dovoljno ti vjerujem da ideš prvi.” Nisam se ni pretvarao da moj pištolj nije uperen u njega. „Danče! Pomakni se. Klein odlazi.”

Klein me mirno gledao. „Vratit ću ti za ovo, Johansene.”

Skinuo je cipele i brzo prišao dnu stepeništa pa virnuo u tamu. Sagnuo se.

Pogledali smo za njim. Vidjeli smo da zastaje, a zatim se uspravlja, kako bi bacio brz pogled preko gornje stepenice.

Onda se opet sagnuo. Očito nije vidio nikoga jer je ustao i nastavio hodati, stežući sačmaricu objema rukama u razini prsa, kao da drži jebenu gitaru Vojske spasa. Zastao je na vrhu stepenica pa se opet okrenuo i mahnuo nam.

Zadržao sam Danca koji je krenuo za njim. „Pričekaj trenutak”, prošaptao sam i počeo brojiti do deset.

Kad sam došao do dva, odjeknula je rafalna paljba. Metci su pogodili Kleina i bacili ga preko ruba stepenica.

Sletio je do polovice stubišta i kliznuo prema nama, toliko mrtav da mu se ni mišići više nisu grčili. Gravitacija ga je povlačila niza stepenice poput svježeg zaklanog trupla.

„Jebote”, prošaptao je Danac i zagledao se u tijelo pred našim nogama.

„Hej!” doviknuo sam na engleskom. Pozdrav je odjeknuo između zidova poput odgovora. „Šef ti je mrtav! Posao je gotov! Vрати se u Rusiju! Nitko ti neće platiti još jedan tjedan ako ostaneš ovdje!”

Čekao sam, šapnuvši Dancu da potraži ključeve Pineova automobila. Donio ih je, a ja sam ih bacio preko stubišta.

„Ne izlazimo dok ne čujemo da auto odlazi!” viknuo sam. I nastavio čekati.

Konačno je stigao odgovor na lošem engleskom: „Kako ću znati da je šef mrtav? Možda je samo zarobljen. Dajte mi šefa pa odlazim, a vi nastavite sa svojim životom.”

„Jako je mrtav! Dođi i uvjeri se!”

Nasmijao se i rekao: „Hoću da šef ide sa mnom.”

Pogledao sam Danca. „Što ćemo sad?” prošaptao je, kao da je nekakav jebeni zbor.

„Odrezat ćemo mu glavu”, odgovorio sam.

„Što?”

„Vрати se i odsijeci Hoffmannu glavu. Pine ima nož.”

„Ovaj... kojem Hoffmannu?” Zar je glup?

„Danielu. Njegova je glava naš put do slobode, ne misliš li?” Nisam znao je li shvatio. Ali učinio je što sam tražio.

Stajao sam na stubištu i držao stražu. Čuo sam iza sebe tihe glasove. Činilo se da su se smirili, pa sam iskoristio trenutak da procijenim o čemu razmišljam. Kao i obično u stresnim situacijama,

glava mi je bila prepuna čudnih misli. Poput činjenice da se sako Kleinova odijela izvrnuo na putu prema dolje, pa sam vidio na etiketi da je očito unajmljeno, iako je sada bilo prepuno rupa od metaka i vjerojatno ga neće htjeti nazad. A onda sam pomislio da je baš praktično što su Hoffmannovo, Pineovo i Kleinovo truplo već u crkvi i kako imamo lijesove za svakog od njih. I da će Corina, ako rezerviram sjedala u avionu tik ispred krila, moći vidjeti Pariz kad budemo slijetali. A onda su došle i neke korisnije misli. Što sada radi naš vozač? Čeka li nas još na cesti ispod crkve? Ako je čuo pucnje, čuo je i da su posljednji ispaljeni iz automatskog oružja, a ono nije dio našeg arsenala. Uvijek je loša vijest kad posljednji pucanj koji čuješ pripada neprijatelju. Njegove su naredbe bile jasne, ali hoće li ostati hladnokrvan? Je li još netko u susjedstvu čuo pucnjavu? Kako se u sve to uklapa grobar? I koliko vremena imamo prije nego budemo *moral*i otići odavde?

Danac se vratio do ulaza. Lice mu je bilo blijedo. Ali ne bijedo poput lica koje mu je visjelo iz ruke. Provjerio sam je li to pravi Hoffmann, a onda pokazao da ga baci preko stepeništa.

Danac je nekoliko puta zagladio dlake na glavi, kratko se zaletio, zavrteo rukom kao da je na kuglani i ispustio teret. Glava je poletjela uvis a kosa zalepršala, ali kut je bio previše uzak pa je udarila o strop, sletjela na stepenice i odskočila nazad, uz škriputav zvuk nalik na lomljenje ljuske jajeta.

„Samo se moram skoncentrirati“, promrmljao je Danac pa opet zgrabio glavu, namjestio se, zatvorio oči i nekoliko puta duboko udahnuo. Znao sam da sam mentalno došao do ruba jer sam gotovo prasnuo u smijeh. Danac je otvorio oči, napravio dva koraka naprijed i zamahnuo rukom. Pa pustio. Četiri i pol kilograma teška ljudska glava napravila je lijep luk prema vrhu stepeništa i pala na pod. Čuli smo je kako odskakuje po prilazu.

Danac me gurnuo s trijumfalnim izrazom na licu, ali uspio je zadržati jezik za zubima.

Čekali smo. I čekali.

A onda smo čuli zvuk paljenja automobila. Dodavanja gasa. Brzine su se sporo mijenjale. Čuo se rikverc. Opet mijenjanje brzina. Najzad

je auto uz vrisak odjurio jer ga je vozio netko tko ga nije navikao voziti.

Pogledao sam Danca. Napuhnuo je obraze i ispustio zrak, pa protresao desnom rukom kao da u njoj drži nešto vrelo.

Osluškivao sam. Napeto sam čekao. Gotovo sam ih osjetio prije no što sam ih mogao čuti. Policijske sirene. Zvuk se prenosio daleko po hladnome zraku. Trebat će još dosta vremena prije nego stignu.

Pogledao sam iza sebe. Vidio sam djevojčicu u bakinu krilu. Nisam mogao znati diše li, ali prema boji njenog lica, rekao bih da je ostala bez krvi. Pogledao sam čitavu prostoriju prije odlaska. Obitelj, smrt, krv. Prizor me podsjetio na sliku. Tri hijene i zebra s rasporenim trbuhom.

Devetnaesto poglavlje

Nije istina da se ne sjećam što sam joj rekao u vlaku. Ne sjećam se jesam li rekao da se ne mogu sjetiti, ali znam da sam to svakako mislio reći. Rekao sam joj da je volim. Samo sam htio vidjeti kakav je osjećaj kad to nekome kažeš. To je nalik na pucanj u metu u obliku ljudskog torza; očito nije isto, ali je drukčije od pucanja u obične, okrugle mete. Očito nisam tako mislio, baš kao što nisam mislio ni pobiti ljude na metama. Bila je to samo vježba. Upoznavanje. Jednog ću dana možda upoznati ženu koju ću voljeti i koja će voljeti mene, pa bi bilo dobro da mi riječi ne zapnu u grlu. Dobro, nisam još rekao Corini da je volim. Nisam to rekao naglas, onako iskreno i bez mogućnosti povlačenja, jednostavno dopustivši da jeka ispuni vakuum, a tišina bude takva da zidovi popuste. Rekao sam to samo Mariji na onom mjestu na kojem se tračnice spajaju. Ili razdvajaju. Na pomisao da ću to uskoro reći Corini osjećao sam se kao da će mi srce eksplodirati. Jesam li joj to htio reći one večeri? Na letu za Pariz? Ili u hotelu u Parizu? Možda za večerom? Da, to bi bilo savršeno!

Razmišljao sam o tom dok smo Danac i ja izlazili iz crkve i udisali oštar, hladan zimski zrak koji ima okus mora, čak i kad se led spusti na fjord. Policijske sirene sad su se jasno čule, ali pojavljivale su se i nestajale poput loše naštimanog radija, i dalje tako daleke da je bilo nemoguće odrediti iz kojeg smjera dolaze.

Vidio sam farove crnog kombija na cesti ispod crkve. Hodao sam zaleđenim stazama kratkim, brzim koracima, blago pognutih koljena. To naučiš kao dijete u Norveškoj. Možda u Danskoj ne nauče tako rano - oni nemaju toliko snijega i leda - jer sam osjetio da Danac zaostaje. Ali to možda nije istina. Možda je Danac hodao po više leda od mene.

Znamo tako malo jedan o drugome. Vidimo lijepo, okruglo lice i otvoren osmijeh, čujemo vesele danske riječi koje možda ne

razumijemo uvijek, ali one nam blago djeluju na uši, smiruju napete živce i pričaju priču o danskim kobasicama, danskom pivu, danskom suncu i usporenom, mirnom načinu života na farmama juga. Sve je to tako lijepo da spustimo gard. Ali što ja znam? Možda je Danac sredio više ljudi no što ću ja ikad učiniti. Zašto mi se ta misao javila baš tada? Možda zato što sam ponovo osjetio kako vrijeme sporo prolazi, kao da još nešto čeka. Još jednu zbijenu sekundu, još jednu čvrsto napetu oprugu.

Htio sam se okrenuti, ali nisam dospio.

Ne mogu ga kriviti. Naposljetku - kao što sam i rekao - obično sam spreman napraviti bilo što da bih se našao u položaju da čovjeka upucam sleđa.

Pucanj je odjeknuo dvorištem crkve.

Osjetio sam pritisak metka u leđima, a već u sljedećem trenutku činilo mi se kao da mi jake ralje trgaju desno bedro.

Ciljao je nisko, baš kao što sam i ja učinio s Benjaminom. Pao sam licem naprijed i bradom udario o led. Okrenuo sam se i zagledao u cijev pištolja.

„Oprosti, Olave”, rekao je Danac i vidio sam da to i misli. „Ništa osobno.” Ciljao je nisko kako bi mi to mogao reći.

„Ribar je pametno postupio”, prošaptao sam. „Znao je da ću paziti na Kleina pa je dao tebi taj zadatak.”

„Manje-više si u pravu, Olave.”

„Ali zašto me htio srediti?”

Danac je slegnuo ramenima. Policijske su sirene sada zavijale sve bliže.

„Zbog uobičajenih razloga, valjda”, rekao sam. „Šef ne želi nikoga tko zna nešto o njemu. To valja imati na umu. Moraš znati kada prestati.”

„To nije razlog, Olave.”

„Znam. Ribar je šef, a šefovi se boje ljudi koji su spremni srediti svoje šefove. Misle da su sljedeći na redu.”

„To nije razlog, Olave.”

„Jebote, zar ne vidiš da nasmrt krvarim? Što kažeš na to da preskočimo pogađanje?”

Danac se nakašljao. „Ribar je rekao da moraš biti prokleta hladnokrvan biznismen da ne bi zamjerio nekome tko ti je sredio trojicu ljudi.”

Naciljao je u mene i stegnuo okidač.

„Siguran si da ti metak nije zapeo u cijevi?” prošaptao sam. Kimnuo je.

„Posljednja božićna želja. Nemoj u lice, molim te. Daj mi barem to.”

Vidio sam da Danac oklijeva. Onda je opet kimnuo. Malo je spustio pištolj. Zatvorio sam oči, a potom začuo pucnjeve. Osjetio sam kako se projektili zabijaju u mene. Dva olovna metka. Naciljao je u mjesto na kojem normalni ljudi imaju srce.

Dvadeseto poglavlje

„Napravila ga je moja žena”, bio je rekao. „Za predstavu.”

Bile su to povezane metalne kukice. Nekoliko tisuća. Kao što sam rekao, mislio sam da sam dobio od udovice nešto u zamjenu. Dobio sam metalni prsluk. Nimalo iznenađujuće što sam Pineu djelovao oznojeno. Ispod košulje i odijela bio sam odjeven kao srednjovjekovni vitez.

Metalni je vrh dobro podnio pucnje u leđa i prsa. Ali moje bedro nije bilo te sreće.

Mogao sam osjetiti krv kako lipti dok sam nepomično ležao i gledao stražnja svjetla crnog kombija kako nestaju u noći. A onda sam pokušao ustati i gotovo se onesvijestio. Ali uspio sam stati na noge i oteturati do Volva parkiranog ispred ulaza u crkvu. Sa svakom sekundom što je prošla, sve se više približavao zbor sirena. U njemu je bila najmanje jedna hitna pomoć. Grobar je vjerojatno shvatio što se zbiva kad ih je pozvao. Možda uspiju spasiti curicu. Možda ne. Možda uspijem spasiti samog sebe, pomislio sam dok sam otvarao vrata Volva. A možda i ne.

Ali šogor je rekao istinu svojoj ženi: ostavio je ključ u bravi motora.

Uvukao sam se na sjedalo i okrenuo ključ. Motor je zacvilio pa odustao. Sranje, sranje, sranje. Pustio sam da se ključ s klikom vrati na mjesto pa opet pokušao. Još cviljenja. Pokreni se, jebote! Ako postoji ikakav razlog za proizvodnju automobila u ovoj snježnoj vukojebini, onda je to mogućnost kretanja čak i onda kad je nekoliko stupnjeva ispod nule. Jednom sam rukom udario po upravljaču. Vidio sam kako plava svjetla osvjetljavaju noćno nebo poput *aure borealis*.

Evo ga! Spustio sam nogu i pustio kvačilo. Kotači su kliznuli po ledu, a onda su i gume uhvatile podlogu i povele me prema izlazu iz dvorišta.

Odvezao sam se stotinjak metara između vila pa okrenuo automobil i puževom brzinom krenuo nazad prema crkvi. Jedva sam odmaknuo kad sam ugledao u retrovizoru plava svjetla. Poslušno sam uključio žmigavac i skrenuo u prilaz jedne od vila.

Pored mene su projurila dvojica policijska vozila i hitna pomoć. Mogao sam čuti kako prolazi još jedno policijsko vozilo pa sam čekao.

Shvatio sam da sam već bio ovdje. Dovraga. Točno pred ovom kućom sredio sam Benjamina Hoffmanna.

Uokolo su bili božićni ukrasi, a u prozoru dnevne sobe nalazile su se plastične cijevi koje su trebale izgledati kao svijeće. Tračak ugodnog, obiteljskog života obasjavao je i snjegovića u dvorištu. Znači da je dečko uspio. Možda mu je pomogao otac, a možda je koristio i malo vode. Snjegović je izgledao dobro. Imao je šesir, ukočen osmijeh i ruke od grana koje su djelovale kao da žele zagrliti cijeli ovaj truli svijet i sva luda sranja koja su se u njemu zbivala.

Nakon što su policijska vozila projurila pored kuće, izvezao sam se nazad na cestu i pošao u suprotnom smjeru.

Srećom nije bilo novih policijskih auta. Nitko nije primijetio Volvo koji očajnički pokušava normalno voziti, ali i dalje - iako ne možeš točno odrediti zašto - vozi drukčije od ostalih vozila na ulicama Osla večer prije Badnjaka.

Parkirao sam tik do telefonske govornice i ugasio motor. Nogavica hlača i sjedalo automobila bili su prekriveni krvlju. Osjećao sam kao da u bedru imam neko opako srce koje pumpa crnu, životinjsku krv. Žrtvenu krv. Sotonsku krv.

Corina je s užasom razrogačila svoje velike, plave oči kad sam otvorio vrata stana i stao ondje, njišući se.

„Olave! Dobri Bože, što se dogodilo?”

„Gotovo je.” Zatvorio sam vrata za sobom.

„On... je li mrtav?”

„Jest.”

Soba se počela vrtjeti oko mene. Koliko sam krvi dosad izgubio? Dvije litre? Ne. Čitao sam da imamo pet do šest litara krvi i da se onesvijestimo ako izgubimo više od dvadeset posto. A to bi ugrubo bilo... jebote. Manje od dvije litre, kako god računao.

Ugledao sam Corinin kofer na podu dnevne sobe. Bila je spakirana i spremna za Pariz. Nosila je iste stvari koje je bila ponijela iz suprugova stana. Iz stana bivšeg supruga. Ja sam vjerojatno spakirao puno previše. Nikad prije nisam bio dalje od Švedske. Onog ljeta kad sam napunio četrnaest, vozio sam se s mamom u susjedovom automobilu. U Gothenburgu, malo prije no što smo skrenuli u Liseberg, pitao me smije li se upucavati mojoj mami. Kad smo se sljedećeg dana vratili kući vlakom, mama me potapšala po obrazu i rekla da sam njezin vitez, jedini na cijelom svijetu. Učinilo mi se da čujem nekakvu lažnu notu u njenom glasu, vjerojatno kao posljedicu toga što sam bio zbunjen tim bolesnim, odraslim svijetom. Ali kao što sam rekao, posve sam gluh za ton glasa i nikad nisam uspio razlikovati istinu od laži.

„Što ti je to na hlačama, Olave? Je li to... krv? O Bože, ozlijeđen si! Što se dogodilo?” Djelovala je tako zbunjeno i uzrujano dok je stajala ondje, da sam se gotovo nasmijao. Pogledala me sumnjičavo, gotovo ljutito. „Što je? Misliš da je smiješno što stojiš ovdje i krvariš kao zaklana svinja? U što si pogođen?”

„Samo u bedro.”

„Samo? Ako ti je pogođena arterija, uskoro ćeš iskrvariti, Olave! Svuci te hlače i sjedni u naslonjač.” Skinula je kaput koji je imala ne sebi kad sam ušao u stan i otišla u kupaonicu.

Pojavila se s cijelom opremom - zavojima, flasterima i jodom.

„Moram te zašiti”, objasnila je.

„U redu”, rekao sam, naslonio glavu na zid i zatvorio oči.

Bacila se na posao. Očistila je ranu i pokušala zaustaviti krvarenje. Govorila je dok je radila, objašnjavajući da će me samo skrpati. Metak je i dalje bio negdje unutra, ali tu nije bilo pomoći.

„Gdje si to naučila raditi?” upitao sam.

„Šššš, samo budi miran da ti ne popucaju šavovi.”

„Ti si prava mala medicinska sestra.”

„Nisi prvi koji je dobio metak.”

„Oh”, rekao sam mirno. Bila je to izjava, a ne pitanje. Nema žurbe, imamo dovoljno vremena za takve priče. Dok je Corina klečala ispred mene, ja sam otvorio oči i zagledao se u punđu na glavi.

Udahnuo sam njezin miris. Bilo je nečega pomalo čudnog u tom mirisu, nečega pomiješanog s mirisom dobre, stare Corine, gole i strastvene u mom naručju. Bio je to miris Corinina znoja na mojoj koži. Ništa pretjerano, možda tek tračak, poput mrvice amonijaka, jedva prisutan, ali je ipak bio ovdje. To, naravno, nije bila ona nego ja. Mogao sam namirisati svoju ranu. Već je bila zaražena. Počela je trunuti.

„Eto”, rekla je i odgrizla konac.

Zagledao sam se u nju. Bluza joj je kliznula s jednog ramena i otkrila masnicu na vratu. Nisam je prije primijetio. Vjerojatno je i to bila jedna od onih koje joj je napravio Benjamin Hoffmann. Htio sam joj reći da više nikad neću dopustiti da se to dogodi, da je više nitko neće taknuti, ali trenutak je bio pogrešan. Ne možeš uvjeriti ženu da je sigurna s tobom dok sjedi ondje i krpa te, kako ne bi nasmrtno iskrvario pred njom.

Oprala je krv mokrim ručnikom i povila mi bedro zavojem.

„Čini se da imaš temperaturu, Olave. Moraš leći.” Skinula mi je sako i košulju, a onda se zagledala u lance. „Što je ovo?”

„Željezo.”

Pomogla mi je da skinem oklop, a onda prešla prstima po masnicama koje su ostavili Dančevi meci. Nježno. Fascinirano. Poljubila ih je a ja sam legao, osjećajući kako dolaze trzaji dok me umatata u pokrivač. Osjećao sam se kao davno prije, dok sam ležao u maminom krevetu. Nije me previše boljelo. Činilo mi se kao da mogu pobjeći od svega. Ali nije bilo do mene - bio sam brod na rijeci, a rijeka je imala glavnu riječ. Moja sudbina i moj kraj već su bili određeni. Ostalo je samo putovanje, i stvari koje vidiš i doživiš dok ono traje. Život se čini puno jednostavnijim kad si dovoljno bolestan. Kliznuo sam u svijet snova.

Nosila me na ramenima i trčala, dok joj je voda zapljuskivala stopala. Bilo je mračno i osjećao sam miris kanalizacije, inficiranih rana, amonijaka i parfema. S ulice su dopirali vika i zvuk pucnjave, a tračci svjetlosti prolazili su kroz pukotine u zavjesama. Ali ona je bila nezaustavljiva, hrabra i snažna. Dovoljno snažna za oboje. Znala je izlaz odavde jer je već bila ovdje. Tako je glasila priča. Zastala je na mjestu gdje se spajaju kanalizacijske cijevi, spustila me i rekla da

mora malo pogledati, ali će se brzo vratiti. Ležao sam na leđima osluškajući šuškanje štakora oko sebe i gledao mjesecinu koja je dopirala kroz otvore. Promatrao sam kapljice vode koje su visjele na rešetkama visoko gore, trepereći i svjetlucajući na mjesecini. Debele, crvene, svjetlucave kapljice. Pustile bi se i poletjele dolje prema meni. Udarale su me u prsa. Prošle su mi kroz oklop i došle do srca. Tople, pa hladne. Tople, hladne. Miris...

Otvorio sam oči.

Zazvao sam je. Nije bilo odgovora.

„Carina?”

Uspravio sam se u krevetu. Bedro mi je pulsiralo od bola. S naporom sam spustio nogu preko ruba kreveta i upalio svjetlo. Poskočio sam od muke. Bedro mi je neobično nateklo. Izgledalo je kao da se krvarenje nastavilo, ali sva se krv skupila ispod kože i zavoja.

Na svjetlosti mjesecine vidio sam Corinin kovčeg nasred dnevne sobe, ali je kaput nestao sa stolca. Ustao sam i odšepesao do kuhinje. Otvorio sam ladicu i izvadio kutiju s priborom za jelo.

Listovi papira netaknuti su ležali u omotnici.

Uzeo sam je i prišao prozoru. Termometar s vanjske strane stakla pokazivao je da temperatura i dalje pada.

Spustio sam pogled.

Ugledao sam Corinu. Samo je nakratko izašla. Stajala je skutrena u telefonskoj govornici, ramenima okrenuta prema ulici, sa slušalicom stisnutom uz uho. Mahnuo sam joj, iako sam znao da me ne vidi.

Kriste, kako me boljelo!

Corina je prekinula vezu. Odmaknuo sam se od prozora da ne budem na svjetlu. Izašla je iz govornice i vidio sam kako podiže pogled prema meni. Stajao sam posve mirno i promatrao. Nekoliko je pahuljica zaplesalo zrakom. Corina je počela hodati. Napredovala je opreznim koracima, stavljajući nogu pred nogu. Poput akrobata na žici. Prešla je cestu idući prema meni. Vidio sam tragove u snijegu. I mačje otiske, sa stražnjim šapama na istom mjestu gdje su stajale prednje. Slabašna svjetlost uličnih svjetiljaka značila je da svaki otisak baca malenu sjenu. Ništa više od toga. Samo to...

Kad se ušuljala nazad u stan, ležao sam u krevetu zatvorenih očiju.

Skinula je kaput. Nadao sam se da će skinuti i ostatak odjeće i pridružiti mi se u krevetu. Da će me nakratko zagrliti. Ništa više, no i sitniš se broji. Sada sam znao da me neće prenijeti kroz kanalizaciju. Neće me spasiti. I ne idemo u Pariz.

Umjesto da ude u krevet, Corina je sjela na stolac u tami. Gledala me. I čekala.

„Hoće li mu dugo trebati da dođe?” upitao sam. Vidio sam da se trgnula u stolcu. „Budan si.” Ponovio sam pitanje.

„Kome, Olave?”

„Ribaru.”

„U groznici si, Olave. Pokušaj odspavati.”

„Nazvala si ga maloprije iz govornice.”

„Olave...”

„Samo želim znati koliko mi je vremena ostalo.”

Sjedila je pognute glave i lice joj je bilo u sjeni. Kad je ponovo progovorila, glas joj je bio drukčiji. Nekako grublji. Ali čak je i mojim ušima zvučao čišće. „Možda dvadesetak minuta.”

„Dobro.”

„Kako si znao?”

„Amonijak. Raža.”

„Što?”

„Miris amonijaka ostaje u koži nakon što si bio u kontaktu s ražom, pogotovo ako se to desilo prije no što je riba pripravljena. Negdje sam pročitao da je to zato što raže pohranjuju u mesu mokračnu kiselinu!, baš kao i morski psi. Ali što *ja* znam?”

Corina me pogledala s jedva primjetnim osmijehom. „Shvaćam.” Nova stanka.

„Olave?”

„Da.”

„To nije ništa....”

„Osobno?”

„Točno.”

Osjetio sam pucanje šavova, miris upaljenog mesa i gnoj koji curi iz njega. Stavio sam ruku na bedro. Zavoj je bio posve moker, a rana napeta - mnogo toga još treba iscuriti.

„Što je onda?” upitao sam.

Uzdahnula je. „Je li to važno?"

„Volim priče", odgovorio sam. „Imam dvadeset minuta."

„Nije stvar u tebi, nego u meni."

„Što je s tobom?"

„Toje dobro pitanje. Što je sa mnom?"

„Daniel Hoffmann je bio na samrti. Znala si to, zar ne? A Benjamin Hoffmann je trebao preuzeti posao."

Slegnula je ramenima. „Dobro si shvatio."

„Ti si netko tko vara ljude koje mora prevariti, bez osjećaja krivnje, kako bi slijedio novac i moć?"

Corina je naglo ustala i prišla prozoru. Pogledala je na ulicu. Pripalila cigaretu.

„Osim dijela s osjećajem krivnje, ostalo je manje-više točno", odgovorila je.

Osluškivao sam. Bilo je tiho. Shvatio sam da je prošla ponoć i da je već Badnjak.

„Samo si ga nazvala?" upitao sam.

„Otišla sam u njegovu radnju."

„I pristao se naći s tobom?"

Vidio sam obris njenih usana pored prozora dok je uvlačila dim.

„On je muškarac, Olave. Ponaša se kao i ostali muškarci."

Razmišljao sam o sjenama iza zaledenog prozora. Masnica na njenom vratu bila je svježa. Koliko slijep možeš biti? Premlaćivanje. Podložnost. Ponižavanje. Očito je tako htjela.

„Ribar je oženjen. Što ti je ponudio?"

Slegnula je ramenima. „Ništa. Zasad. Ali bude." Imala je pravo. Ljepota sve pobjeđuje.

„Bila si šokirana kad sam sinoć došao kući, zato jer sam živ, a ne zato što sam ranjen."

„Oboje. Nemoj misliti da ništa ne osjećam prema tebi, Olave. Bio si dobar ljubavnik." Škrto se nasmijala. „Isprva nisam mislila da to imaš u sebi."

„Da imam što?"

Umjesto odgovora samo se nasmiješila i povukla snažan dim. Vrh cigarete zasvijetlio je u polumraku ispred prozora.

Da je u tom trenutku netko s ceste podigao pogled, vjerojatno bi pomislio da vidi plastičnu cijev koja odražava udoban obiteljski život, sretnu obitelj, ozračje Božića. Mogao bi pomisliti da ljudi gore imaju sve ono što bi i sam volio imati. Gore se žive životi kakvi bi se *trebali* živjeti. Ne znam je li baš tako, ali znam da bih ja tako pomislio.

„Da imam što, Corina?”

„Tu dominaciju. Moj kralju.”

„Tvoj kralj?”

„Da”, nasmijala se. „Na trenutak sam pomislila da ću te morati zaustaviti.”

„O čemu govoriš?”

„O ovome”, odgovorila je, povukla bluzu preko ramena i pokazala masnicu.

„Nisam ti ja to napravio”

Zaustavila je cigaretu tik do usana i sumnjičavo me pogledala.

„Nisi? Misliš da sam si to sama napravila?”

„Kad ti kažem, to nisam bio ja.”

Nježno se nasmiješila. „Hajde, Olave, nemaš se čega sramiti.”

„Ja ne tučem žene.”

„Znam. Bilo te teško dobiti da to napraviš, to ti priznajem. Ali svidjelo ti se davljenje. Kad sam te uspjela pokrenuti, *stvarno* ti se svidjelo.”

„Ne!” Rukama sam pokrio uši. Vidio sam kako joj se usne pomiču, ali nisam ništa čuo. Nije vrijedilo slušati. Jer priča nije išla tako. Nikad nije bila takva.

Corinina su se usta neprekidno pomicala. Poput moruzgve koja, kako sam jednom saznao, ima usta poput anusa, i obratno. Zašto i dalje govori? Što želi? Što sve one žele? Sada sam bio gluh i nijem i više nisam mogao interpretirati zvukove koje neprekidno proizvode normalni ljudi, zvukove koji udaraju o koraljni greben i nestaju. Zagledao sam se u svijet koji nije imao smisla, koji nije bio suvisao. Vidio sam ljude koji žive život kakav je dan svakome od nas, instinktivno zadovoljavaju svoje bolesne žudnje i guše svaku nervozu zbog usamljenosti i nadolazeće smrti. One se pojavljuju čim shvatimo da smo obični smrtnici. Znao sam što misli. Zar. Je. To. Sve?

Zgrabio sam hlače sa stolca kraj kreveta i navukao ih. Tkanina jedne od nogavica bila je kruta od krvi i gnoja. Izvukao sam se iz kreveta, vukući nogu za sobom.

Corina se nije ni pomaknula.

Sagnuo sam se po cipele i osjetio val mučnine, ali sam ih uspio navući. Navukao sam i kaput. U unutarnjem sam džepu imao putovnicu i karte za Pariz.

„Nećeš stići daleko”, rekla je. Ključevi Volva bili su u džepu hlača.

„Rana ti se otvorila, daj se pogledaj.”

Otvorio sam vrata i izašao na stubište. Zgrabio sam rukohvat i spustio se koristeći podlaktice. Razmišljao sam o malom, pohotnom mužjaku pauka koji je prekasno shvatio da je vrijeme posjeta isteklo.

Kad sam se spustio u prizemlje, cipela mi je bila puna krvi. Krenuo sam prema automobilu. Začuo sam policijske sirene.

Cijelo su vrijeme bile ondje. Poput vukova koji zavijaju u daljini, preko snijegom pokrivenih brda što okružuju Oslo. Glasno, pa tiho. Vukovi su nanjušili miris krvi.

Ovog je puta Volvo odmah krenuo.

Znao sam kamo idem, iako sam osjećao kao da su ulice izgubile i oblik i smjer i postale jogunasti krakovi meduze koje sam s mukom pratio. Bilo je teško vidjeti kuda ideš u ovom gradu u kojem ništa nije bilo trajno ni nepromjenjivo. Vidio sam crveno svjetlo i zakočio. Pokušao sam se sabrati. Vjerojatno sam načas zadrijemao, jer sam poskočio kad se svjetlo promijenilo a vozač iza mene zatrubio. Spustio sam nogu na gas. Gdje sam? Jesam li još uvijek u Oslu?

Moja mama nikad nije rekla ni riječ o očevu umorstvu. Ponašala se kao da se nije ni dogodilo, a meni je to odgovaralo. A onda, jednog dana, četiri ili pet godina nakon što se sve dogodilo, sjedili smo za kuhinjskim stolom i iznenada je upitala, „Što misliš, kad će se vratiti?”

„Tko?”

„Tvoj otac.” Gledala je kroz mene i preko mene, nefokusiranim pogledom. „Već ga dugo nema. Pitam se gdje je nestao ovaj put?”

„Neće se vratiti, mama.”

„Naravno da hoće, uvijek se vrati.” Ponovo je podigla čašu. „Jako sam mu draga, znaš. A i ti.”

„Mama, pomogla si mi odnijeti ga...”

S treskom je spustila čašu i prolila malo džina.

„Oh”, rekla je bez trunke emocija, fiksirajući me pogledom. „Tko god mi ga je oteo sigurno je užasna osoba, ne misliš li?”

Jednom je rukom obrisala sjajnu tekućinu s kuhinjskog stola, a onda ga počela trljati kao da pokušava nešto izbrisati. Nisam znao što bih rekao. Smislila je sama svoju priču. I ja sam imao svoju. Nisam baš mogao zaroniti u jezero u Nittedalu, kako bih provjerio čija je verzija točnija. Pa sam šutio.

Ali spoznaja da bi mama mogla voljeti muškarca koji se tako ponašao prema njoj, naučila me nešto o ljubavi.

Zapravo, ne. Nije.

Nije me naučila *ništa* o ljubavi.

Nakon toga nikada više nismo razgovarali o mom ocu.

Okrenuo sam upravljač kako bih pratio cestu. Trudio sam se slijediti je najbolje što mogu, ali osjećao sam kao da me stalno želi zbaciti. Ponekad bi se izokrenula, pa smo Volvo i ja udarali o zid ili o aute koji su dolazili iz suprotnog smjera, a ponekad bi nestala ispod mene, uz glasno trubljenje koje je ličilo na zvuk iscrpljenih orgulja.

Skrenuo sam udesno i našao se u mirnijem dijelu grada. S manje semafora i manje prometa. Padao je mrak. A onda je tama posve zavladala.

Vjerojatno sam se onesvijestio i sletio s ceste. Nisam vozio brzo. Udario sam glavom o vjetrobranske staklo, ali nije bilo oštećenja - ni na glavi ni na staklu. Ulična svjetiljka u koju je udario hladnjak automobila, nije se uopće savila. Ali motor se ugasio. Nekoliko sam puta okrenuo ključ u bravi, no motor se samo požalio, bez ikakva oduševljenja. Otvorio sam vrata i izvukao se iz auta. Spustio sam se na koljena i laktove, poput muslimana u molitvi, dok mi je svježi snijeg palio dlanove. Spojio sam ruke i pokušao sakupiti malo suhog snijega. Ali suhi je snijeg upravo to - bijel i predivan. Teško je od njega napraviti nešto trajno. Mnogo obećava, ali sve što pokušaš napraviti, na kraju se sruši i nestane pod prstima. Podigao sam pogled i pokušao shvatiti gdje sam se to dovezao.

Naslonio sam se na auto i pokušao ustati, a potom oteturao do prozora. Pritisnuo sam lice o staklo koje je bilo ugodno hladno na

mojem gorućem čelu. Police i ormari kupali su se u toplom polusvjetlu prostorije. Zakasnio sam, trgovina je bila zatvorena. Naravno da je zatvorena, pa noć je. Na vratima je pisalo da zatvaraju ranije nego inače: *Radi inventure 23. prosinca zatvaramo u 17:00.*

Inventura. Naravno. Naposljetku, to je dan prije Božića. Kraj godine. Možda je vrijeme za to.

U kutu, iza kraćeg niza kolica, nalazila se božićna jelka, opasna i malena. Ma kako izgledala, to je i dalje bila božićna jelka.

Ne znam zašto sam se dovezao ovamo. Mogao sam se odvesti do hotela i uzeti sobu. U ulici preko puta kuće muškarca kojeg sam upravo sredio. Nasuprot mjestu gdje je živjela žena koja je sredila mene. Nitko se ne bi sjetio potražiti me ondje. Imao sam dovoljno novca za dvije noći. Mogao sam ujutro nazvati Ribara i zatražiti da mi ostatak novca uplati na račun.

Čuo sam svoj smijeh.

Osjetio sam vrelu suzu na obrazu i vidio kako pada i nestaje u svježem snijegu.

A onda i drugu. Ta je samo nestala.

A onda sam ugledao svoje koljeno. Krv je liptala kroz tkaninu hlača i kapala na snijeg zajedno s nekakvom sluzi što je ličila na bjelanjak. Znao sam da će nestati. Otopit će se i nestati poput mojih suza. Ali i dalje je bila ondje, crvena i drhtava. Osjetio sam kako se moja znojna kosa lijepi o prozor. Vjerojatno je prekasno da to spominjem, ali za slučaj da nisam prije rekao, imam dugu, tanku plavu kosu i bradu. Prosječne sam visine i imam plave oči. To sam ja, manje-više. Postoji prednost duge kose i brade: ako tijekom posla ima previše svjedoka, možeš brzo promijeniti izgled. Sada sam osjećao kako se ta mogućnost promjene leđi na prozoru i pušta korijen, poput dijela koraljnog grebena koji sam spomenuo. Uglavnom - htio sam postati jedno s tim prozorom, postati dio stakla, poput beskralježnjačkih moruzgvi u *Životinjskom kraljevstvu 5: more*, koje postaju jedno s koraljnim grebenom na kojem žive. A ujutro bih mogao gledati Mariju, gledati je cijeli dan, a da ona ne vidi mene. Šaptati joj što god mi padne na pamet. Dovikivati joj, pjevati. A nakon toga htio bih nestati - možda je to jedino što sam *ikad* želio. Nestati, kao što je

nestala mama sa svojom žesticom. Utrljavalaju je u sebe sve dok nije izbrisala samu sebe. Gdje je sada? Više je se i ne sjećam. Već se dugo ne mogu sjetiti. Čudno je to - mogao sam reći gdje mi se nalazi otac, ali gdje mi je majka, žena koja mi je dala život i održala me živim? Je li stvarno mrtva i pokopana u crkvi Ris? Ili je još negdje vani? Očito sam znao, samo sam se trebao sjetiti.

Zatvorio sam oči i naslonio glavu na prozor. Posve sam se opustio. Bio sam tako umoran. Uskoro ću se sjetiti. Uskoro...

Stigla je tama. Velika tama. Raširila se poput golemog, crnog pokrivača i krenula prema meni, kako bi me uzela u zagrljaj.

Bilo je tako tiho da sam mogao čuti meko kuckanje koje kao da je dolazilo od vrata kraj mene. A onda sam začuo korake, poznate, šepave korake kako mi prilaze. Nisam otvorio oči. Koraci su zastali.

„Olave.”

Nisam odgovorio.

Prišla mi je. Osjetio sam njezinu ruku na ramenu. „Što... ti... radiš... ovdje?”

Otvorio sam oči. Zagledao sam se u staklo, u njezin odraz iza sebe. Otvorio sam i usta, ali nisam mogao govoriti.

„Zar... krvariš?”

Kimnuo sam. Kako je moguće da je ovdje sada, usred noći? Naravno.

Inventura.

„Tvoj... auto?”

Oblikovao sam usta i jezik kako bih rekao *da*, ali zvuk nije izlazio.

Kimnula je kao da želi reći da razumije, a potom podigla moju ruku i prebacila je preko svog ramena.

„Dođi.”

Šepao sam prema automobilu naslonjen na nju. Na Mariju. Bilo je čudno što nisam primijetio da šepa. Šepanje kao da je nestalo. Spustila me na suvozačko sjedalo, a onda prišla vozačkim vratima koja su i dalje bila otvorena. Nagnula se iznad mene i rastrgala mi nogavicu koja je pukla bez ikakvog zvuka. Uzela je bocu mineralne iz torbe, otvorila je i izlila mi na bedro.

„Metak?”

Kimnuo sam i spustio pogled. Više nije boljelo, ali je rupa od metka izgledala poput usta neke ribe. Maria je skinula šal i rekla mi da podignem nogu. Čvrsto je svezak šal oko nje.

„Drži... prste... ovdje... i... snažno... pritisni... ranu.”

Okrenula je ključ koji je i dalje bio u bravi. Automobil se pokrenuo uz meko, prijateljsko predenje. Ubacila ga je u rikverc i odmaknula se od svjetiljke. Skrenula je na cestu i odvezla se.

„Moj... ujak... je... kirurg... Marcel... Myriel.”

Myriel. Imao je isto prezime kao i onaj narkić. Kako mogu imati ujaka s istim...?

„Ne... u... bolnici.” Pogledala me. „Kod... mene.”

Naslonio sam glavu na sjedalo. Maria više nije govorila kao gluhonijema osoba. Govorila je čudno i isprekidano, ali ne kao netko tko ne može govoriti. Više kao netko...

„To je francuski”, rekla je. „Oprosti... ali... ja... ne... volim... govoriti... norveški.” Nasmijala se. „Radije... pišem... Oduvijek... sam... tako... činila. Kao... dijete... samo... sam... čitala. Voliš... li... čitati... Olave?”

Kraj nas je prošlo policijsko vozilo s plavom rotirkom na krovu. Vidio sam u retrovizoru kako nestaje. Ako traže Volvo, onda nisu jako temeljiti. Možda traže nešto drugo.

Marijin brat.

Narkić je bio Marijin brat a ne dečko. Vjerojatno mlađi brat; zato je bila spremna žrtvovati sve za njega. Ali zašto im nije mogao pomoći njihov ujak kirurg? Zašto je morala sama...? Ma, dosta s tim. Mogu i kasnije saznati ostatak i shvatiti kako se uklapa. Maria je upalila grijanje i topli me zrak uspavao. Morao sam se jako koncentrirati da ne zaspim.

„Mislim... da... voliš... čitati... Olave... jer... si... pomalo... pjesnik.

Ono... što... si... mi... rekao... u... podzemnoj... bilo... je... jako... lijepo.” U podzemnoj?

Zatvorio sam oči kad mi je polako sinulo. Maria je mogla čuti sve što sam govorio.

Sva ona poslijepodneva u vlaku, kad sam mislio da je gluha, ona je samo stajala i puštala me da govorim. Dan za danom pravila se da me ne čuje. Kao da je riječ o igri. Zato me onda u trgovini uhvatila za ruku - mislila je da je volim. Da je bombonijera konačni znak da sam

spreman izaći iz snova i suočiti se sa stvarnošću. A možda je sve to povezano? Jesam li stvarno bio tako slijep da sam mislio kako je gluha i nijema? Ili mi je možda cijelo vrijeme bilo jasno, i jednostavno sam nijekao činjenicu da zapravo znam?

Možda sam cijelo vrijeme bio na putu ovamo, k Mariji Myriel?

„Sigurna... sam... da... ujak... može... doći... večeras... i... ako... pristaješ... sutra... će... biti... francuske... božićne... hrane. Guska. Malo... kasnimo... na... polnoćku.”

Gurnuo sam ruku u unutarnji džep i pronašao omotnicu. Pružio sam je prema njoj, i dalje zatvorenih očiju. Osjetio sam da uzima omotnicu i staje uz rub ceste. Bio sam tako umoran. Tako umoran.

Počela je čitati.

Čitala je riječi koje sam s mukom ispisao po listovima papira, riječi koje sam istisnuo i pisao iznova, kako bih prava slova ugurao na prava mjesta.

Uopće nisu djelovale mrtvo. Upravo suprotno, bile su jako žive. Jako istinite. Tako istinite da je „volim te” zvučalo kao jedino što treba reći. Tako žive da bi svatko tko ih čuje morao vidjeti muškarca koji piše curi koju svakodnevno posjećuje, curi koja sjedi u supermarketu, curi koju voli ali bi rado da je ne voli jer ne želi voljeti nekoga tko je poput njega - nesavršen sa svojim manama i nesavršenostima. Još jedan skroman, jadni rob ljubavi koji poslušno čita s tuđih usana, ali sam nikad ne govori, netko tko se podređuje i u tom pronalazi samog sebe. Ali u isto vrijeme - ne može si pomoći da je ne voli. Bila je sve što bi volio da ne želi. Bila je njegovo poniženje. I najbolja, najhumanija, najljepša osoba koju je znao.

Ne znam mnogo toga, Maria. Zapravo, znam samo dvije stvari. Jedna je da ne znam kako mogu ikog usrećiti jer sam osoba koja uništava sve oko sebe, a ne osoba koja stvara život i značenje. Druga stvar koju znam jest da te volim, Maria. Zato onaj put nisam došao na večeru.

Olav

U njenom glasu osjetio sam da je pročitala posljednje rečenice.

Sjedili smo u tišini. Utihnule su čak i policijske sirene. Šmrncnula je, a onda progovorila.

„Ti... si... me... sada... usrećio... Olave. Ovo... je... dovoljno... Razumiješ... li?”

Kimnuo sam i duboko udahnuo. Sada mogu umrijeti, mama, pomislio sam. Ne moram izmišljati nove priče. Nema priče koja je bolja od ove.

Dvadeset i prvo poglavlje

Usprkos ekstremnoj hladnoći cijele je noći padao snijeg. Kad su prvi stanovnici Osla ustali u jutarnjoj tami i pogledali grad, izgledao je kao da je navukao na sebe mekani bijeli pokrivač. Automobili su polako vozili kroza snijeg, a ljudi su se smiješili probijajući se između gomila leda na pločnicima. Nitko nije žurio. Bio je Badnjak - vrijeme mira i promišljanja.

Na radiju su neprekidno govorili o rekordnoj hladnoći i još hladnijem vremenu koje dolazi, a u ribarnici na Youngstorgetu zamotali su posljednje kilograme bakalara i zapjevali „Sretan Božić”, onim neobičnim norveškim glasovima koji čine da sve zvuči tako sretno i dobronamjerno, bez obzira na poruku.

Pred crkvom u Vinderenu lepršala je policijska traka, dok je svećenik raspravljao s policijom kako obaviti misu, jer će ljudi početi dolaziti tijekom poslijepodneva.

U Rikshospitaletu, u središtu Osla, kirurg je ostavio djevojčicu u operacijskoj sali i izašao na hodnik. Skinuo je rukavice i prišao dvjema ženama koje su sjedile ondje. Vidjevši očaj i strah koji nisu nestali s njihovih ukočenih lica, shvatio je da je zaboravio skinuti kiruršku masku, pa nisu mogle vidjele osmijeh na njegovu licu.

Maria Myriel je hodala uzbrdo, od stanice podzemne prema supermarketu. Čekao ju je kratak dan na poslu jer zatvaraju već u dva sata. A onda slijedi Badnjak.

Badnjak!

U sebi je pjevala. Pjesma je govorila o tome kako će ga uskoro vidjeti. *Znala je* da će ga uskoro vidjeti. Znala je to otkako je došao kako bi je odveo sa sobom, odveo od... Od svega onoga o čemu više nije željela razmišljati. Vidjela je samo njegove blage, plave oči ispod duge, plave kose. Njegove ravne, tanke usne ispod guste brade. I njegove ruke. O njima je najviše razmišljala. Razmišljala je o njima više od drugih ljudi, ali to je normalno. Iako muške, te su ruke

bile lijepe. Velike i malo četvrtaste, onakve kakve zamišljaju kipari - junačke, radničke ruke. Mogla je zamisliti kako je te ruke miluju, drže, tapšu, tješe. Onako kako će i njezine ruke držati njega. Svako toliko uplašila bi je snaga njezine ljubavi, snaga koja je bila poput zaustavljene bujice. Znala je da postoji mala razlika između toga da nekog okupaš u svojoj ljubavi ili da ga utopiš u njoj. Ali više nije brinula o tome, jer je djelovao kao da može i primiti, a ne samo dati.

Vidjela je grupicu ljudi okupljenih pred trgovinom. Ondje je bilo i policijsko vozilo. Zar se dogodila provala?

Ne, čini se da je samo došlo do sudara. Ondje se nalazio automobil smotan oko ulične svjetiljke.

Kad je prišla bliže, vidjela je da gomilu više zanima prozor trgovine, pa je pomislila da je možda ipak došlo do provale. Policajac se pojavio u gomili i prišao policijskom vozilu. Izvukao je mikrofon i počeo govoriti. Čitala mu je s usana. „Mrtav”, „rana od metka” i „onaj Volvo”.

Policajac je sada mahao i naređivao gomili da se odmakne, a dok su se odmicali, ugledala je nekakav obris. Isprva je pomislila da je riječ o snjegoviću, a onda shvatila da je to zato što je bio pokriven snijegom, i da se ondje nalazi muškarac oslonjen o prozor. Kosa i duga brada držali su ga zalijepljenog za staklo. Nije to željela, ali je prišla bliže. Policajac joj je nešto rekao, a ona je pokazala na usta i uši. A onda je kimnula glavom prema trgovini i pokazala svoje ime na identifikacijskoj kartici. Povremeno je htjela promijeniti ime natrag u Maria Olsen, ali je došla do zaključka da joj je, osim duga zbog droge, ostavio samo francusko prezime koje je zvučalo uzbudljivije od Olsen.

Policajac je kimnuo i dao znak da može otključati trgovinu, ali ona se nije pomaknula.

Božićna pjesma u njejoj glavi utihnula je.

Zagledala se u njega. Izgledao je kao da je dobio tanku kožu od leda, ispod koje su bile vidljive plave vene. Poput snjegovića koji je upio krv. Njegov ledeni pogled ispod zaledenih trepavica zurio je u trgovinu. Zurio je u mjesto za kojim će ona uskoro sjediti. Sjediti i ukucavati u blagajnu cijene namirnica. Smiješiti se kupcima,

zamišljati tko su, kakve živote vode. A kasnije te večeri, jest će čokoladu koju joj je poklonio.

Policajac je posegnuo u muškarčevu jaknu, izvukao lisnicu, otvorio je i izvadio zelenu vozačku dozvolu. Ali Maria to nije gledala. Vidjela je žutu omotnicu koja je pala na snijeg kad je policajac izvukao lisnicu. Slova na njoj ispisana su pažljivim, lijepim, gotovo ženskim rukopisom.

Za Mariju

Policajac je otišao s vozačkom dozvolom do policijskog auta. Maria se sagnula i podigla omotnicu. Stavila ju je u džep. Činilo se da nitko nije primijetio. Pogledala je mjesto na kojem je ležala. Vidjela je snijeg i krv. Tako bijelo. Tako crveno. Tako neobično lijepo. Poput kraljevske odore.

...i hvala Øyvindu Eggenu što mi je dopustio citiranje njegovog rada.

Table of Contents

Prvo poglavlje
Drugo poglavlje
Treće poglavlje
Četvrto poglavlje
Peto poglavlje
Šesto poglavlje
Sedmo poglavlje
Osmo poglavlje
Deveto poglavlje
Deseto poglavlje
Jedanaesto poglavlje
Dvanaesto poglavlje
Trinaesto poglavlje
Četrnaesto poglavlje
Petnaesto poglavlje
Šesnaesto poglavlje
Sedamnaesto poglavlje
Osamnaesto poglavlje
Devetnaesto poglavlje
Dvadeseto poglavlje
Dvadeset i prvo poglavlje